

PRIŽGIMO LUČ!

"Kdo zna noč temno razjasnit, ki tare duha?" se sprašuje naš Pesnik, ki mu na 8. februar usako leto znova tudi pri nas prirejamo svečane proslave. Dan kulture je v matični domovini Sloveniji državni praznik, pri nas pa praznik naše kulture.

Že res, da so naše Prešernove proslave postale obred, neke vrste laična zborovanja, na katerih poslušamo in recitiramo pesmi dr. Franceta Prešerna, za katerega naši otroci v šoli zvedo, da je "največji slovenski pesnik", pojemo naše in drugih pesmi, se zbiramo, da prisluhnemo govorniku, ki spregovori o pomenu in vlogi naše kulture, predvsem pa o pomenu Prešernove in drugih poezije.

Že res, da brez Prešernovega dne in proslave ne moremo, že res, da smo letos veseli, ker je najvišje slovensko priznanje na področju kulture, Prešernovo nagrado, prejel naš koroški rojak. Že res, da bomo tudi letos imeli dve skupni proslavi Prešernovega dne, v Trstu in v Gorici, kot bomo imeli nepregleden niz proslav po vaseh in društvih.

Vse to in še več je res in je seveda še kako prav, da ima slovenski narod v matični domovini dela prost, prazničen dan prav za Prešerna in obhaja svoj praznik kulture, za katero vemo, da nas je Slovence ohranila in v njej naš jezik na prvem mestu!, skozi stoletja, nas "naredila narod" in nam posredno omogočila, da smo prišli do lastne države!

Vse to je res in še veliko drugih stvari je, zaradi katerih je prav, da imamo dan kulture in Prešernove proslave, osrednje in tiste po vaseh in društvih.

A je prav tako res, da se moramo sami vprašati, kam gre naša kultura, kam gremo pravzaprav mi z njo in naša samobitnost, naša identiteta, naše slovensko šolstvo, za katerega vemo, da je v globoki krizi, a vemo tudi, da je še vedno steber slovenstva pri nas in si našega obstoja brez slovenske šole ne moremo predstavljati.

Na Prešernovih proslavah ponavadi poveljujemo poezijo in Prešerna, govorimo veličastne, največkrat zato predvsem visokodoneče, a prazne besede o pesnikih, ker pesniki sami dobro vemo, da pri nas skoraj nihče nas ne bere več, mladi skoraj zagotovo ne. Če je mladim v naših šolah Prešernova proslava samo dan, ko se nekaj ur pouka na lahek način zamenja s proslavo, "na kateri bodo spet nekaj govorili", potem smo na mrtvem tiru. Če naši mladi v šoli nimajo možnosti spoznati naše književnosti in naših besednih ustvarjalcev na živ in vsem dostopen način, smo v temi, kajti pesniki so s svojo besedo od nekdaj prižigali luč.

Jurij Paljk

**SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA
SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ
ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
SLOVENSKA PROSVETA
SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE**

vabijo na

OSREDNJO PROSLAVO OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

Miran Košuta in Marko Sosič

**KJER SE LJUBEZEN IZLIVA
V SINJE NEBO**

NA BESEDILA SREČKA KOSOVELA
OB 100-LETNICI PESNIKOVEGA ROJSTVA

režija MARKO SOSIČ

Nedelja, 8. februarja 2004, ob 16. uri
v Kulturnem domu v Trstu

Ponedeljek, 9. februarja 2004, ob 20.30
v Kulturnem centru Lojze Bratuš v Gorici

Četrtek, 26. februarja 2004, ob 20.30
v občinskem gledališču v Trzinu

Tržič / Celodnevni zgodovinski simpozij

Končno poštena ura zgodovine

FOTO BUMBACA

V tržiški dvorani občinskega centra za sodobno umetnost je v petek, 30. januarja, potekalo nadvse zanimivo srečanje o taboriščih fašistične Italije, ki je imelo tako zgodovinski kot moralni značaj.

Za zgodovinski pečat simpozija so poskrbeli številni izvedenci, zgodovinarji, občinski odborniki, kulturni delavci, ki so številnemu občinstvu, med katerim je sedelo tudi veliko dijakov tržiških višjih srednjih šol in slovenskega klasičnega liceja Primož Trubar iz Gorice, predložili ali - bolj verjetno - prav odkrili bolečo stran italijanske preteklosti, ki nima dostopa do javnega mnenja, kaj šele med šolske zidove!

/ stran 2

Finžgarjev dom na Opčinah / Okrogla miza o prihodnosti slovenskega katoliškega tiska

Zavezani slovenstvu in krščanstvu, zazrti v prihodnost

Slovenske zamejske založbe Mladika iz Trsta, Zadruga Mohorjeva iz Gorice, Most iz Čedad in Društvo Finžgarjev dom so priredili v četrtek, 29. januarja, v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah okroglo mizo O prihodnosti slovenskega katoliškega tiska v Italiji. Na večeru so sodelovali uredniki štirinajst dnevnika Dom Giorgio Banchig, revije Mladika Marij Maver in našega tednika Jurij Paljk.

Šlo je za nadvse zanimivo srečanje, kateremu bodo po vsej verjetnosti sledila še druga, ki pa bodo vzela v pretres predvsem založniško dejavnost omenjenih založb, saj je bil četrtkov večer posvečen informativnemu časopisju.

Odgovorni urednik Novega glasa je prvi spregovoril in začrtal precej zaskrbljujoče stanje, v katerem se nahaja informativni tisk, saj navezanost na tiskano besedo in sploh bralnost strmo padata.

FOTO DFD

Paljk je namreč izhajal iz pogovora, ki ga je pred časom imel z ljubljanskim nadškofom Francem Rodetom, v katerem je prelat s težkim srcem izrazil, da se katoliški tisk nahaja v težavah, saj ne raz-

polaga z velikimi kapitali; položaj pisane besede pa je danes še toliko bolj ogrožen, kajti besedo vedno bolj izpodriva drug način komuniciranja, ki teži le h goli podobi. Odgovorni urednik našega ted-

nika je nadškofovo misel podčrtal z orisom trenda, kateremu večina časopisov sledi: vedno manj je v člankih pisane besede, vedno več pa je slik.

/ stran 5

Intervju

Pisatelj
Jože Snoj
o slovenstvu,
pisanju,
vrednotah
in lepem.
(stran 3)

Dan spomina

V Rižarni
so se
poklonili
žrtvam
nacističnih
taborišč.
(stran 8)

02 Alojz Tul
HRVAŠKA ŽELI ČIMPREJ V EVROPO

02 Janez Povše
PARMALAT - IZVOTLJENO BOGASTVO PORABNIŠTVA

04 Ambrož Kodelja
KRIZA KULTURNEGA KATOLICIZMA

06 Marko Tavčar
DRAGI GOSPOD JEZA!

07 NAŠEMU PRIJATELJU MARKU VUKU V SPOMIN

Reševanje še odprtih vprašanj Hrvaška želi čimprej v Evropo

Nova densnosredinska hrvaška vlada, ki jo je po novembrskih volitvah sestavil prvak prenovljene Hrvaške demokratske skupnosti (HDZ) Ivo Sanader, se je takoj po umestitvi začela predstavljati domači in mednarodni javnosti z vrsto izjav o svoji opredelitvi do glavnih odprtih vprašanj. Velik poudarek je dala na dobrososedske odnose s Slovenijo in Italijo ter na odločno evropsko usmeritev. Postavila si je namreč cilj, da vstopi v NATO leta 2006 in v Evropsko unijo leta 2007. Na osnovi teh izhodišč si bo prizadevala za rešitev še odprtih vprašanj s Slovenijo, med katerimi izstopa vprašanje dokončne ureditve meje v Piranskem zalivu. Tudi z Italijo je pripravljena se dogovoriti o zaščitni ekonomsko-ribolovni coni na Jadranu, ki jo je enostransko razglasil prejšnji hrvaški sabor na pobudo levosredinske koalicije.

Zanimivo je, da novo hrvaško vlado od zunaj podpira tudi poslanec italijanske manjšine Furio Radin. V ta na-

men ja sklenil poseben dogovor z ministrskim predsednikom Sanaderjem, po katerem se slednji obvezuje, da bo njegova vlada izpolnila nekatere zahteve glede manjšinske zaščite. Ta dogovor je po živahni notranji razpravi potrdilo tudi vodstvo Italijanske unije z utemeljitvijo, da gre za ureditev nekaterih vprašanj, za katerih rešitev se je obvezala že prejšnja vlada. Interes hrvaške vlade pa je, da si z odprtim pristopom do italijanske manjšine pridobi naklonjenost Italije pri pridruženju Hrvaške evropskim integracijam.

V okviru omenjene politične usmeritve nove hrvaške vlade sta se že srečala zunanjaja ministra Rupel in Žužul in pripravila podlago za nadaljnja srečanja. Po teh prvih stikih sta oba ministra poudarila voljo, da se glede odprtih problemov obe strani začne pogajati. Odprtih problemov je več, med temi gre omeniti vprašanje jedrske elektrarne Krško in izhoda Slovenije na odprto morje.

Sklicujoč se na izjave hrvaškega premiera Sanaderja o dobrih odnosih z Italijo, se je oglašil italijanski veleposlanik v Zagrebu Alessandro Grafini, ki je dejal, da njegova vlada med drugim pričakuje, da se bo hrvaška stran pozitivno odzvala vabilu za obravnavo tudi tako imenovanega zapuščene imetja istrskih optantov. Zatem se je oglašil hrvaški veleposlanik v Rimu Živković, ki je dejal, da bo z vstopom Hrvaške v Evropsko unijo urejeno tudi vprašanje pridobivanja nepremičnin na njenem ozemlju. Sledila je izjava premiera Sanaderja, da je bilo vprašanje imovine optantov že rešeno z mednarodnimi dogovori, in izrazil prepričanje, da Italija ne bo postavljala pogojev za ratifikacijo sporazuma o pridruženju Hrvaške k Evropski uniji, ki ga je odobrilo že dvanaest članic Unije.

Stališče Zagreba, da ne pristaja na odpiranje vprašanja zapuščene imovine, je naletelo na zelo negativen odmev pri voditeljih združenja istrskih beguncev, ki so pozvali rimsko vlado, naj odpove svojo udeležbo na srečanju štirilaterale na Brdu pri Kranju 30. januarja. To se seveda ni zgodilo.

Alojz Tul

Irak / Atentata v Kurdistanu Notranje delitve v Iraku se nevarno poglobljajo

Atentati, do katerih je prišlo minuli konec tedna v Iraku, zopet dokazujejo ranljivost tako zavezniških sil kot tudi krajevnih oblasti, ki se s težavo zoperstavljajo rastoči moči muslimanskih skrajnežev.

Po atentatu v Mosulu, v katerem je umrlo 9 ljudi, 45 pa jih je bilo ranjenih, je do najhujših dogodkov prišlo v nedeljo dopoldne v Erbilu v Kurdistanu na sedežih Patriotske unije za Kurdistan in Kurdske demokratične stranke. Dva samomorilca sta povzročila pokol, v katerem je umrlo več kot 60 ljudi, 200 pa je bilo ranjenih. Med žrtvami so bili visoki predstavniki omenjenih strank, ministri lokalne vlade ter guverner kurdske avtonomije.

Umori iraških politikov, ki so sodelovali z ameriško upravo, so že pred kakim mesecem dovolj zgovorno pokazali na namen skrajnežev, da prizadejejo vsakogar, ki se kakorkoli prilagaja uvoženemu zahodnemu sistemu upravljanja in vrednot. V zadnjih tednih so se pomnožili atentati tudi na iraško prebivalstvo, predvsem na pripadnike novoustanovljene vojske in policije. To, kar skrajneže posebno moti, ni samo fizična prisotnost "zahod-

njakov", pač pa njihovo uvažanje vrednot in modelov, ki se po sili razmer - kar hitro širijo tudi med muslimani. ZDA in ves t.i. zahodni svet predstavljajo za muslimanske skrajneže "svet nevernih", ki od nek-

daj ovira širitev in dokončno zmago islama v svetu. Če je Bin Laden torej obnovil sveto vojno, ki se je proti nevernikom začela že v 7. stoletju, se pač dogaja, da se mora boriti tudi proti tistim, ki so se v muslimanskem svetu navzeli idej svobode, demokracije in liberalizma, npr. proti Turčiji in demokratičnim opozicijam marsikaterih islamskih držav. Med te spadajo tudi vsi tisti, ki se v Iraku prilagajajo pravilom, ki jih diktirajo Američani. To so po eni strani šiiti, ki se zaradi svoje številčne prednosti zavzemajo za čimprejšnje (demokratske) volitve in takojšnjo predajo oblasti krajevnim vo-

diteljem; po drugi stani Kurdi, ki so bili ameriški zavezniki še od prve zalivske vojne dalje, saj jih je iraški diktator prej grobo zatiral.

V obdobju, ko se vzpostavljajo nova ravnovesja oblasti, se delitve med šiiti (na jugu Iraka), suniti (ki so v prejšnjem režimu uživali največ privilegijev) in Kurdi (na severu) poglobljajo. Marsikdo si na primer atentat na sedežih kurdske stranke razlaga tudi z nasprotovanjem težnjam po ohranitvi avtonomije Kurdistanu. Sosednja Turčija, Iran in Sirija se namreč bojijo, da bi vzpostavitev močne avtonomne pokrajine Kurdistan na severu Iraka sprožila iredentizem Kurdev, ki živijo v omenjenih državah.

Iraške kurdske stranke pa se srečujejo tudi z notranjimi nasprotniki, to je s šiitskimi strankami. Če so namreč prve za federalno ureditev bodočega Iraka, se druge zavzemajo za centralistično državo, saj so zaradi številčne premoči prepričane, da bodo lahko odslej same krojile usodo celotnega Iraka, vključno s Kurdistanom, ki ima bogata naftna polja.

Atentata v Kurdistanu kažejo torej na to, da bo pot stabilizacije Iraka po padcu Sadama Huseina vse prej kot kratka in lahka, saj vedno bolj pogosto prihajajo na dan notranji konflikti in razdeljenost države.

Breda Susić

Manjšine v deželi F-Jk in mednarodno sodelovanje

Deželni svetovalec SSk Mirko Spazzapan je na seji deželnega sveta 2. t.m. posegel v razpravi o smernicah, ki naj jih deželni svet da svojim predstavnikom v paritetni komisiji (Travanut, Richetti, Strassoldo) v pričakovanju novega deželnega statuta. Spazzapan je spomnil, da mora prav važnost, ki jo dežela daje manjšinam, biti os, okoli katere se lahko razvije mednarodno sodelo-

vanje, s pomočjo in doprinosom ljudi, ki obvladajo oba jezika. Dežela F-Jk naj torej svojim manjšinam ne samo deli prispevke, ampak jim da tudi možnost, da pripomorejo s svojim znanjem in kulturo k dobiti in mednarodni uveljavitvi dežele in države, v kateri živijo. Tako bodo lahko res obogatitev za družbo; poznanje lastnega jezika in kulture pa bo za mlade generacije zanimivo in pomembno tudi z ekonomskega in družbenega vidika.

S 1. STRANI

Prižgimo luč!

Pa kultura ni samo to, ni samo Prešeren in niso samo naši književniki.

Je več, je tudi popularna kultura, slovenska popularna kultura, ki je pri nas skorajda ni, ker je naši mladi nimajo možnosti spoznati ne v šoli ne v naši narodni skupnosti in niti ne doma, ker jim je star-

ši ne nudijo. In smo spet na mrtvem tiru. Morda pri nas Prešernove proslave ne dosežejo mladih predvsem zato, ker so jim daleč, morda pa najbolj zato, ker mladi ne živijo slovenske popularne kulture kot del svoje vsakdanje - popularne kulture.

V to "noč, ki tare duha" pade naša letošnja Prešernova proslava, praznik slo-

venske kulture in bo zato seveda vsak poizkus prižiganja nove luči na naših Prešernovih proslavah dobrodošel, ker vemo in na tem mestu odločno ponovno trdimo, da bomo kot slovenska narodna skupnost v Italiji obstali samo do takrat, dokler bomo dali nekaj nase in na svojo omiko, na svoj jezik, na svojo kulturo!

S 1. STRANI

Končno poštena...

Celodnevni simpozij je privedila tržiška občina v sodelovanju s posoškim centrom za raziskave in zgodovinsko dokumentacijo Leopoldo Gasparini iz Gradišča ter Slovenskim kulturno športnim in rekreacijskim društvom Trzič, ki ga vodi Bernardka Radečič. Med pobudniki gre ome-

niti še državni znanstveni listec Michelangelo Buonarroti iz Trziča. Med številnimi gosti je bil prisoten tudi generalni konzul v Trstu Črtomir Špaccapan.

Številni predavatelji so na srečanju začrtali grozote italijanske vojske pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej ter orisali nečloveško

ravnanje v fašističnih taboriščih v Gonarsu, na Rabu, v Monigu pri Trevisu in v Viscu.

Ob koncu predavanja so predavatelji složno potrdili dejstvo, da je poznavanje vseh plati zgodovinskega dogajanja v naših krajih najtrdnješi temelj za gradnjo sožitja in medsebojnega spoštovanja.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Parmalat - izvotljeno bogastvo porabništva

Ob odkritju nepopisnih izgub multinacionalne družbe Parmalat se odpira kar nekaj bistvenih vprašanj, ob katerih ne moremo ostati brezbržni. Gre namreč za dogodek velikanskih razsežnosti, do katerega je očitno moglo priti zaradi cele vrste okoliščin, ki so plod takšnih ali drugačnih pravil oziroma nepravil v prostoru, v katerem živimo in ga sestavljamo. In nemara je dokazana možnost tako izrazite stranpoti hujša od ekonomskih posledic, ki nikakor niso majhne, predvsem pa se tičejo ogromnega števila varčevalcev oziroma davkoplačevalcev.

Ob Parmalatu se torej najprej postavlja vprašanje, kako je do zloma in izvotlitve nad vse ugledne družbe sploh prišlo. Izvedenci so namreč ugotovili, da se je "odtujevanje" kapitala dogajalo vsaj deset let. Vsi najvišji uradni naslovi in banke zatrjujejo, da v nobenem primeru ni bilo mogoče razkriti zadeve že prej. Druga možna resnica je seveda ta, da so najvišji uradni naslovi in banke, ali vsaj določeni posamezniki, za dogajanje v Parmalatu. Resnica je, da je slaba vsaka od obeh možnosti: v kolikor je kdo za izvotljevanje vedel, pomeni, da je šlo za korupcijo na visoki ravni. V kolikor pa za to izvotljevanje res nihče ni vedel, je v bistvu še slabše, saj bi to pomenilo, da škode tako velikih razsežnosti nastajajo in nastanejo nemoteno in da zanje izvejo tako, da smo kar postavljeni pred dejstvo.

Ob vsej tej zgodbi se zato upravičeno lahko vprašamo, kaj je s tako imenovanimi mul-

tinacionalnimi družbami, med katere sodi tudi Parmalat. Kako in iz česa te multinacionalne družbe delujejo, pri čemer je jasno, da je njihova finančna moč neznanska, že komaj predstavljiva? Kaj po drugi strani ni res, da nekaj desetnih takšnih družb dobesedno obvladuje večji del ekonomije razvitega sveta in človeštva v celoti? Da s svojo ekonomsko močjo slej ko prej pogojuje tudi uradno politiko največjih držav, seveda v smislu ohranjanja in celo stopnjevanja porabništva, tega sodobnega malika, ki mu bolj ali manj vsi sledimo? Nekaj desetnih Parmalatov torej bistveno usmerja svetovno politiko v dobrem in tudi v slabem, z dvigovanjem življenjske ravni pa tudi z vojnami? Ključno vprašanje pa je seveda naslednje: komu te družbe odgovarjajo, kdo jih sploh nadzira, so družba nad družbo, država nad državami? In kdo jih vodi? Kot v primeru Parmalata ugledne in vsekakor izjemno sposobne osebnosti? Torej v vsaki družbi en sam vodja, ena sama glava, ki zaupe le nekaj posameznikom, v večini primerov članom svoje ožje družine oziroma rodbine? Kaj torej ne obstaja možnost, da je vseodločujoča moč teh ekonomskih velikanov le varljiv blišč in njihovi temelji sploh ne zagotavljajo varnosti in trdnosti, saj gre le za izvotljene palače, ki se lahko nekega dne preprosto sesujejo v prah?

Moč Parmalata in njemu podobnih je zagotovo prevelika in spodjeda družbeno etiko. Brez odločnih odgovorov bomo prepuščeni porabništvu na milost in nemilost.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

TN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Jože Snoj

Sen o novem realizmu

Jožeta Snoja je težko kratko predstaviti. Pa vendar: je avtor zajetnih knjig modernistične proze, pesnik, esejist, mladinski pisec in pesnik - obenem pa tisti ustvarjalec, ki se miselno naslanja na krščanski duhovni horizont in tudi v publicističnem smislu kritično presoja slovensko resničnost. "Razumljivo" je, da mu ta samosvoja drža ni prinesla "državnega" priznanja, toda med poznavalci velja za zelo pomembno ime sodobne slovenske literature.

Živimo v nekem zelo intenzivnem trenutku, saj smo pred vstopom v Evropsko zvezo, politična situacija doma pa je dokaj konfliktna. Katero vprašanje bi izbrali kot tisto, ki se vam zdaj zdi najbolj pereče, po svojem pomenu daljnosežno?

Najdaljnosežnejša naloga za nas v EU gotovo bo, da se v njej ohranimo kot Slovenci z lastnim jezikom, kulturo in umetnostjo, zgodovinskim izročilom in perspektivo za tvorno razvijanje naših zmožnosti na vseh področjih uma in duha. Pa ne le v okviru matične Republike Slovenije, ki mora kot garancija za te cilje ostati razpoznavna in priznana državno-politično-ekonomska tvorba, temveč - kolikor mogoče - tudi povsod tam, kjer živimo kot zamejci in izseljenci. Na naše izseljence - tudi tiste rodove, ki so se že vrasli v svoje nove domovine - gledam z nemajhnim ponosom kot na potencialne ambasadorje naše slovenske specifičnosti med narodi in ljudstvi sveta, naše zamejce pa občutim kot ozemeljsko in "ozračno" neposredne sorojake.

Z vstopom Slovenije v EU - in to je tisti novi trenutek, ki me še posebej navdaja z upom - bodo državne pregrade med nami padle, naši zamejski Primorci, Korošci in Porabci bodo spet dobili svoje narodnostno zaledje in obtok znotraj obrisov Kozlerjevega zemljevida s srede narodnostnoprerebnega devetnajstega stoletja se bo - tako predvidevam - v kulturnem in gospodarskem smislu povečal in okreplil. Situacija bo odločilna, tudi dvorezna: odprlo se nam bo navzven, odprli pa se bomo tudi navznoter. Katera - seveda miroljubno koeksistenčna in demokratična, v plodno sožitje sosedskih narodov naravnana - vitalnost bo večja, bo pokazal čas.

Bomo zmožni pozitivnega vplivanja ali se bomo vplivom negativistično prepustili? Vse bo odvisno od skrbi in zavzetosti, pa tudi moči, ugleda in veljave matice. Ostra črta v naše narodnostno telo kruto zarezanih državnih mej se bo razblistala v akvarelne prelive. Kateri toni bodo izrazitejši in prepričljivejši, prijetnejši za oko in ugodnejši za življenje? - Na tej točki razmisleka pa moje svetle upe mračni zaskrbjenost. Polpretekla zgodovina naše skrbi za rojake po svetu in še posebno v zamejstvu namreč ni vzpodbudna. Stalinistična politika komunistične Jugoslavije nas je po drugi svetovni vojni ozemeljsko drago stala, narodnoosvobodilno partizanstvo je bilo med primorskimi nacionalisti še posebno drastično izigrano za naklepe boljše revolucije, poveljna komunistična internacionala - tudi vatikanske najprej na Primorskem pod fašizmom in kasneje še v tako imenovani Ljubljanski pokrajini ne smemo pozabiti! - je še zlasti usodno razklala in razdvojila Slovence onstran državnih mej, po osamosvojitvi leta 1991 pa je to cinično dediščino z nebišvenimi popravki prevzela v Sloveniji vladajoča liberalistična linija, ki je komunistično internacionalo zamenjala s kapitalistično. Dovolj vzrokov za nelagodje, torej, in malo časa za popravke!

In na ožjem notranjem področju? Kaj bi utegnili biti usodno? Bližnje domače volitve, korupcija, odnos države do šolstva, kulture ... in še marsikaj drugega?

Vprašanje je povezano s prvim

in tako tudi odgovor. Podedovana nestrpnost "prenovljenih" in liberalskih - ne v evropskem smislu liberalnih! - dedičev bivšega režima do vsega tradicionalnega in predvsem krščanskega še zmeraj in spet čedalje bolj neti med nami tako imenovani kulturni boj, ki nas je enkrat že pripeljal do bratomorne državljanske vojne in se končal s tisoče poklanih resničnih ali tako ožigosanih protirevolucionarjev. Pri tem pod krinko "neutrálne šole" izrablja izobraževalni in vzgojni sistem, ki je zmeraj bolj natrpan z "informacijami" in zmeraj manj vzgójen in ki navaja mlade ljudi k brezobzirnemu rivalstvu in temeljnemu življenjskim vrednotam od tujenemu potrošništvu.

Te vrednote so v religiji, omiki, lepih umetnostih, modroslovju, vendar kažejo v medsebojne prestižnostne boje zapletene politične stranke, ki so doma izgubile klasične ideološke predznake in z njimi največkrat le še zavajajo, tako rekoč vse po vrsti zanimanje zanje bolj na jeziku kot zares. Generatorjev teh vrednot, se pravi, umetnikov in neodvisnih intelektualcev, med katere nikakor ne štejem vsega visokošolskega izobraženstva, se spomnijo za javno podporo samo v času predvolilnih merjenj moči, potem pa hitro pozabijo nanje.

Ob ustreznih ministrstvih vladajoče garniture, ki v glavnem niso zmožna daljnosežnejših programov ali pa jih - recimo Šeligovega kulturnega - iz ideološke pristranosti ne marajo sprejeti, si mirne duše lahko dovolim občutek, da umetnost, znanost in sploh kultura visokega ranga, katero spodbujajo s populističnimi subkulturnimi provokacijami, finančno vzdržujejo pač le kot "potrebne neobdijihtraba".

Kar zadeva koruptivnost, pa me najbolj skrbi tista, kateri utegnejo stranke, ki svoj strankarski prestiž predpostavljajo nacionalnemu interesu, zapadati v kapitalističnih igrah bodoče razširjene EU "dveh hitrosti", se pravi, nove prikriti koloizacije manj razvitih.

Nimate občutka, da je med strankami največji problem t.i. desnica, ki se ne more izkupati iz zastoja in bi bila potrebna kritične analize?

Da razčistim najprej s tem, kako je v tranzicijskih in posttranzicijskih evropskih državah z oznakama "levo" in "desno". Naši "levičarji" že zdavnaj, že od direktorskega menedžmenta bivše Jugoslavije, niti

na papirju niso več levi in naši "desničarji" samo po sili razmer le še malo desni. Prava pregrupacija med tistimi, ki bodo podpirali brezobziren kapital, in onimi, ki se bodo temu v imenu človeka vrednega materialnega in duhovnega življenja upirali, bo prišla, sem prepričan, šele z vladavino planetarne globalizacije. Takrat šele se bo pokazalo, kaj so iz človekovega preseznega duhovnega bistva izvirajoče prave vrednote in kaj papirnate človečanske pravice, s katerimi se zdaj na svetu na veliko manipulira.

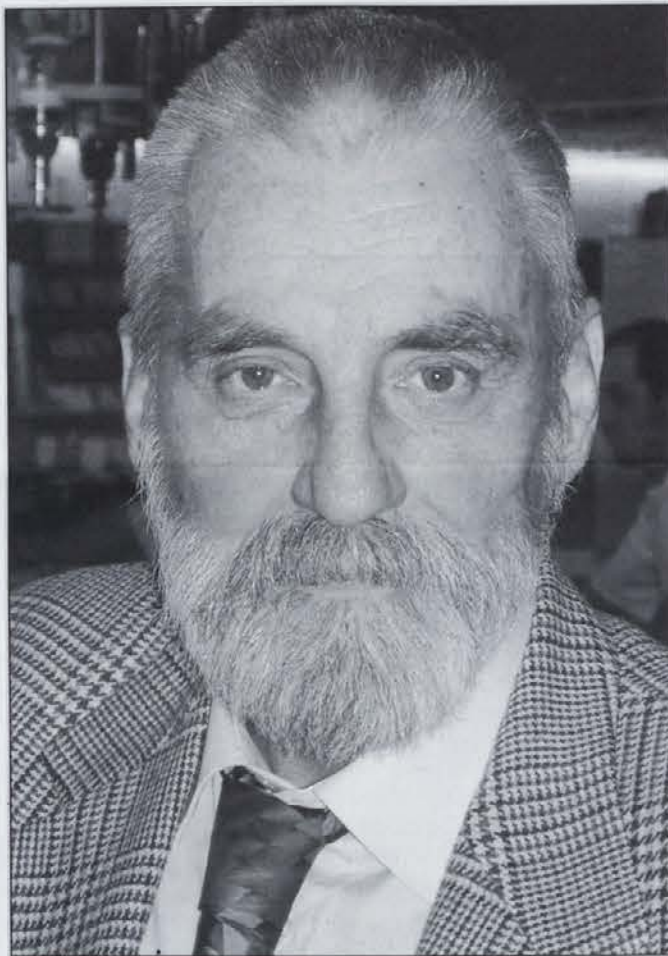

FOTO J.M.P.

A da se povrnem v našo slovensko sedanost. Ko bo naša tako imenovana desnica prišla do izvršilne oblasti - in enkrat že po naravi stvari bo - se bo šele videlo, iz kakšnega testa je. Takrat bo namreč morala pokazati, v čem se, če se, bistveno razločuje od sedanjega cinično nihilističnega in zvulgariziranega liberalskega pragmatizma.

Desno, kakršno imam v mislih, ni smer v zideologizirano "desno", ampak plediranje za lepo, dobro in pravično, ki je v nenehni ustvarjalni ambivalenci z zlom. Šele nova metafizika absurda, ki temelji na tem spoznanju - krščanstvo jo ima s Kristusovo absurdno smrtjo na križu v svojem bistvu, pa se je ne zaveda - lahko sodobnega človeka nauči absurd življenja živeti, ne pa živeti absurdno. V takem novem življenjskem realizmu, o katerem sanjam, bi svetovnonazorsko "levo" in "desno" izgubilo vsak pomen in "verskih vojn", ki temeljijo na njunem spopadanju, ne bi bilo več.

Del tega, kar ste pravkar omenili, ste pravzaprav opravili sami - v svojih literarnih delih; mogoče je v literaturi še kdo, a je vendar

videti, kot da je vse to padlo v pozabo?

Vsa moja literatura - od lirskih pesmi do romanov - je inspirirana na taki verski vojni, ki sem jo na lastni koži doživljal med revolucijo in z njenimi nasledki po njej. Razkrivati in v spomin priklicati njene zamolčane žrtve - pa tudi njihove molčeče rablje! - je bil od vsega začetka mojega pisanja moj zavestni program. Za prevladujočo ideologijo sem zato bil in ostajam neprijeten in ob desetini pesniških zbirk in sedmero romanov "uspešno zamolčevan" pisec.

V svoji literaturi si v luči prej nakanega občutja novega življenjskega realizma prizadevam ugledati človeka v tragičnem primežu ideologizmov in ga kot veličastno ne-bogljeno kozmično bitje, ki se iz biosa, strašne lepote tega sveta, nenehno prebija v spiritus, povečati v nekem neznanem Smislu. Umetnost je čutno nazorna, se pravi, lepoto oblikovana refleksija človekove veličastno nepopolne bogupodobnosti in tako tudi refleks bog/ate in hkrati u/bog/e božje nemoči na tej zemlji.

Obstajajo v Sloveniji javne točke, na katerih poteka refleksija te vrste? Če pomislim zlasti na prostor okoli Nove revije..., saj se osrednji mediji s tem niso poglobljeno ukvarjali?

Odkar obstaja umujoč in čustvujoč človek, se pravi, samega sebe in sveta zavedajoče se bitje, nikoli ni bilo, da te refleksije na kakšen način ne bi bilo, in nikoli ne bo, da je na kakšen način ne bo. So pa časi, ki so ji bolj ali manj naklonjeni. Ko je stiska največja, pravi pregovor, je božja pomoč najbližja. Stiska je, paradokso, najplodnejši humus za rast in razcvet človekove bivanjske samorefleksije. Zanj gre. Prinašajo jo poezija, filozofija in teologija, je torej plod individualnega navdiha in uzrtja, zato ne more biti množična in je le, če ima prostor, v katerem odmeva, odmevna. Stanje duha v kakem času in prostoru merimo z močjo in učinkovitostjo tega glasu.

Ko smo na začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja ustanavljali Novo revijo, smo pod njen naslov zapisali, da bo to glasilo za pesništvo in mišljenje. Za refleksijo, o kateri je govor, torej. Stiska je narekovala naraščanje temperature v tistem zatohlem duhovnem vzdušju, ki so ga drugi mediji zavestno vzdrževali. Diskurzivno in v umetniški literaturi smo se lotili podiranja režimskih tabujev - zločinsko-

sti stalinizma-leninizma, zločinov revolucije, zablod in zavajanj enoumja in nazadnje še neživljenjskosti in trhlosti enostrankarskega sistema. Številka 57 je trasirala pot v narodno in državno osamosvojitve. Takrat je bila Nova revija gotovo najodličnejši prostor, "javna točka" naše intenzivne človeške in narodne samo/refleksije. Taka je - potem ko je avtonomno previharila vse sledeče si politične in strankarske viharje - ostala do današnjih dni. Vendar - stiska se zdi slepim očem in gluhi ušesom zdaj manjša in temperatura stanja duha temu primerno upada. Do nadaljnjega, seveda!

Izraz česa sta po vašem mnenju za Slovenijo nova pojava, kot sta omizje intelektualcev pri predsedniku države Janezu Drnovšku in pa Forum 21 pri bivšem predsedniku Milanu Kučanu? Tudi izraz stisk, ki ste se jih dotaknili? Pri čem pa se zdi, da je Slovenija uspešna država, "najbolje pripravljena" kandidatka za vstop v EU?

Priznam, da o Forumu 21 ne vem pravzaprav nič. K intelektualnemu omizju predsednika republike Janeza Drnovška pa sem bil enkrat povabljen. Sodeloval sem na njem - razprava je tekla o vrednotah - s kratkim, na okoli pet minut omejenim prispevkom, zato lahko komentiram le način poteka takih razprav, na končne rezultate pa bom moral seveda še počakati. Veliko število nastopajočih s prispevki, ki onemogočajo repliciranje, je očitno namenjeno zbiranju najrazličnejših mnenj in stališč, ki bodo - upam - doživela sumarično obdelavo. Že zdaj pa se kažejo znamenja - vsaj na srečanju, ki sem se ga udeležil, je bilo tako - da pobude ne bodo ne konvencionalne ne konformne. V mislih imam zahtevo Tineta Hribarja, da se povojni poboji razkrijejo v neprizanesljivi in pravični luči in se jim da prava oznaka.

Neumna politika etiko in moralo ignorira, pametna ju apostrofira, poštena ju afirmira. Bomo videli. Življenje je nepodkupljiv oder. *Ves čas ste v krogu Nove revije, pomen katere tu ne gre opomniti, saj je znan. Nekaj časa je bil govor o duhovnem (miselnem) razkolu med sodelavci. Kaj se v njej dogaja ta čas, kakšno je v njej, da tako rečem, stanje duha?*

Nova revija ne filozofsko ne poetološko ne idejno-politično nikoli ni bila unisona. Kar nas je družilo, je bila pristna zavezanost poeziji in mišljenju in - v okviru duha jezika in zgodovine, v kateri smo bili narojeni - seveda Slovenstvu. Taka je v svojem aktivnem in zato razpoznavnem jedru ostala do sedanjih dni. Taki, kot je, ni zmanjkalo senzorja za stanje duha in nanj, kot znano, od časa do časa reagira s tematskimi številkami, v katerih obravnavamo naš zdaj in tukaj s kar se da poglobljenih, ne le ontičnih, ampak tudi ontoloških vidikov. Je glasilo neke generacije v nekem času in prostoru. Ne da se je ponoviti in ne bo se je dalo obnavljati. Ampak za Slovenstvo, ki bo - prepričan sem! - trajalo naprej tudi brez nas, to ni nobena tragedija. Je le premena letnega časa v podnebnju duha.

Jože Horvat

3

ČETREK,
5. FEBRUARJA
2004

V soboto, 31. januarja

Škof Ravignani gost v Narodni in študijski knjižnici v Trstu

V soboto, 31. januarja, si je tržaški škof Evgen Ravignani v spremstvu škofovega vikarja msgr. Vončine ogledal prostore Narodne in študijske knjižnice v Trstu. Sprejeli so ga člani upravnega in nadzornega odbora knjižnice.

Uvodne besede je najprej spregovoril predsednik NSK prof. Viljem Černo. Poudaril je neprecenljiv pomen, ki ga ima knjižnica v kulturnem življenju dežele Furlanije-Juljske krajine in v samem Trstu. Predsednik ustanove je omenil tudi važnost dialoga, ki ga je knjižnica vzpostavila s tovrstnimi institucijami našega mesta, čeprav mora do složnejšega sodelovanja šele priti. Obenem se je prof. Černo zahvalil škofu Ravignaniju za lepe in pravne besede, ki jih je izrekel ob odobritvi zaščitnega zakona za našo manjšino.

Ravnatelj NSK Milan Pahor je škofu in drugim prisotnim, med katerimi so bili tudi Igor Gabrovec v zastopstvu SKGZ in Sergij Pahor, predsednik SSO, orisal zgodovino in dejavnosti knjižnice. Kulturna ustanova, ki je nastala leta 1947, je s časom postala izrednega pomena za

vse raziskovalce, pisatelje in študente, ki so za svoje delo potrebovali specifični mate-

skujejo srednje in višje šole, pa tudi za univerzitetne študente, ki lahko razpolagajo kar s

FOTO KROMA

rial. Čeprav je knjižnica zasebna ustanova, je njeno delovanje javnega značaja. Danes so postali prostori knjižnice v ul. Sv. Frančiška izredno stičišče za mlade, ki obi-

115 tisoč knjižnimi izdajami (20 tisoč je shranjenih v goriški podružnici v ul. Croce; izredno bogat je tudi papirnat in fotografski arhiv zgodovinskega oddelka v ul.

Petronio v Trstu). Kljub temu da je finančna podpora knjižnici zakonsko predvidena, je postalo delovanje zaposlenega osebja preveč težavno, predvsem zaradi pomanjkanja primernejših prostorov, saj so današnji pretesni.

Škof je v svojem posegu podčrtal globok pomen dialoga, ki lahko edini jamči složno sobivanje dveh skupnosti na istem ozemlju. Dve entiteti, čeprav sta si etnično, kulturno in jezikovno različni, imata isto dostojanstvo: le v primeru pa, da vsaka ohrani svoje značilnosti, lahko nudi kaj dobrega tudi ostali. V zvezi s knjižnico pa je prelat dejal, da bi bilo primerno, ko bi širša italijanska javnost поблиže spoznala, kako je NSK živ in pomemben kulturni dejavnik slovenske stvarnosti v Trstu. Tudi Trst je prostor dialoga in sožitja, predvsem v času, ko se Evropa širi. Vstop Slovenije v Evropsko unijo pa moramo sprejeti kot normalen politični premik, v katerem se dialog med različnimi ljudmi spoštljivo vključi v "ekonomijo našega območja", je zaključil škof.

IG

Mesečna konferenca v Nabrežini

Marko Tavčar o vlogi in poslanstvu mohorjev

Zadnjo sredo v januarju je nabrežinski župnik posvetil mesecu katoliškega tiska s tem, da je organiziral konferenco, namenjeno Goriški Mohorjevi družbi. Namesto napovedane prof. Marije Češut, ki je zbolela, je konferenco vodil časnikar Marko Tavčar, sicer tajnik Goriške Mohorjeve. Spomnil se je osemdesetletnice nastanka te založbe, ki je v najtežjih časih fašizma, kot edina slovenska založba v takratni Italiji, delovala in prinašala slovensko besedo po tisočih domovih ter s tem nadaljevala poslanstvo matične Mohorjeve, ki jo je ustanovil blaženi Slomšek. Mohorjevke, kot jim pravimo, nas tudi danes verno spremljajo in nas vsako leto razveselijo tako s Koledarjem, ki je pravi pričevalec dogodkov minulega leta, in z raznimi literarnimi knjigami domačih avtorjev. Tokrat so poleg Koledarja izšle še tri knjige, in sicer: zbirka črtic Lide Turk *Le šepet je, ki ga slišimo o njem*, in je mar-

sikoga presenetila, saj gre za kratke, a globoko občutene izpovedi in spomine; avtobiografija režiserja in gledališkega igralca A. Rustije Rodil sem se v soboto, ki nam živo priča o življenju in težavah našega gledališča, ter zgodba za starejše otroke, kot jo imenuje avtor Z. Simčič *Povratek lepe Vide*, ki obravnava vedno aktualno temo domotožja. Marko Tavčar (ali sam župnik) si je zamislil, da so po en sestavek vsake knjige prebrali domači "recitatorji" in s tem popestrili večer, sicer bi to nalogo moral opraviti samo zbor Fantov izpod Grmade, ki je vsekakor navdušil prisotne, ki jih je tokrat bilo nekoliko več kot običajno. Ob koncu si je gospod Breclj zamislil še srečolov v korist katoliškega tiska in običajno družabnost. Še enkrat moramo pohvaliti domačega neutrudnega župnika, ki vztraja pri teh koristnih pobudah, ki bi bile vredne večje pozornosti župljanov.

Antek

Aktualno

Kriza kulturnega katolicizma

Evropa se je vedno, zlasti pa zadnje čase, srečevala z mnogimi tujimi kulturami. Močno je to opazno zlasti v zadnjem stoletju. Kljub vsemu je še vedno kulturni steb njenega religioznega življenja kulturni katolicizem. To ni nekaj novega in je tudi samo po sebi umevno, saj govorimo, da je kultura Evrope izšla iz križa, torej je nastala po zaslugi krščanstva. Marsikdo pa ne sprejme ali celo ne dojame dejstva, da vernikova vera ni nikoli bila identična s kulturo. Čim bolj izginja religiozno ali versko znanje, to kot del kulturnega poznavanja zelo hitro upada, toliko bolj se ob tej kulturni vrzeli

zavedamo vrednote vere, ki jo tisti, ki se ima za takšnega ali drugačnega kulturnika, dejansko tudi živi.

Med katoliško vero v Evropi in kulturo, ki je slonela ali še sloni na evropski kulturi, je bil vedno razkorak. Zato to danes ni nič novega. Eno so bili katoliški kulturniki, drugo pa so bili in so še kulturni ustvarjalci z živo vero. Pri prvih je vera največkrat sredstvo za takšno ali drugačno osebno uveljavljanje, pri drugih pa je bila in bo ostala vera "studenec", iz katerega črpajo moč za kulturno snovanje. Pri prvih gre za neko obliko izkoriščanja Cerkve, ker se pod njenim okriljem skuša

doseči osebna uveljavitev, ne glede na katerem kulturnem področju. Pri drugih pa je v ospredju zavest, da z delom, ki ga v kulturi opravljajo, dajo tudi svoj pečat ali vsaj prispevek h krščanstvu. Ta primerjava bi bila zanimiva tudi za naš zamejski čas in prostor. Če bomo iskreni, bomo odkrili marsikaj.

Ob krizi pristnega kulturnega katolicizma vedno znova stopa v ospredje avtentičnost krščanske eksistence. Zaman bi za to poiskali kakšen recept, tega ni, ker je avtentičnost najprej povezana s potjo iskanja Božjega, potem pa še, kako se Božje dotakne tistega, ki se ima za katoliškega kulturnika.

Poznamo dve poti. Prva je Sveto pismo. To je pri kulturnem ustvarjalcu merilo in zrcalo njegove pristnosti. Zanimiva je dopolnitev tej poti,

da je svetopisemska eksegeza za katoliškega kulturnika lahko odlična kašipota, ne more mu pa nadomestiti ustvarjalne poti!

Za to pot je zopet potreben biblični pogum, ki se odraža tako, da resno vzamemo biblično sporočilo. Podzavestno bi moral pristen katoliški kulturnik postajati podoben Abrahamu, ki je na potovanju skupaj z izraelskim ljudstvom dokazoval in potrjeval pomen svetopisemskega sporočila. Ni pa govoril, kakšni naj bi bili videti na cilju.

Ob potovanju in osebni molku, prepojenem z meditacijo, v katero se katoliški kulturnik pogosto poglablja, odkriva svoje pristno krščansko sporočilo in ga tudi sporoča svetu s svojim kulturnim ustvarjanjem.

Ambrož Kodolja

Vzhodna liturgija v rožaški opatiji

V nedeljo, 25. januarja, je ob zaključku Tedna edinosti kristjanov v rožaški opatiji (na sliki) potekala doživljata pobožnost v znamenju obhajanja liturgije po vzhodnem obredu v staro-

cerkveno slovenskem jeziku. Mašo sta darovala duhovnik in diakon vzhodnega obreda, in sicer zgornjiški župnik Jože Markuža in beneški rojak Pasquale Zuanella. Za posebno vdušje je poskrbelo petje Ekumenskega zbora iz Trsta, ki je pod vodstvom Bogdana Kralja spremljal poldrugo uro trajajoči obred. Cerkve rožaške opatije je bila ob tej priložnosti polno zasedena, prisotni pa so bili tudi nekateri rojaki iz Brd, Benečije in Terske doline, kot predsednik gorske skupnosti in števerjanski župan Hadrijan Corsi, predsednik Narodne in študijske knjižnice Viljem Černo in matajurski župnik Božo Zuanella. Prisotne je nagovoril domači župnik Dino Pezzetta, ki si prizadeva za čim bolj plodne stike s slovensko narodno skupnostjo.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

5. NAVADNA NEDELJA "ZA ŽIVLJENJE"

Iz 6,1-2a; Ps 138; 1 Kor 15,1-11; Lk 5,1-11

Bog se je hotel razodeti angelom in ljudem. Zato si je zamislil najprej duhovna bitja. Nič ga ni k temu sililo. K temu ga je nagnila le nepoimljiva ljubezen.

O angelih vemo samo to, da imajo posebno službo ali poslanstvo. Z grško besedo jim pravimo angeli. Zaenkrat pa so nam skrite razsežnosti njihove narave. Vemo, da so v odnosu do ljudi. So od Boga, v službi Boga in človeka.

Vera nam pravi, da so eni izmed angelov postali sovražni Bogu. To sovrašтво prenašajo na človeka. Jezus izjavlja, da je hudič od začetka morilec ljudi ter lažnivec in oče laži (Jn 8,44). Ta skrivnost je zelo huda. Kajti ne moremo razumeti, zakaj je Bog ustvaril angele in ljudi, ko je že vnaprej vedel za vso skrivnost hudobije in grehov smrti. Toda tolaži nas Božja ljubezen, ki je postala eden izmed nas v Jezusu in je premagala vso strahoto hudobije s križem, s ponižanjem do smrti na križu (Flp 2,6-8).

Toda s tem je razodela moč svobodne volje, ki se lahko pomeji s samim Bogom, a nam ni odvzel trud iskanja luči, razsvetljenja v temi in negotovosti. Ta luč nam sije v ponižnosti in majhnosti, v človeški revščini. Je trda in smela pot k neznanemu Bogu.

Bog se sicer daje spoznati že po razumu, po vesti, po luči, ki sije povsod v stvarstvu.

Da bi mogli pa vsi ljudje, tudi najbolj oddaljeni od Boga, najti z gotovostjo Boga, se je razodela tudi po prerokih, med katere štejemo Abrahama (1 Mz 12), Mojzesa (2 Mz 3), Amosa (Am 7), Jeremija (Jer 1), Ezekiela (Ezk 3) in druge.

Pri vseh teh in drugih prerokih ugotovimo, da si niso sami naložili naloge preroštva. Poklical jih je namreč Bog sam. Podčrtati velja, da so se ustrašili preroštva, oznanjevanja skritega Boga. O tem beremo tudi v prvem današnjem berilu in evangeliju. Saj človek že itak zasluti takoj svojo grešnost in nemoč spriču skrivnosti Boga, ki naj bi ga oznanjal.

Bog kliče v preroško službo na različne načine. Izajijo npr. v posebnem videnju. To videnje je seveda mistično, a resnično. Tega moža ne straši toliko greh, kolikor sijaj, veličastvo nebes, kjer Bog prebiva. Istočasno pa uvidi vso svojo človeško revščino, ki pa jo použije, uniči Božji angel z žerjavico (Lk 6,6ss). Oglasi se tudi mogočno zborovsko vzklikanje angelov: Svet, svet, svet (Lk 6,3). To je prešlo v vsako sv. mašo.

V evangeliju se podobno dogodi apostolu Petru, ki spriču Jezusove čudežne moči pri bogatem ulovu rib vzklikne: "Pojdi od mene, Gospod, ker sem grešen človek!" (Lk 5,8).

Toda Bog vztraja pri svojem klicu ljudi, kljub veličastvu, ki je človeku nedostopno (Jn 1,18; 1 Tim 6,16). Nezaslišnemu vabilu partnerstva z Bogom se je odpovedal Lucifer: odstopil je, se vdal, ni hotel priznati, da je Bog vse večji od trenutnega zunanega blišča. Zato tako besni zaradi svoje ozkosti, v katero se je ujel. Nikoli ne bo mogel prodreti v tisto skrivnost, ki ji pravimo Bog. A Bog vabi človeka, naj nadaljuje pot proti cilju. Pošilja mu preroke. Sviri, a napoveduje rešenje.

Preroki, tudi apostol Peter, priznavajo svojo krivdo, a predvsem verujejo v ljubezen, ki si je naredila ponižno človeško obleko v Jezusu. Apostol Pavel pravi, da pozablja na to, kar je za njim in teži k temu, kar je pred njim (Flp 3,8-11.13.14). Cilj je nad vse privlačen. Zato so preroki radovoljno dali celo življenje zanj.

Končno vemo, da prihajamo od Boga in da smo usmerjeni k njemu. Nihče ne more uničiti ljubezni, ki je v Kristusu Jezusu (Rim 8,35; Flp 4,7; 1,19; Kol 1,28).

Pavel je ves prevzet od smrti in vstajenja od mrtvih Jezusa in v njem našega vstajenja (1 Kor 15). Da bi čimbolj razčistil vero v telesno vstajenje, navaja prikazovanja Jezusa Kefu-Petru, dvanajsterim, več kot petsto bratom hkrati, Jakobu, vsem apostolom, nazadnje še sebi (1 Kor 15,5-8).

S tem nas vabi, naj neprenehoma prosimo Gospoda za nove oznanjevalce vstajenja, evangelija, vesele novice mogočnosti življenja v Bogu: "Česar oko ni videlo in uho ni slišalo" (1 Kor 2,9). Na praznik Lurške Matere Božje ji priporočimo vse bolne na duši in telesu.

IZJAVA

Ob ratifikaciji vatikanskega sporazuma

Ustavno sodišče Republike Slovenije je dne 19. novembra 2003 soglasno sprejelo mnenje, da sporazum med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem, podpisan 14. decembra 2001, ni v neskladju z ustavo Republike Slovenije.

Z navedenim pravnim aktom je odprlo pot za ratifikacijo sporazuma v državnem zboru, kar se je zgodilo 28. januarja 2004, ko je po enourni debati državni zbor s 44. glasovi za in 12. proti ratificiral sporazum med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem.

Ratifikacija t.i. vatikanskega sporazuma bo nedvomno utrdila mednarodni ugled slovenske države. Hkrati bo sporazum, ko ga bo potrdil še Sveti sedež, služil kot pravna osnova za reševanje odprtih vprašanj med Republiko Slovenijo in katoliško Cerkvijo.

Sporazum ne prinaša posebnih novosti, vendar je za slovensko katoliško zavest pomemben poudarek v preambuli o večstoletni zgodovinski povezanosti med slovenskim narodom in katoliško Cerkvijo. Pomembna je tudi interpretacija 7. člena ustave Republike Slovenije, ki govori o ločenosti med državo in Cerkvijo in ga nekateri razlagajo v smislu izločanja Cerkve iz javnega življenja. Vatikanski sporazum njuno ločenost pojmuje v tem smislu, da sta država in katoliška Cerkve vsaka v svoji ureditvi neodvisni in samostojni ter se zavezujejo k sodelovanju pri napredku človekove osebe in skupnega dobrega.

Pomemben in daljnosežen je tudi 14. člen, ki pravi, da si bosta Republika Slovenija in Sveti sedež nadalje prizadevala obravnavati vsa odprta vprašanja, z namenom, da prideta do skupne sporazumne rešitve. S tem se odpira možnost za normalizacijo položaja katoliške Cerkve v Republiki Sloveniji.

Slovenski škofje upamo, da bo ratifikacija sporazuma med našo državo in Svetim sedežem ugodno vplivala na ozračje v naši javnosti v smislu sproščenega dialoga, zaupanja in medsebojnega spoštovanja.

dr. Franc Rode,
predsednik Slovenske
škofovske konference

1. februar, 26. dan za življenje / Poziv sv. očeta v prid družinam in proti splavu

"Brez otrok ni prihodnosti!"

"Veliko družin je prisiljenih se odpovedati otrokom zaradi ekonomskih težav"

Vsako rojstvo otroka govori o tem, da Bog še ni obupal nad človekom; še vedno upa vanj, še vedno mu želi kaj povedati. In vendar svet, v katerem živimo, ni naklonjen družini: zdi se skoraj, da nas okolje sili v to, da bi imeli čim manj otrok. Dovolj je, da se ozremo okrog sebe, in bomo kmalu razumeli "pravila igre": če nimaš otrok, boš lažje in udobneje živel. To je huda bolezen naše družbe, v kateri beseda "vrednota" postaja vse bolj le beseda, beseda "žrtev" pa je iz njenega slovarja skoraj izbrisana, saj ne pomeni nič lepega in "donosnega"... Kljub vsemu si z demografsko krizo vsi polnijo usta. Kdor pa še vedno verjame v življenje in "si privošči" kakšnega otroka več, na lastni koži okusi, kaj to - tu in zdaj - pomeni.

Na to je jasno in glasno pokazal tudi sveti oče Janez Pavel II., ki je v nedeljo, 1. t.m., pred angelovim češčenjem, spomnil na poslanstvo družine in pozval k večji podpori osnovni celici naše družbe. Brez otrok ni prihodnosti, je poudaril geslo italijanskih škofov ob letošnjem dnevu za življenje; brez kon-

kretno pomoči in primerne podpirne politike pa zakoncem ni dano, da bi imeli več otrok. Spomnil je, da bi veliko družin rado imelo več otrok, "so pa skoraj prisiljene se jim odpovedati zaradi ekonomskih težav." Javne uprave sicer predvidevajo nekatera podpirna sredstva, ki pa so - tako je povedal sv. oče - pogosto nezadostna. "Zato bi bila potrebna bolj organska politika v prid družinam." Tovrstna "organska politika" je bila v papeževih govorih in poslanicah škofovske konference zadnjih petnajst let že velikokrat omenjena, tokrat pa je bil poziv posebno močan, saj je mož v belem pokazal še na drug voz: "Življenje moramo v družinskem krogu promovirati, braniti in čuvati kot v varnem gnezdu..." in torej "ne smemo pristajati na napade na življenje, kakršen je splav." Treba si je prizadevati, da bi bila priznana pravica do življenja še nerojenih; "do tega pa je treba priti ne v nasprotju z materami, ampak skupaj z njimi".

Znano je, da je problem "praznih zibelk" posebno žgoč na Apeninskem polotoku, kjer zadobiva obrise pra-

FOTO DPA

vega "demografskega samomora", saj je rodnost vedno nižja in naj bi bilo - po predvidevanjih - leta 2050 kar 40% prebivalcev starejših od 65 let. Zgovoren je tudi podatek, da v dobri petini italijanskih družin (21%) ni niti enega otroka. Tokrat so papeževe besede z odobravanjem po-

zdravili politični veljaki tako na desni kot na levi, s predsednikom Ciampi na čelu, kot se "katoliški" Italiji spodobijo. In vendar...

Kaj pa mi? Vprašanje rojstev se še kako tiče tudi naše narodne skupnosti v Italiji, ki se počasi, a nezadržno krči. Za otroke se odločajo ljudje,

ki želijo, da bi tudi po njihovi smrti še kaj ostalo za njimi, ki želijo, da bi se nadaljevala zgodovina njihovih očetov, njihove zemlje, njihovih korenin, vsega tega, kar imajo radi. Katera "naložba" za prihodnost je pomembnejša od te?

Danijel Devetak

S 1. STRANI

Zavezani slovenstvu in krščanstvu...

K temu gre še omeniti vedno večji vpliv, ki ga ima televizija na tiskane medije: kot primer bi lahko vzeli teden Famiglia cristiana, katerega vsebina je za eno tretjino vezana na dogodke, ki zadevajo televizijsko stvarnost. Vse kaže torej, da so se bralci odločili za tak način dojemanja novic, s katerim se jim ni treba veliko mučiti in poglobljati v zadevo.

Besedo je nato prevzel urednik revije Dom Gorgio Banchig, ki je orisal zgodovino časopisa. Dom je nastal leta 1966, ko so v Nadiških dolinah delovale zloglasne tajne protislovenske sile (Gladio in druge). Vsekakor so si takratni zavedni Slovenci prevzeli nase breme, da ogroženosti navkljub docela izpeljejo načrt oziroma poslanstvo - kot ga je imenoval Banchig -, ki je težilo h gojenju temeljnih vrlin krščanstva, slovenstva in navsezadnje tudi doma. Prav zato je časopis, katerega članki so morali najprej prebiti škofijsko cenzuro, postal povezovalni dejavnik ne le med Slovenci Nadiških dolin, ampak tudi tistih rojakov, ki so zaradi pomanjkanja osnovnih pogojev morali zapustiti rojstni kraj in se preseliti drugam v svet. Dom pa je iz leta v leto rastel, dokler ni 1977 postal mesečnik; leta 1982 pa je bila ustanovljena zadruga Most. Banchig je poudaril, da je bila moč Doma predvsem v ljudeh, ki so časopis sestavljali.

FOTO KROMA

Sodelavci niso bili profesionalci, kljub temu pa je vsak vložil v časopis svoje osebne izkušnje in znanje, tako da je časopis lahko v vsaki novi številki ostajal zvest nazorom, ki sta bila v Nadiških dolinah vedno med seboj povezana: to so krščanstvo in slovenstvo. V teh dveh imenovanikih gre namreč zaslediti kulturno tradicijo Nadiških dolin, saj Benečani prave laične kulture niso nikdar gojili. Kulturno izročilo je namreč nastajalo - vsaj do druge svetovne vojne - le v krajih, kjer so se Slovenci pretežno srečevali, to so bile cerkve in župnije. Čedermaštvu, ki je tu nastajalo, ni imelo za Benečane nikakršne romantične podobne, "to je bilo namreč le vsebina in bistvo našega poslanstva," je povedal Banchig. Priporočljivo bi bilo vendar, da

bi se taki nazori ohranjali tudi v naših časih, v obdobju, ko se vsi sprašujemo, kako bomo v novi Evropi živeli, ter se obenem sprašujemo, kako bo novi geopolitični ustroj obdrževal krščanske korenine stare celine.

Bogata razprava po uvodnih besedah Marija Maverja ter posegih urednikov Paljka in Banchiga je jasno pokazala, da je stvarnost zamejskih zalozb in medijev, zavezanosti slovenstvu in krščanstvu, še kako živa. V dobro zasedeni openski dvorani so namreč prisotni odprli veliki - ker so take priložnosti žal preredke, verjetno preveč - vprašanj, prinesli konstruktivne kritike in nasvete, sploh pa bili mneneja, da je - kot je povedal Drago Štoka - "pisana beseda še vedno nekaj lepega in trajnega; je vrednota". Prišlo je tudi

do različnih mnenj, kar kaže tudi na to, da je spekter naših bralcev raznolik in da različni ljudje pričakujejo različne vsebine oz. prijeme.

Moč katoliških medijev, je bilo povedano, je v združevanju, saj le tesnejše povezave med dejavniki, ki slonijo na istih temeljih, lahko omogočajo učinkovitejše in bolj organsko poseganje v prostor. Sodelovanje postaja vse bolj nujna, kar postaja jasno tako v Sloveniji kot v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Postavilo se je tudi vprašanje, kako bi usmerjali naše vrednote v civilno družbo, ki "nam je usojena". Janez Povše je rekel, da "moramo biti drugim ne le sprejemljivi, ampak tudi privlačni... Etično misel moramo prenašati v jezik našega časa..., da bi bilo življenje človeku lepše in lažje." Morali bi tudi

bolj nagovarjati mlade in družine: "To krvavo potrebujemo," je rekla Nadjia Maganja. Zato bi bilo treba nanovo razmisliti naše delo v prihodnosti; ni dovolj informirati, treba je formirati in širiti vrednote med ljudi. Pohvalila je jasno politično linijo Novega glasa, pa tudi dejstvo, da tednik zvesto poroča o stališčih Cerkve do aktualnih tem. Dodala je, kar so potrdili tudi drugi, da bi bilo treba krepkeje ukoreniniti in utrditi prisotnost tednika na Tržaškem, kjer se čuti potreba po njegovi večji prisotnosti. Skratka: pomembno je imeti pred sabo obraze naših bralcev, njih, ki jim je sad naših naporov namenjen. In postavi se vprašanje, ali naj nagovarjamo samo t.i. nedeljne ali pa naj se obračamo tudi na druge. Marsikdo je opozoril, da je naše pisanje preveč resno: "Premalo pišemo o vsakdanjih problemih naših ljudi. Premalo znamo pričati o veselju, da smo Slovenci in kristjani," je rekel Banchig. Robert Petaros je pozval k zavezanosti slovenstvu, Tone Bedenčič je spregovoril o krizi resnega tiska, Breda Susič po važnosti marketinga in agresivnih profesionalnih prijemih. Mirko Spazzapan je izrazil mnenja, da katoliški mediji zagotavljajo večjo pluralnost v naši družbi, zato je njihovo poslanstvo posebno dragoceno. Pri vsem tem je treba biti sicer optimisti, toda stvarmi: in tu se odpira vprašanje kadrovanja; kot je sklenil Banchig: "Več moramo vlagati v mlade! Oni gledajo naprej. Ideje in vrednote namreč hodijo z nogami ljudi..."

IG/DD

Ob 20-letnici smrti Dragi gospod Jeza!

Že zadnjič, ko sem pisal g. Habinu, sem si mislil, da Vam moram čim prej kaj pisati, saj je veliko stvari, o katerih bi Vam rad poročal. Vendar eno so dobri nameni, drugo pa najti čas in sesti za računalnik ter napisati pismo. Prišel je tako 20. januar, datum Vašega odhoda s tega sveta in misel, da je minilo že dvajset let od tega dne, me je zaposlovala ta dan in tudi naslednje dni. Zanimivo pa je, da sem prav par dni prej slišal, da od letošnjega junija počivate na pokopališču v Komnu pri svoji ženi Tinki, ki je umrla na isti dan kot Vi, a lani.

Dvajset let (!), a zdi se mi, kot da bi se zgodilo šele pred kratkim. Tisto poletje in zimo, ko ste bili bolni, sem služil vojsko. Bil sem v kasarni v Trstu in tako mi ni bilo težko priti k Vam na obisk. Točno ste vedeli, kdo sem, a imeli ste težave pri izražanju. Zmanjkale so vam besede in nekatere imen se niste več spominjali. Vendar sva se razumela. Obžalovali ste, da ne morete pisati. Zelo pa ste se veselili svojih vnukov, saj so Vam bili v veliko družbo.

Koliko stvari se je v teh dvajsetih letih spremenilo. Na radiu, recimo, je sredi decembra odšel v pokoj tudi Saša Rudolf. A ta je na radiu, kjer ste do napada bolezni spomladi 1983 po cele dneve pisali, le zadnja novost. V sedanjih časih so delovni pogoji za zunanje sodelavce po svoje še bolj omejujoči, a tudi za Vas, ki ste bili brez državljanstva so bile delovne razmere zelo neugodne. Še danes Vas vidim, kako ste s svojo aktovko prihajali na radio, sedli k stroju, pri katerem ste navadno delali, pregledali časopise in kmalu začeli pisati. Od jutra do večera in včasih tudi pozno v noč ste z enim prstom neverjetno hitro in vztrajno tolkli po pisalnem stroju. Nastajali so tako zapisi za jutranji koledarski del z obletnicami dneva, redno ste nato napisali pregled dnevnega tiska, pogosto komentar k aktualnemu dogodku in vsakodnevni prispevek za popoldansko kulturno kroniko, ki pa je bila navadno veliko več kot le poročilo o novi knjigi ali publikaciji. Za programski oddelek pa ste zlasti pred letom 1979, ko ste se s posebno pogodbo vezali na poročila, napisali tudi 16 iger za otroke in 9 iger za odrasle ter vrsto dru-

gih oddaj za tekoče potrebe. Ko sem prebral Vaše delo Zadeva je končana, za katero ste 1964 dobili prvo nagrado na natečaju za izvirno radijsko igro, sem se spraševal, ali je kaj avtobiografskega v njej, saj ste brata Maska izgubili med vojno v dokaj čudnih okoliščinah. Tedanji vodja dramskega oddelka prof. Harej pa se še danes spominja silnega naboja te drame, v kateri ste opisali, kako Karla Bergmana, enega voditeljev Nacionalne protinacistične stranke, nekdo izda, da pade v pesti gestapu. Njegov prijatelj, časnikar Lange po vojni začne iskati krivca. Na koncu odkrije, da je Bergmana izdal bivši sodelavec in sedanji notranji minister Rendl. Ta časnikarja ustrelili in tako se vsa zadeva konča. Delo torej obravnava večni in univerzalni konflikt med resnico in lažjo, med svobodo in sužnostjo, med dobrim in zlim in bi gotovo zaslužila, da bi jo naš radio mogoče ob tej obletnici ponovno uvrstil na spored.

Osebo Vam bom vedno hvaležen, da ste si v letih, ko sem začel sodelovati pri radiu, vzeli čas zame in mi dobrodušno razlagati večine časniškarskega poklica ter me spodbujati. Vedno bom ohranil v spominu, kako ste se znali pogovarjati in spraševati ter na nevsiljiv način opozarjati na to, da je treba biti kritični in ohraniti samostojno mišljenje ter biti zvesti vrednotam, v katere verujemo.

To ste mene in vse ostale, ki smo Vas poznali in imeli radi, bolj kot z besedo učili s svojim zgledom. Na primer, kdo bi leta 1983 lahko napovedal, da bo junija 1991 Slovenija res samostojna in neodvisna republika. Mislim, da nihče! Leta 1983 v februarju pa je izšel Vaš zbornik z naslovom Neodvisna Slovenija, peti v nizu, ki že sami s svojimi naslovi povedo vse o tej neomajni veri, saj nosijo naslove: Alternativa, Demokracija, Inicijativa in Akcija. Zadnji Neodvisna Slovenija pa je izšel le par mesecev, preden ste zboleli. V uvodnem članku v njem lahko preberemo tudi naslednjo misel: "Naš cilj je taka neodvisna slovenska država, v kateri bo živel slovenski narod svobodno in v kateri se bo lahko vedno odločil za tak politični, gospodarski in socialni red, kakor mu bo najbolj prijel".

Čeprav niste mogli vedeti, da je ta neodvisna Slovenija tako blizu, vem, da ste bili trdno prepričani, da bo do tega prišlo. Vaš predlog ustavne in pravne ureditve slovenske države, ki jo predstavljate v istem zborniku, bi moral biti v vodilo vsaj sedanjim opozicijskim strankam v Sloveniji, a resnica je, da Franc Jeza doslej tudi v neodvisni Sloveniji ni dobil pravega mesta v zgodovinskem spominu. Pred desetimi leti v Trstu smo priredili simpozij Vam v spomin in nam vsem v vzpodbudo. Na njem je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri smo udeleženci simpozija med drugim opozorili "slovensko javnost na (Vaše) nesebično in naporno delo pri spodbujanju, pospeševanju in utemeljevanju ideje o samostojni Sloveniji, ki jo je več desetletij tudi ilegalno širil iz Trsta". Udeleženci simpozija pa smo se obrnili tudi na pristojne slovenske oblasti - in v prvi vrsti na skupščini mest Ljubljana in Ptuj - "z vabilom, da primerno obeležijo tako na rodnem Ptuj kot v glavnem mestu Slovenije delo, ki ga je Franc Jeza opravil v korist celotnega slovenskega naroda". Ostalo je pri tem.

A nič ne de! "Po vsakem decembru pride spet maj!", ste si ponavljali v italijanskem zaporu v Volterri, ker so vas ujeli v ljubljanski bolnišnici, ko ste v drzni akciji osvobodili prijatelja iz italijanskega ujetništva. Ista misel Vam je dajala poguma, ko so Vas po padcu Italije in ponovnem povratku v Ljubljano, kot enega vodilnih in politično najbolj dalekovidnih krščanskih socialcev, februarja 1944 ujeli domobranci ter ste bili nato z zlovesčimi transporti prepeljeni v Dachau. "Vse mine, ne vrne se za-

zaj!" S to gotovostjo ste preživeli nacistični uničevalni bes, v tem prepričanju ste se poskusili prostovoljno podati v taborišče Überlingen pri Bodenskem jezeru, da bi bili bližje zahodnim osvoboditeljem. V tem duhu ste preživeli vse hudo: lakoto, bolezen, nasilje tudi po vrnitvi v Dachau in dočakali osvoboditev. Po vojni ste začeli delati pri Slovenskem poročevalcu, ob vse večjem beograjskem centralizmu in Titovi politiki, ki je to omogočala, pa ste se, tudi ob vse večjih pritiskih, ki ste jih doživljali, odločili, da se umaknete preko meje. Saj ste mi pripovedovali o posebni reportaži s Tolminkeskega, ki ste si jo izmislili, da bi si pripravili umik in kako ste res na Vseh svetih dan 1948 prebili čez tolminske hribe. Po večmesečni izkušnji v zaveznških begunskih taboriščih ste nato prišli v Trst in se zaposlili pri poročevalski agenciji AIS ter delali na Radiu Trst. Postali ste naš, postali Tržičan, čeprav ste vedno radi izpostavljali in poudarjali, da ste Štajerc in doma s Hajdine pri Ptuj. Pero je bilo Vaše orožje, ki ste ga obvladali na vseh ravneh. Vaše pulistično in literarno ter uredniško delo bi si gotovo zaslužilo podrobnejšo analizo, a za kaj takega to pismo ne zadošča.

Pravzaprav, končati moram, saj veste, kako je bilo z našim dragim stavcem Duškom Švabom, ko je čakal, da ste mu izročali še zadnje članke za novo številko Novega lista. Čeprav ste mu dali v roke kak časopis in svetovali, naj med čakanjem prebere kak posebno zanimiv članek (kar je vedno rad naredil), ste tudi vedeli, da je treba pohititi in Vaš prst je s še večjo hitrostjo tolkel po tipkah, da ste mu čim prej izročili tekst. Tako se je zgodilo z mano. Pravkar me je poklicala naša Maida, da če sem gotov. Zato tu končam.

Obljubim Vam, da se bom pogosteje spomnil in se pisemsko oglašal. Vas pa prosim, da najprej pozdravite svojo drago gospo Tinko, nato pa po vrsti vse prijatelje in znanke, tudi zadnjega, našega Marka, ki se Vam je te dni pridružil in s katerim ste tako radi diskutirali. Zdaj sicer vneto razprava ni več potrebna, ker Vam je vse jasno. Zato pomagajte nam v tem našem slovenskem prostoru, da bo stvar, za katero ste izgorevali, napredovala.

Pa lep pozdrav!

Vaš Marko Tavčar

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 6.2. DO 12.2.2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 6. februarja** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni desert iz diskoteke 103. - Šopek narodnih viž. - Zborovski kotiček. - Obvestila.

- **Ponedeljek, 9. februarja** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni listič z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 10. februarja** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 11. februarja** (v studiu Danilo Čotar): Skrivnosti pod zemeljsko skorjo. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 12. februarja** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Razpis za sofinanciranje programov v letu 2004

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu pri ministrstvu za zunanje zadeve je objavil razpis za zbiranje predlogov za sofinanciranje programov in projektov Slovencev v zamejstvu in po svetu za leto 2004. Namen razpisa je spodbujanje dejavnosti, ki omogočajo utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete med slovenskimi rojaki, ki živijo izven matične domovine.

Na razpis se lahko prijavijo tako pravne kot fizične osebe iz Republike Slovenije in iz tujine. Pravne in fizične osebe iz zamejstva prijavijo svoje programe in projekte krovnim organizacijam, v našem primeru Svetu slovenskih organizacij in Slovenski kulturno-gospodarski zvezi.

Prošnje in vloge morajo dospeti na urad najkasneje do 27. februarja 2004. Pravne in fizične osebe iz zamejstva oddajo svoje predloge krovnim organizacijam najkasneje do roka, ki ga slednji določajo.

Gost slovenskih ustanov v Gorici

Deželni odbornik Roberto Antonaz obiskal KC Lojze Bratuž

V spremstvu deželnega svetovalca Mirka Spazzapana je deželni odbornik za kulturo, šolstvo in šport Roberto Antonaz v sredo, 28. januarja, obiskal v Gorici Kulturni center Lojze Bratuž, kjer so ga pozdravili predsednica Franke Žgavec in predstavniki organizacij, ki imajo svoj sedež in delujejo v okviru tega kulturnega središča. Po ogledu centra se je odbornik zadržal s predstavniki kulturnih ustanov, ki so ga seznanili z bogatim delovanjem centra in drugih organizacij in mu predstavili številna vprašanja, s katerimi se vsakodnevno srečujejo. O specifičnih področnih problemih so poleg Franke Žgavec spregovorili še Damjan Paulin za Zvezo slovenske katoliške prosvete, Silvan Kerševan in Saša Quinzi za slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, Andrej Vogrič za Olympio, Katja Tommasi za skavtsko organizacijo in Marko Terčič za pevski zbor

Lojze Bratuž. Izpostavljena je bila pomanjkljivost deželne zakonodaje glede slovenske kulturne dejavnosti, skorajšnja zapadlost deželne komisije za podpore kulturnim ustanovam, nejasnost glasbenega šolskega sistema in velike zamude pri izplačevanju deželnih prispevkov, ki niso sorazmerno dodeljena glede na dejavnost posameznih ustanov ter potreba po deželni finančni podpori za upravljanje in vzdrževanje kulturnih in drugih struktur. Predstavljena je bila tudi potreba, da se čimprej vrne slovenskim ustanovam Trgovski dom v Gorici.

Deželni svetovalec Mirko Spazzapan je poudaril dejstvo, da je kulturna dejavnost v centru in v okviru raznih društev zelo razvejana, da sloni na prostovoljnem delu, da predstavlja izjemno bogastvo za vso goriško skupnost, ne samo slovensko. Zasluži torej največjo pozornost od strani krajevnih uprav

FOTO: BUMBACA

in dežele v prvi vrsti.

Odbornik Antonaz je izrazil zadovoljstvo, da se je lahko srečal s predstavniki organizacij, ki dobro delujejo, ki so tesno povezane s teritorijem, so živa in dejavna in vključujejo veliko mladih. Kulturni cen-

ter Lojze Bratuž predstavlja veliko pridobitev in bogastvo za celotno Goriško in tudi za širši prostor. Njegova vloga se bo z vstopom Slovenije v Evropsko unijo še povečala, treba bo pa usklajevati delovanje raznih kulturnih struktur v Gorici in

Novi Gorici in poskrbeti za enotno kulturno ponudbo. Antonaz je ponovil obvezo, da se bo zadeva Trgovskega doma v kratkem začela reševati in da bo skušal premostiti težave pri dodeljevanju deželne finančne pomoči za kulturne dejavnosti.

Našemu prijatelju Marku Vuku v spomin

Naš prijatelj in dragoceni sodelavec Novega glasa Marko Vuk od srede, 28. januarja, počiva na domačem pokopališču v Mirnu.

Marka Vuka bomo pogrešali vsi, ki smo imeli srečo, da smo lahko z njim sodelovali, se družili, prijateljevali in se pogovarjali.

Veliko nas je bilo, ki smo se zbrali na žalni seji v Goriškem muzeju v Kromberku minulo sredo, še več nas je Marka Vuka pospremlilo iz župnijske cerkve sv. Jurija v Mirnu na zadnji poti do domačega pokopališča v Mirnu, pokopališča, ki je tik državne meje, katero je sicer res tudi pokojni Marko doživljal kot velikansko krivico na svoji koži, a jo je tudi v najtežjih časih skušal premostiti tako, da je prihajal k nam živeti in delati, da je Goriški prostor živel in ga sooblikoval, kot da državne meje ne bi bilo.

Na žalni seji v Goriškem muzeju je kot prvi spregovoril direktor muzeja **Andrej Malnič**, Markov sodelavec in iskren prijatelj, ki se je iskreno vsem zahvalil, da so "se prišli posloviti od Markota, našega dragega prijatelja in sodelavca". Malnič je povedal, da je pokojni Marko Vuk delal v muzeju plodnih trideset let, kjer je "bil raziskovalec in publicist, urednik in domoznavec in še veliko več. Trideset let strokovnega dela, svojih najlepših let življenja, je posvetil našemu muzeju, umetno-

stni zgodovini in domoznastvu Goriške, ki ji je bil od srca predan."

O liku Marka Vuka je spregovoril najprej Markov sodelavec in prijatelj **prof. Tomaž Pavšič**, njegov govor objavljamo v celoti, ker že drugih, prav tako lepih in prav tako toplih zaradi stiske s prostorom ne moremo.

Za njim se je na gradu Kromberk od pokojnega poslovil naš urednik **Jurij Paljk**, ki je spregovoril v imenu slovenskih in italijanskih prijateljev in sodelavcev iz našega prostora, izrecno je podčrtal sodelovanje Marka Vuka z Novim listom prej in do prera-
ne smrti z Novim glasom, prav tako izpostavil sodelovanje pokojnega z najstarejšo slovensko knjižno založbo v Italiji z Goriško Mohorjevo družbo in navedel še vrsto drugih ustanov in združenj, s katerimi je Marko Vuk pri nas vzpostavil tesne in plodne stike, sodelovanja in prijateljstva.

"Pokojni Marko Vuk je bil živo utelešenje goriškega Slovenca evropskega formata, saj je bil zvest svojim koreninam, a odprt drugim in drugačnemu. Marku Vuku smo pri Novem glasu iskreno hvaležni za njegovo dolgoletno sodelovanje z nami, saj je v svojih zapisih znal združiti izjemno poznavanje slovenske in zlasti primorske umetnosti z iskrenim nagovarjanjem bralca, ki je v njegovem pisanju

prepoznal srčnost in ljubezen do lepega, do našega skupnega goriškega, primorskega in širše slovenskega prostora," je povedal Paljk in nato poudaril tudi sodelovanja Marka Vuka z italijanskimi prijatelji ter zaključil z besedami: "Ko se poslavljamo od našega Marka in mu izrekamo toplo zahvalo za vse, kar nam je dal, ga bomo kot laično misleči ljudje ohranili v lepem spominu, njegova dela bodo pričala o njem in bo tako še vedno živo prisoten med nami, kot kristjani pa verujemo, da mu bo Bog dal pravično plačilo in večno življenje, predvsem pa tisti

večni mir, ki ga je naš Marko vse življenje med nami iskal!"

V Mirnu se nas je v cerkvi na pogrebu Marka Vuka zbralo ogromno, ki smo se najprej zvrstili pred žaro pokojnega, nato pa smo prisostvovali pogrebni maši, ki jo je ob župniku **Cirilu Ceju** darovalo osem duhovnikov. Med mašo je pel domači cerkveni pevski zbor, ki so mu pomagali pevci iz Rupe, kamor je Marko Vuk rad zahajal. Domači župnik Cej je Marku v slovo izrekel iskreno zahvalo in ga priporočil v molitev, saj je Marko že kot petnajstletnik začel orglati in tudi sicer je pokojni zgledno

deloval v vaški skupnosti in župniji. V imenu skupnosti lazaristov, ki delujejo na Mirenskem gradu, se je pokojniku toplo zahvalil **p. Anton Pust. Msgr. Oskar Simčič** pa je v svojem nagovoru v cerkvi izpostavil predvsem Markovo veliko navezanost na nas, ki živimo v Italiji, in mu v imenu vseh nas izrekel toplo zahvalo.

"Govoriti ti hočem kot prijatelj, sodrug, ki naju je povezal mirenski kor, kjer sva petdeset let skupaj rasla, se vzgajala in pila lepoto cerkvene liturgične glasbe in orgelskih zvokov!" je svoj govor začel **Andrej Budin**, domačin, ki se je Marku zahvalil za dolgoletno in nesebično delo v Mirnu.

Pogrebni sprevod je krenil iz cerkve na vaško pokopališče, veliko je bilo sodelavcev, prijateljev, vaščanov, a tudi veliko ljudi iz Ljubljane, med njimi prvak stranke Nova Slovenija **Lojze Peterle**, državni podtajnik Republike Slovenije na ministrstvu za kulturo **Silvester Gaberšček**, Narodno galerijo je predstavljal dr. **Ferdinand Šerbelj** in še vrsta drugih vidnih osebnosti se je v sprevodu pomešala med sorodnike in prijatelje, pritrkovalce, pevce, organiste in druge ljudi.

Mag. Milan Turk je v imenu krajevnih politikov, s katerimi je pokojni Marko Vuk delil politično opredeljenost, o pokojnem dejal, da "je bil

zelo vpet v družbeno in politično življenje domačega kraja, Goriške in zamejstva." Turk je tudi izpostavil Vukovo dokončno držo in "njegov veliki čut za demokracijo, saj je bil leta 1990 pokojnik med ustanovitelji Slovenskih krščanskih demokratov na Primorskem. Vzor je Marko videl predvsem pri Virgilu Ščeku in predvojnih krščanskih socialcih."

Tajnik GMD, časnikar in Markov prijatelj **Marko Tavčar** se je od prijatelja poslovil na pokopališču tudi v našem imenu, "saj za Marka Vuka ta primorski prostor ni poznal nobene meje, zlasti ne duhovne ali narodne meje...., saj je ta sin to mejo že desetletja prosto presegal in preraščal." Tavčar se je spomnil Vukovega sodelovanja z Novim listom in dr. Legišo, njegovih obiskov pri nas, njegovega poznavanja naše stvarnosti in dejal: "Sploh se je naš Marko prepoznal v tem goriškem prostoru in krogu." Svoj nagovor je Tavčar zaključil z željo, da bi Marka Vuka ohranili v spominu kot "človeka polnega zanimanj in vedno pripravljenega na razpravo, ..., kot človeka, ki ga je ogrevala ljubezen do vsega lepega, saj je bil naš prijatelj Marko res nikoli potešen iskalec popolnosti, tudi tiste Popolnosti, ki jo lahko, tako verujemo, sedaj neposredno zre in končno v miru tudi doživlja."

V Goriškem muzeju se je od pokojnega prijatelja in sodelavca Marka Vuka poslovil tudi prof. Tomaž Pavšič, čigar govor objavljamo v celoti.

Iz take smo snovi kot sanje, in drobno to življenje obkroženo je s spanjem...

To spoznanje ranjene, a skrivnostno pomirjene človeške duše, zapisano pred štiri-
sto leti, ta globoka misel, vsa-
jena v Hamletovo srce, ki v bolečini išče izhoda iz večnega vprašanja, kako premostiti usodni prehod v onostranstvo, ta misel nas danes objema in nam na svoj način skuša dopovedati, da smo pač ljudje, vsak s svojo usodo, a vendar vsi skupaj bitja, ki hrepenimo k popolnosti, pa se le rahlo zavedamo, da smo na tej poti, ki je podvržena padcem in vzponom, vodeni od plemenitega cilja, ki hrani in usmerja naše hrepenenje.

Ko sem te tri dni, ko se je dokončala Markova drama, ko se je zaključila njegova tragedija, kar naprej premišljeval o njem, sem govoril z mnogimi ljudmi, ki so ga poznali in cenili. Jože Felc, tudi Markov prijatelj, sicer pa zdravnik in pisatelj, mi je izrazil bojazn, da vsi ljudje najbrž ne vedo, kako dosledno je Marko skrbel za svoje poklicno delo, skoraj pretirano je bil odgovoren za svoje strokovno opravilo in zelo ga je bolelo, ko tega zaradi bolezni ni več zmogel. Markov mlajši kolega in prijatelj ter hkrati njegov predstojnik **Andrej mi**

je, ko sem potožil, kako težka bo danes pot na Kromberški grad, preprosto, a občuteno dejal: Kaj lepega povej o Markotu, saj smo ga imeli vsi radi. Res je, radi smo ga imeli v vsej njegovi zunanji pojavnosti in notranji globini. Včasih je bil ves v ognju, iz njega niso le žuborele, kar bruhalo so besede, znal se je razvneti, a vedeli in spoznavali smo, kako krhka je njegova duša, kako obziren in dobrohoten je hkrati bil. Tudi, če smo se kdaj spričkali, to ni skalilo tovariškega občutja in ni zamaglilo prijateljskega ozračja, ki je vladalo med nami.

Osebnost sem ga spoznal pred mnogimi leti kot simpatičnega primorskega študenta, ki so ga krasili in ne stari skoraj beli lasje. Kot se spodobi in kot je bilo v skladu z njegovo občutljivo glasbeno in pevsko naravo, je bil več let dober pevec in trden prijatelj tudi pri Vodopivcih. Potem sva pa mnogo let drugovala v Gradu, ki je bil že takrat, v tistih skoraj davnih časih, svojevrstna trdnjava slovenske kulture na Primorskem. V okrilju tega gradu, tu na Goriškem, je bilo torišče njegovega poklicnega in raziskovalnega dela. Tri desetletja popolne predanosti delu, ki ga je imel rad, je pustil za zidovi te hiše in z njim smo se radovali skupnih uspehov, ki so bogatili slovensko kulturo, posebno še v teh zahodnih krajih. Prijatelji in kolegi, kot so Branko Marušič, Slavica Plahuta in **Andrej Malnič**, mi bodo gotovo radi potrdili, kako smo se večkrat

Boris Blažko, risba

čudili nad izjemnim Markovim poznavanjem, naj rečem nestrokovno, a nam razumljivo, poznavanjem in obvladovanjem "primorskih reči". To je imel že nekako prirojeno, saj je po starem očetu Tonci, ki je bil gospodarstvenik, kulturnik in politik iz ljudstva, po stricu Stanku Vuku, tenkočutnem pesniškem klicarju Zemlje na zahodu in žrtvi iz ulice Rossetti, ter po tetinem možu, velikem Slovencu in poslancu Engelbertu Besednjaku pridobil navdih in znanje za odkrivanje kulturne in politične preteklosti slovenskega človeka na Goriškem in tudi širše.

Od Markota se poslavljaj v imenu vseh muzejcev, sedanjih in nekdanjih sodelavcev Goriškega muzeja, pa tudi v imenu drugih muzealcev. Ne Marko in ne vi, pa upam, ne boste zamerili, če ne naštevam vsega njegovega širokega, tehtnega in bogatega delovanja bodisi v muzejstvu na splošno, pri razstavah in katalogih, v širši publicistiki in pri urednikovanju in še na mnogih drugih področjih kulture. Vsa ta Markova razvejana dejavnost, v katero spadajo mnogi dragoceni članki in razprave ne samo v umetnostni zgodovini, mnoga izjemno zanimiva pričevanja, je bila posvečena v veliki meri tudi širšem in

globljemu poznavanju zamejske stvarnosti, predvsem naših bratov v Italiji pa tudi strokovnim in prijateljskim sodelovanjem z Italijani oziroma Furlani. To delo je vidno in ne bo pozabljeno.

Morda pa je malo manj znano njegovo požrtvovalno delovanje pri pevskih zborih in še posebej njegova poustvarjalna umetniška moč, ko je sedel za orgelskimi tipkami in registri. Bil je najbližji spremljevalec in prijatelj velikega organista in umetnostnega zgodovinarja Huberta Berganta. Marko je iz orgel domače mirenske cerkve in tiste na Mirenskem gradu ali pa v baziliki na Sveti Gori nešteto krat izvajal melodije, ki so blago delovale tako na njega samega kot na poslušalce. Danes mu bodo zazvonili zvonovi in mu bodo zadonele orgle in prijatelji mu bodo zapeli v zadnji pozdrav. Da ne bi ostala okrnjena njegov lik in njegov svojski slog vsestranskega kulturnega delavca, je treba tudi povedati, da je bil zvest in prepričan kristjan in četudi se v politiki ni tako izpostavljal, kot bi se bil lahko, je bil znan kot vnet pristaš slovenstva in demokracije. Naj pa še enkrat poudarim njegovo navezanost na rojake v Italiji, vse gor do Benečije, kjer mu ostajajo dobri prijatelji.

Z Markom sva si bila, kljub razliki v letih, iskrena prijatelja. Družilo je naju veliko stvari, med drugim tudi pogled na nazorska vprašanja, kar pa seveda ni bistveno. A zanimivo je, da so njegove možje od službe zloglasnega imena le teden dni pred mano spravili na zaslišanje v Žabji kraj, ne daleč od tu. Pri njem so zasačili "nevarno razstrelivo" v obliki člankov za takratni tržaški Novi list in še kakšne note ali pa korekture za kak ne preveč socialistični časopis. Njegov odziv na grožnje in ponudbe je bil sicer nekoliko buren in živčen, a hkrati značjsko tako odločen, po izjavi samih preganjancev, da ga pozneje niso upali več nadlegovati. Marko je kot zavzet kustos in vodja galerije večkrat šel premišljevati pred čudovite slike v tem in sosednjem prostoru, kjer je dobival navdihe za svoje delo. Spominjam se, da sva ob poletnih soparicah včasih šla na kratek oddih v poročno sobo, kot bi se bal, on ni nikoli sedel na sedež za ženina, je pa zmeraj premaknil kakšno sliko, da je lepše visela, saj je bil človek reda in estetike. Zdi se mi, kot da bi bil Marko zdaj z nami. Morda pa tudi on ve, da smo tu in se ga spominjamo.

Spoštovani in dragi prijatelji, Markovi prijatelji! Naj bi že minil ta kruti januar toliko pričakovanega leta 2004! Udarilo je po možeh naše kulture, da bi lahko s pesnikom vzkliknili, Kaj, Bogovi, še terjate od nas! V Trstu smo izgu-

bili Martina Jevnikarja, v Ljubljani Rudija Šeliga in Janeza Menarta, tu, v srcu Goriške, se danes poslavljamo, skupaj z rojaki z onstran usihajoče meje, od našega dragega Marka Vuka. Žlahtna slovenska kultura na zahodu je izgubila svojega velikega in nesebičnega delavca. Mi pa svojega starega dobrega prijatelja.

Marko je dobojeval svoj poslednji boj. Zdaj je konec vseh njegovih strahov. Odšel je od nas, ko je imel največ sočutja, žal pa mu nihče ni mogel pomagati, da bi se odrešil od potrnosti, ki je bila zanj nepremagljiva. Življenje je sklenil kot čista trpeča duša in naj se ne sliši za koga bogokletno, tudi pri tem je bil junak! Vemo in čutimo, da je sedaj miren kot še nikoli. Kras, katerega je tako ljubil, Kras v svetlem kosovlovskem zimskem soncu mu je bil zadnji tovariš. Naj bi se Markovo mladostno hrepenenje, živeti življenje za druge in vsaj malo tudi zase, ožarjeno z onstransko milino, razlilo v naša srca, da bi laže prestali ta težki dan, ko se poslavljamo od sodelavca in prijatelja. Njegovi mami, bratoma in njegovim bližnjim stojimo ob strani in z vsemi globoko in iskreno sočustvujemo, njemu pa v imenu goriških muzejcev, številnih prijateljev in vseh prisotnih, hvaležni za njegovo delo in za prijateljstvo, zagotavljamo, da se ga bomo radi spominjali, v družbi ali vsak zase, in mu kličemo: Zbogom, dragi naš Marko!

7

ČETRTEK,
5. FEBRUARJA
2004

Življenjski jubilej

Hitro minejo leta.... tudi za 50-letnika Iva Jevnikarja

Hitro mine čas. Minil je teden, minila sta dva, ... a prav je, da vsaj sedaj zabeležimo, da je znani časnikar in raziskovalec manjšinske problematike ter medvojnih dogodkov, požrtvovalni javni in politični delavec Ivo Jevnikar 8. januarja obhajal svoj okrogli življenjski praznik, 50 let. Menimo sicer, da Ivo v dneh okrog samega rojstnega dne ni imel veliko časa in tudi ne pravega razpoloženja, da bi praznoval.

Dosegel pa je mejnik, ki je gotovo priložnost, da se človek tudi osebno zamisli. Ob jubileju velja to tudi za prijatelje in znanke okrog njega, saj čas za vse enako teče.

Ko tako razmišljamo o njem in vsem, kar ga zanima in dela, menimo, da ga je za vse čase zaznamovala skavtska izkušnja z vodilom: služiti! Biti v službi širše skupnosti, iz katere izhaja in ki ji pripada. Kot dolgoletni tajnik organizacije je bil med drugim eden glavnih pobudnikov in delavcev za združevanje ženske in moške veje ter tržaškega in goriškega dela organizacije. V letih aktivnega skavtskega delovanja je tudi urejal in redno pisal za skavtsko glasilo Jambor.

Iva Jevnikarja poznamo tudi kot zavzetega in temeljitega izvedenca za manjšinska vprašanja, saj se je od mladih nog zanimal za to problematiko in se aktivno vključil v delovanje stranke Slovenske skupnosti. V njenem okviru je zasedal več odgovornih funkcij in se ni umikal, ko so mu predlagali razne, tudi zahtevne in odgovorne zadolžitve. To zanimanje za manjšinsko problematiko ga je privedlo, da se je angažiral tudi v delovanju Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti FUENS. Kot urednik t.i. belih priročnikov, ki jih izdaja Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček, pa je sestavil in uredil več knjig o manjšinski problematiki. Med drugimi tudi knjigo o samostojnem političnem nastopanju Slovencev v Italiji, o mednarodnih standardih zaščite manjšin ter o tem, kako ravna Slovenija z manjšinami, v kateri je zbral zadevno zakonodajo in norme na to temo.

Ivo Jevnikar se je vedno zanimal tudi za zgodovinske teme. Ukvarja se tudi z razkrivanjem samostojne slovenske politične dejavnosti na

Tržaškem, tema, ki mu je zelo pri srcu pa je tudi medvojno in vojno dogajanje pri nas. Zadnja leta lahko tako na straneh Mladike prebiramo njegove vedno zanimive in dragocene članke o usodi primorskih padalcev ali o tragični usodi minorita, patra Corteseja, ki je postal žrtev nacističnega mučenja v Trstu, ker je pomagal slovenskim in hrvaškim internirancem in se po kapitulaciji Italije odločil za aktivno sodelovanje s protinacistično obveščevalno službo, ki je bila povezana z Britanci.

Najširši krog ljudi pa Iva Jevnikarja pozna kot radijskega in televizijskega časnikarja, ki je zlasti občutljiv za domače vesti in kroniko o naših ljudeh in krajih. Že pred letom 1980, ko je postal redni član uredništva radijskih poročil, je sodeloval pri programskem oddelku Radia Trst A. Iz njegovega pisanja in nastopanja vedno jasno izhaja zavest, da ve, za koga piše in katera je vloga javne radiotelevizijske službe. Kot slišimo in beremo, je bil v trojki, ki jo je dosednji glavni urednik slovenskih informativnih oddaj Rudolf predstavil nadrejenim kot svojega možnega naslednika.

O jubilaru bi seveda še marsikaj lahko napisali, a nočemo ga spravljati v zadrego. Naj mu zato iz srca voščimo še na mnoga zdrava leta, saj smo prepričani, da bo tudi v prihodnjih desetletjih, kot doslej, vestno in zavzeto opravljal svoje zadolžitve in bil vedno pripravljen, da s svojim znanjem in darovi pomaga pri napredku naše narodne skupnosti.

Stari prijatelji okrog
Novega glasa

Novi župnik pri Sv. Ivanu

Nedelji 11. in 18. januarja sta pri Sv. Ivanu minili v znamenju velikih sprememb. Dosedanji župnik Fortunato Gianni Giursi je bil namreč po večdesetletni prisotnosti na območju Sv. Ivana in Podlonjerja imenovan za župnika pri Novem Sv. Antonu. Tam je zamenjal msgr. Giampaola Muggio, ki je postal generalni vikar tržaške škofije. Novi svetoivanski župnik je Fabio Gollinucci, ki bo letos dopolnil 40 let. Bil je posvečen leta 1995, nekaj časa je bil tajnik pokojnega škofa Lovrenca Bellomija, do nedavnega pa je deloval kot misijonar v Iriamurau v Keniji. Svetoivanskim slovenskim vernikom je novega dušnega pastirja predstavil škof Evgen Ravignani 11. januarja pri maši ob 10. uri. Slovo od bivšega župnika Giursija pa je bilo 18. januarja pri maši ob 10. uri, ki so jo darovali kaplan za slovenske vernike Milan Nemač, bivši in novi župnik Giursi in Gollinucci ter italijanski kaplan Valerio Muschi ob petju domačega cerkvenega pevskega zbora. Slovo se je po maši nadaljevalo v prostorih svetoivanskega Marijinega doma.

Dan spomina / Rižarna

Ves Trst se je poklonil žrtvam nacističnih taborišč

Zgodilo se je točno pred devetindesetimi leti, ko so vojaki Rdeče armade dospeli do kraja, ki bo vekomaj ostal simbol najtemnejše duše človeka 20. stoletja: 27. januarja 1945 so se vrata taborišča Auschwitz končno odprla.

Italijanska država je leta 2001 ta datum uzakonila na pobudo Evropske unije kot Dan spomina, ko naj bi se v vsej državi in na celini spomnili na grozoto holokavsta. V Trstu pa je ta dan še toliko bolj občuten, saj je v našem mestu od leta 1943 do 1945 delovalo edino nemško uničevalno taborišče v zasužnjeni zahodni Evropi.

Osrednja svečanost je tako potekala prav v Rižarni, od koder je 20 tisoč moških in žensk moralo naposled oditi v nacistične lagerje; od 3 do 4.000 pa jih je umrlo v krematorijskih pečih. Med njimi je bilo veliko Slovencev, Hrvatov, Furlanov, Judov, partizanov, civilistov, vojakov, italijanskih antifasistov in nasprotnikov režima.

Žrtvam so se pred krematorijsko pečjo vsi poklonili. Beseda vsi je letos še toliko bolj popolna, saj se ni še zgodilo, da bi tako množična delegacija tržaškega verskega življenja skupno počastila spomin tistih, ki so padli kot žrtve nacifašističnega nasilja. Komisija za tržaško Rižarno - ki skrbi za koordinacijo priprav za počastitev Dneva spomina - je na predlog občinske uprave povabila k obhajanju svečanosti kar štirinajst tržaških verskih skupnosti. Posebno ganljiv je bil zato "shalom", s katerim je predsednik tržaškega islamskega centra Igbaria Saleh sklenil svoj poseg, v katerem je poudaril, da,

kdor ubije enega človeka, ubije celotno človeštvo, kdor reši eno osebo, človeštvo reši. "Vsak umor žali človeštvo in prav zato je bil holokavst umor v najbolj totalni obliki", je povedal Saleh, ki je po svojem govoru objel rabina Piperna, kar je sprožilo med občinstvom iskren aplavz. Krajše misli in molitve so v Rižarno prinesli predstavniki

bivših vojakov in borcev; na drugi pa so stali predstavniki javnih in drugih ustanov, župani vseh občin naše pokrajine, predstavniki verskih skupnosti ter konzuli Republike Slovenije Črtomir Špacapan, hrvaški konzul Marko Ilič in še konzula Nemčije ter Srbije in Črne gore.

Vence so na kraj, kjer je stala krematorijska peč, po-

župan Občine Zgonik Mirko Sardoč, ki sta soglasno potrdila potrebo po živem in spoštljivem spominu. Dipiazza je v svojem posegu najprej idealno objel vse, ki so posredno ali neposredno doživeli dramo deportacije. Tržaški župan se je nato spomnil vseh "različnih", ki so bili žrtve zla. Tega nasilja "se moramo spominjati, da dosežemo zavest,

kako le z lekcijami zgodovine lahko rastemo in boljše živimo." Pomembno je, če obsodba hudih režimov, ki teptajo človeške pravice, prihaja prav iz Trsta, ki je doživel boleče rane tistih let; vsekar, čeprav si je mesto v zadnjih letih prizadevalo za spremembo odnosov v naši skupnosti, so še vedno pri nas prisotni določeni spori, ki še vedno označujejo naše mesto, je povedal Dipiazza in zaključil z mislijo, da "potrditev vrednot strpnosti, demokracije in svobode mora in more pomagati vsem, da bomo skupno zakorakali v prihodnost miru."

Zgoniški župan Mirko Sardoč (ki je svoj poseg prebral najprej v slovenščini, nato v italijanščini) je močno prepričan v dejstvo, da "brez zgodovinskega spomina današnja in jutrišnja Evropa ne obstaja in ne bo obstajala." Sardoč je še izrazil misel, da je zgodovina pokazala, kdo je bil v nemških in v italijanskih taboriščih (v Gonarsu in Rabu) rabelj in kdo žrtev. "Nekateri pa to zanikajo" je nadaljeval zgoniški župan, "kot da tega ne bi bilo. Tako da tisti, ki so tu in tam umrli, so umrli dvakrat: fizično v taborišču, z leti pa še v kolektivnem spominu".

Igor Gregori

FOTO KROMA

še ostalih tržaških verskih skupnosti: srbskopравoslavni pop, grskopравoslavni arhimandrit, predstavnik helvetsko-valdežanske, evangeličansko-luteranske, adventistične, evangeličansko-metodistične ter evangeličansko-binkošne skupnosti, predstavnik Cerkve Jezusa Kristusa svetnikov poslednjih dni in predstavnica budistično tibetanskega centra. Škof Evgen Ravignani pa se je k Bogu obrnil z občuteno molitvijo, ki jo je prebral tako v italijanskem kot v slovenskem jeziku.

Svečanost se je pričela z vstopom praporov Dežele FJK, Tržaške pokrajine, Občin Trst, Milje, Devin-Nabrežina in Dolina. Na eni strani ploščadi, na kraju, kjer je bila postavljena krematorijska peč, so stali prapori, ki so jih v rokah držali pripadniki združenj

nesli podprefekt Giuseppe Sacchi v imenu vladnega komisariata, odbornik Roberto Antonaz, v imenu deželne uprave, predsednica pokrajinskega sveta Marucci Vascon kot predstavnica pokrajinske uprave, tržaški župan Roberto Dipiazza in miljski župan Lorenzo Gasperini, župani Giorgio Ret, Mirko Sardoč, Aleksij Krizman, Boris Pangerc v imenu občin Devin-Nabrežina, Zgonik, Repentabor in Dolina; sledilo je polaganje vencev še predstavnikov združenj VZPI-ANPI, ANED, ANP-PIA, Arcobaleno, Arcigay in Arcilesbica, Združenja bivših deportirancev iz Kopra. Venec sta skupno položili še naši krovni organizaciji SKGZ in SSO, kateri sta ju zastopala Igor Gabrovac in Livio Valencić.

Osrednja govornika sta bila tržaški župan Dipiazza in

Dan spomina / Pričevanja

Boris Pahor v Narodnem domu

V sklopu tridnevni prireditve, ki jih je priredila Tržaška občina v sodelovanju z različnimi kulturnimi ustanovami, da bi primerno počastili Dan spomina, je bilo v sredo, 28. januarja, pomembno srečanje

univerze, oziroma dvorana tistega Narodnega doma, ki ga vsi mi - in Boris Pahor še toliko bolj - poznamo.

Pred predavanjem je Boris Pahor izročil koordinatorju tržaških mestnih muzejev Adria-

nem jopiču, nekaj zapisanih spominov, fotografija francoskega sanatorija, kjer se je pisatelj dve leti zdravil za tuberkulozo: to je gradivo, ki bo obogatilo muzej tržaške Rižarne. Nekaj podobnega materiala bo Pahor izročil tudi spominskemu centru, ki nastaja pri taborišču Natzweiler, ki ga je Pahor opisal v svoji *Nekropoli*.

Povezovalka večera zgodovinarke Marta Verginella, ki poučuje na ljubljanski univerzi, je takoj predala besedo igralcu ansambla SSG Janku Petrovcu, čigar branje nekaterih odlomkov *Nekropole* je izredno številno občinstvo

kar prevzelo. Marta Verginella je dalje začrtala Pahorjevo življenjsko in ustvarjalno pot, v kateri se želja po resnici in spominu ni nikoli krila z željo po maščevanju do rabljev. Pi-

satelj si je vedno prizadeval preko intelektualnega in političnega (v najširšem pomenu besede) delovanja, da bi pravičnejši pregled zgodovinskih dogodkov razodel genezo tako hudega zla. Pahor je na svoji življenjski poti tudi vedno docela razumel pomen vzporednosti, ki se vzpostavi med demokracijo, svobodo in izražanjem lastne narodnostne biti.

Začelo se je nato živo pričevanje Borisa Pahorja, bivšega deportiranca, ki je poudaril, da se je najbolj temna stran 20. stoletja pravzaprav začela s požigom Narodnega doma v Trstu. Sledili so si srhljivi prizori iz taboriščnega obdobja, ko človek ni razmišljal z razumom, a s trebuhom, ko sta lakota in degradacija osebe postala neizpodbitna vsakdanja norma. Pahor je izrazil tudi željo, da bi se "uporniškim taboriščnikom" priznala pomembna vloga, ki so jo tudi ti, žal, imeli med drugo svetovno vojno.

IG

FOTO KROMA

s pisateljem in bivšim deportirancem Borisom Pahorjem. Kraj, kjer je predavanje potekalo, je bil nadvse simbolno: velika dvorana Visoke šole za prevajalce in tolmače tržaške

nu Dugulinu nekaj dragocenih spominov, ki pričajo o pisateljevem taboriščnem obdobju: francoska izkaznica "uporniškega taboriščnika", fotografija v črnem taborišč-

DSI / Peterlinova dvorana

Kurdi: nomadi brez oaze

Prejšnji ponedeljek je bila v sklopu večerov DSI gostja arheologinja Katja Kjuder, ki je občinstvu v Peterlinovi dvorani predstavila svoje enoletno bivanje v turškem Kurdistanu.

Način popotovanja, ki si ga je Kjuderova izbrala, nima prav nič zveze s turističnim; če bi morali izbrati pravi izraz, s katerim označiti arheologinjo, bi dejali, da je popotnica. In to ne zato, ker si je za področje potovanja izbrala neobičajno deželo, temveč ker je na izredno neposreden način znala doživljati ljudi, kraj in njegovo zgodovino. Prav preteklost Kurdov in njihov več stoletni boj za obstoj na strateškem območju je bil uvod v večer, ki je imel kot osrednji trenutek pričevanja doživetega izrazite

FOTO KROMA

diapozitive, ki so docela seglija, kamor besede niso mogle.

Kljub temu da je področje, na katerem so Kurdi naseljeni, izredno bogato z vodo, petrolejem in rudami, so Kurdi eno najrevnejših ljudstev na svetu. To zaradi nečloveških pogojev, v katerih so bili in so še primorani

živeti, saj svoje suverene domovine nimajo. 30 milijonov pripadnikov istega naroda je danes razdeljenih med tri države: 12 milijonov jih živi v zahodnem delu Turčije, 7 milijonov v Iranu, 5 milijonov v Iraku, 1 milijon pa jih prebiva v Siriji. Ostali so razpršeni po vse-

tu. Najslabši položaj preti danes Kurdom, ki živijo v Turčiji, saj za Ankaro ta narod sploh ne obstaja: nenehno vojaški in policijski nadzor, nasilje, umori, preganjanja predstavljajo za turške Kurde vsakdan. Kljub temu pa je bilo iz diapozitivov razbrati čudovito pokrajino in prijazne ljudi, pri katerih je ponekod še zaslediti starodavno fevdalno organizacijo družbe. Družine Kurdov so številne, v večjih centrih vlada visoka brezposelnost. V vsaki hiši, v katero je bila popotnica sprejeta, pa ni manjkalo gostoljubnosti in čaja. "To pijačo neprestano pijejo" je poudarila arheologinja, morda v upanju na boljši jutrišnji dan.

Igor Gregori

Gledališki vrtiljak / 5. predstava

Pomladni dan sredi zime

Kljub debelim snežinkam in hudi burji, ki bi 18. januarja skoraj preprečile nedeljski nastop petim gostom letošnjega Gledališkega vrtiljaka, so se najbolj drzni in zvesti gledalci vendar spustili v Marijin dom v ulici Brandesia. Kot bi jim bilo naročeno, so člani Lutkovnega gledališča Jože Pengov iz Ljubljane segreli svetoivansko dvorano z nežno pomladansko in toplino polno igro *Kdo je na pravil Vidku srajčico*, ki jo je za odrske deske priredila Helena Šobar Zajc po povesti Frana Levstika. Prvine ljudskih pravljic in basni je dolenski pisatelj, dramatik, kulturni in politični delavec združil v pripovedi, v kateri se otroška fantazija in živalsko sočutje srečata in skupaj premagata materialno stisko vsakdanjega življenja.

Mehke, živobarvne lutke Vidka, Ovčke, Grma, Pajka, Raka in Ptice so delo Lidije

Osterc. Pravilčno vzdušje pa je ustvarila tudi lirska glasbena kulisa, pri kateri se je Urban Koder poslužil izključno klasičnih instrumentov, kot bi bukolnični okvir, v katerem se zgodba odvija, zahteval samo naravne materiale. Zato so se najpogostejše oglašali flauta, violina, klavir, trobenta, ksilofon, ki so v različnem vrstnem redu stopali v ospredje.

Levstikov Vidček ostaja kljub literarni starosti v svoji ganljivi preprostosti očarljiv še danes. Njegova pristrana razigranost in živahna domišljija sta zelo blizu otroški duši vseh časov in ra-

zumljiva tudi današnjim malčkom, ki jih v nasprotju z oguljenimi Vidkovimi srajčicami grejejo težki jopiči, volneni puloverji in močni čevlji. Večini najmlajših je k sreči Vidkovo pomanjkanje tuje, odrasle

oblekice starejših bratov in sester.

Naslov zgodbe o Vidku in njegovi srajčici je navdihnil animatorke študijskega centra Melanie Klein, ki so kot običajno pričakale mlado publiko Gledališkega vrtiljaka. Na vprašanje, ali bi nedeljskemu junaku pripravili preseenečenje in bi mu izdelali še eno srajčico, so se zbrani otroci z veseljem odzvali na povabilo.

Mali Videk je tako ob koncu svojega nastopa dobil poleg prave suknjice, ki so mu jo s skupnimi močmi stkale prijazne živali, še drugo, simbolično suknjico iz lepenke in pisanega papirja.

AL

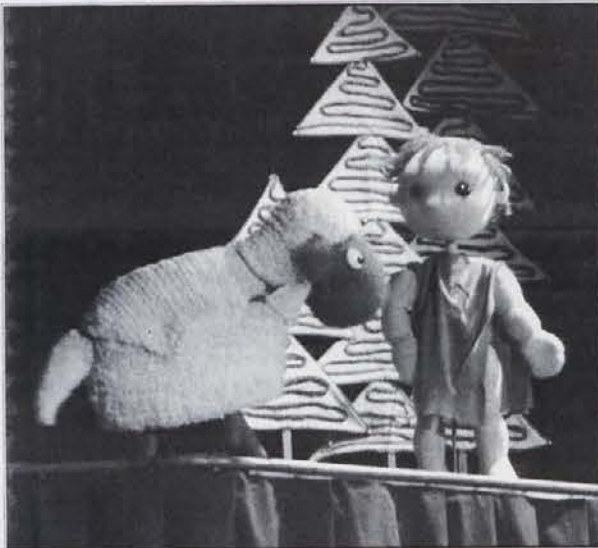

FOTO KROMA

pa je verjetno spomnilo, da živi še veliko Vidkov, ki jih pred vremenskimi neprilikami branijo samo ponošene

mного gotovega. V stolnici v Krki visi šest velikih iz lesa izrezljanih in pobarvanih reliefov. Na njih je zgodovinska resnica pomešana z legendo.

Sv. Hema je imela svojo grofijo na posesti Breže-Selce (Friesach-Zeitschach). Od svojih prednikov je podedovala mnogo posesti. Frankovski kralj in cesar Arnulf (ki je bil prej karantanski vojvoda) je l. 895 podelil v fevd gradove in posesti v Trušnjah pri Velikovicu na Dječah njenemu pradedu Valtuni, pradedu Svato-polku pa Krško grofijo Selce pri Brežah na Koroškem, ozemlje ob Krki in Motnici, v dolini Anize in v Pilštajnu blizu Sotle. Iz zgodovinskih zapisov ne izvemo ničesar o Heminih starših, je pa v njih omenjena njena babica Ima (kar je izvedenka iz imena Ema). Njej je cesar Oton II. podelil posebnost pravice, ko je dala zidati samostan v Ledinah (Lieding) blizu Krke l. 975, in sicer pravico do trga in do kova. To, da je Ima bila osebno lastnica posesti, da je zidala samostan in

imela kovnico, je karantansko slovensko pravo - "Slavica lesc". Germanske ženske niso imele pravice do takega pravnega položaja. Torej je bila Imina rodbina slovenska. V njenem času so bile posesti Valtuna in Svetopolka v rokah ene same rodbine, toda razdeljene na več vej.

Ta izvelec iz zgodovinskih listin dokazuje, da je bila sv. Hema Krška iz rodu slovenskih karantanskih plemičev, torej slovenska svetnica, čeprav si jo lastijo nemški Avstrijci, čeprav Slovenci niso na to reagirali, saj je prevladovalo mišljenje: Slovenci nismo imeli plemičev. Sv. Hema je bila plemkinja, torej Nemka. Slovenci pa smo narod hlapcev. Zdi se, kot da so Slovenci potem (in že prej), ko je bila potegnjena meja med Avstrijo in novonastalo kraljevino Srbob, Hrvatov in Slovencev (Jugoslavijo), izgubili spomin na Karantanijo in na karantanske kneze.

/dalje
Nada Martelanc

OBVESTILA

VABIMO VAS na potovanje z Novim glasom v Santiago de Compostela in Kastilijo od 20. do 28. aprila 2004. Potovali bomo z letalom do Madrida in nato nadaljevali pot po severozahodni Španiji z avtobusom. Pohitite z vpisom, ker se vpisovanje zaključuje 16. februarja. Za informacije se lahko zgledate na naših uredništvih v Gorici, tel. 0481 533177, in v Trstu, tel. 040 365473.

25. LETNI Igor Gherdol, po mami Bazovc, a stanujoč v Trstu, je že poznan kot pisatelj, pesnik in fotograf. Izdal je doslej 3 prozna dela, dve pesniški zbirki in imel tri fotografske razstave. K.D. Slomškov dom v Bazovici bo tega mladega književnika in umetnika predstavil domači publiki. Ker pade letos t.i. kulturni dan na nedeljo, bomo ob bližnjemu vstopu Slovenije v Evropsko zvezo imeli v cerkvi najprej sv. mašo (ob 10.30) za domovino in za sodelovanje med državami in narodi. Po maši bodo

v Slomškovem Domu predstavitve mladega kulturnika, otvoritev razstave njegovih fotografij in družabnost. Lepo vabljeni!

DAROV

V DRAG spomin in namesto cvetja na grob pokojni Mariji Križmančič darujeta sestrini Marija in Zora Stancerjeve ter Magda in Nives 100,00 € za cerkev v Bazovici.

OB 20-letnici smrti pokojnega Edota Zupanciča se ga z ljubeznijo spominja sestra Eda z družino, ki daruje za cerkev v Bazovici 30,00 €.

V SPOMIN na svoje pokojne daruje Marija Marc 50,00 € za cerkev v Bazovici.

V SPOMIN prijateljice Jolande Logar daruje Evgenija Ločičnik 50,00 € za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

V HVALEŽEN spomin na prof. Marka Vuka darujeta Albert in Bogomila Doljak 100,00 € za Goriški muzej Grad Kromberk.

VIDA RENCELJ daruje za cerkev v Bazovici 20,00 €.

Občni zbor Slovenske prosvete / Tehtna razprava o delovanju in smernicah Nagrajevanje velikih projektov zanemarljivo dragoceno delo manjših društev

V torek, 27. januarja, so se odborniki in predstavniki včlanjenih društev Slovenske prosvete - zveze slovenskih kulturnih društev, ki se med drugim prepoznavajo tudi v idealih katoliškega etosa - zbrali na rednem občnem zboru.

Občni zbori potekajo po ustaljenem kalupu, vseeno pa je dogodek vredno zabeležiti, saj je to priložnost za debato in analizo problemov, ki se pojavljajo pri delovanju naših društev. Tako je predsednik Marij Maver v svojem poročilu poudaril pozitivne aspekte delovanja zveze (npr. odmevnejše pobude), ni pa mogel mimo objektivnih težav, ki izhajajo predvsem iz hudega zamujanja pri izplačevanju deželnih prispevkov. Član odbora Slovenske prosvete in predsednik SSO Sergij Pahor je poročal o problemih glede preureditve deželne uprave. Ta je prizadela tudi urad, ki je bil pristojen za vprašanja in financiranje slovenske manjšine v Italiji in ki je po preureditvi izgubil svojo avtonomijo. Podobna usoda je pred kratkim - kot znano - doletela Urad za Slovence po svetu in v zamejstvu Republike Slovenije.

Tudi debata je bila zelo tehtna. Iz poročil predstavnikov včlanjenih društev je izhajalo, da je marsikatero društvo zelo dejavno in ustvarjalno in da mu celo uspe širiti krog članov in prijateljev. Večina prisotnih pa je kritizirala težnje deželnih uradov, ministrstev in evropskih skladov po razdeljevanju sredstev glede na projekte. Po mnenju večine prisotnih gre nov sistem vrednotenja delovanja društev glede na sposobnost izvajanja

velikih projektov v škodo rednemu, tradicionalnemu in - do danes - še vedno učinkovitemu načinu delovanja naših društev. V društvi delujejo predvsem pevski zbori, gledališke skupine, rekreacijske skupine, ki so največkrat prešibke, da bi pripravile velike projekte, vendar je že njihovo redno vsakotredensko srečevanje, nastopanje na manjših, a ravno tako dragocenih vaških prireditvah zelo pomembno. S pomočjo druženja in spodbujanja skupnega delovanja te male celice ohranjajo slovensko besedo, narodno zavest in krepijo občutek skupnosti. Vsega tega novi razpisi večkrat sploh ne upoštevajo, pač pa privilegirajo velike prireditve, do katerih lahko pride le "una tantum". Vsi prisotni so se strinjali, da je treba ta dejstva predložiti odgovornim na deželni ravni, pa tudi na slovenskih ministrstvih.

Glavnim smernicam, za katere se je opredelil občni zbor, bo sledil novoizvoljeni odbor, ki ga sestavljajo Sandi De Luisa, Zorko Giorgi, Saša Martelanc, Marij Maver, Milan Nemas, Sergij Pahor, Anka Peterlin, Ivo Selj, Branko Slavec, Tomaž Simčič, Francesca Simoni, Breda Susič, Aldo Štefancič in Albert Štrajn. Nadzorni odbor sestavljajo Mario Šušelj, Ivan Buzčan in Drago Štoka; razsodišče pa Marino Ažman, Marjan Pertot in Edi Žerjal.

BS

S Klubom prijateljstva pri Gospe Sveti in pri sv. Hemi Krški

Po sledih naših prednikov (8)

Na to nas spominja zelo lep gotski svetilnik. Za svetilnikom stoji "oktogen". Narejen je bil kot krstna kapela, okoli l. 1500 pa so ga obdali z gotskimi arkadami in spremenili v okostnico. V njem so zanimive freske in v gornjem nadstropju kapelica sv. Katarine.

Naši izletniki-romarji so začeli svoj obisk Koroške dežele s sveto mašo, ki jo je daroval g. Jože Špeh pred glavnim oltarjem. Ministrante je pripeljal kar s seboj. Tudi mlade orglarja Davorina Starca s Proseka je imel s sabo. Ob orgelski spremljavi je spet enkrat donela po cerkvi Gospe Svete slovenska pesem.

Po maši so se izletniki okrepili s kosilom v bližnji gostilni. Nato so obiskali še vojvodski stol. Ta je zgrajen iz kamnov tako, da ima dva sedeža. Na višjem, z dvema stopnicama, je sedel novoumeščeni vojvo-

da. Za njegovim hrbtom, na nižjem sedežu z eno stopnico, pa je sedel "sodnik", t.j. kmet ustoličevalec, kasneje goriški škof. Na tem stolu so sedeli samo nemški vojvode. Tu so delili fevde, spremljevali poklone plemenitašev, sodili - opravljali so pač delo deželnega gospoda. Izletniki so spet sedli v avtobus in se v spremstvu vodičke odpeljali proti Krki.

Naši izletniki so z Gospo-svetskega polja kaj kmalu prišli v Krko (Gurk). Potovali so po ozki dolini, po kateri teče rečica Krka. Obdajajo jo z gozdovi poraščene vzpetine. Dolina se razširi v kotlinico. Tu stojita veličastna krška stolnica in velik samostan. Prav čudno je, da je v tej samotni dolini nekdo dal zgraditi tako močnejšo stavbo. Posredno je to zasluga sv. Heme Krške.

O sv. Hemi ali Emi ne vemo

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti Ocena stanja in pogled naprej

Goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti se je sestalo 30. januarja v Števerjanu. Deželni svetovalec dr. Mirko Spazzapan je najprej poročal o uspešnem večeru v palači Lanthieri v Gorici, ko je SSK imela v gosteh veliko deželnih in slovenskih politikov, slovenskega ministra Rupla in tržaškega pisatelja Borisa Pahorja. Deželnemu predsedniku Tesiniju, ki je izrekel pozdrav, je SSK izrazila pomisleke in svoja pričakovanja glede uveljavitve slovenske prisotnosti na deželi, glede usode urada za manjšine, slovenskih napisov, deželnega statuta in volilnega zakona.

Damijan Terpin se je zaustavil ob delovanju slovenskega okenca na goriški občini, obenem pa je pozval števerjanske upravitelje, naj izrazijo možnosti konzorcizacije med občinami - zlasti z goriško občino - za opravljanje davčnih in drugih uslug, vključno z možnostjo pridobitve mestnega redarja.

Spazzapan je nato povabil števerjansko sekcijo, naj poišče možnega kandidata za prihodnje občinske volitve, glede na dejstvo, da je Hadrijan Corsi dal na razpolago svoj mandat. Dosedanji župan namerava verjetno kandidirati samo v primeru, da se ne najde primeren naslednik. Ob tem je tajnik sekcije Ivan

Vogrič izpostavil mnenje svojih članov, češ da je Hadrijan Corsi najprimernejša oseba, kateremu bo treba v nadaljnjem petletju pridružiti osebo, da se ob njem zgradi za prihodnost.

Damijan Terpin je nakazal možne odločitve stranke za bodoče evropske volitve, pri katerih bo SSK iskala, kot doslej, povezavo s prijateljsko stranko nemške manjšine iz Padižja.

Stranka je kritično ocenila poskuse Levih demokratov, katerim se pridružuje tudi goriška SKGZ v osebi predsednika Livia Semoliča, da se s proslavljanjem tragedije istrskih beguncov išče odobranje med italijansko desnico, ki je Slovincem vedno odklanjala pravice, obenem pa zanikala primerljivost narodnostnega stanja obeh manjšin. Bazoviške žrtve in Lojze Bratuž ter ves odpor primorskega ljudstva proti nacifašizmu so preveliki zgodovinski dogodki, da bi jih Slovenci v zamejstvu postavljali v dvom ali pod vprašaj kar tako, čez noč, ker so pač tako odločili višji politični forumi v Rimu in Trstu. Ko bo Italija priznala svoje krivde, ko bo torej uradno počastila bazoviške junake in Lojzeta Bratuža ter ostale žrtve fašizma, se bo lahko začel proces revidiranja zgodovine v luči novih priznanj, ki jih danes ni.

Predavanje študijsko raziskovalnega foruma za kulturo Novi izzivi univerze

Forum je v sklopu niza Evropska obzorja in naš prostor povabil 27. januarja v naše mesto rektorico Univerze na Primorskem dr. Lucijo Čok, da bi spregovorila o aktualni tematiki slovenske šolske reforme, posebej pa o pred letom ustanovljeni tretji slovenski univerzi.

Rektorica je v uvodu orisala zgodovino visokošolstva v matični državi, zlasti se je ustavila pri zadnjem desetletju, ko si je le-to zadalo zelo ambiciozne cilje. Glavni vzgib, ki je narekoval tako korenite spremembe v tako kratkem času, je bil doseči mednarodne standarde, da bi lahko Slovenija stopila v evropski prostor kot enakoveren partner. V tej splošni strategiji je bil pravi trenutek tudi za ustanovitev UP, ki je sicer stopila v tesni prostor zakonodaje, kapacitete ljudi in prostorov. Dobila je le desetino sredstev, namenjenih visokemu šolstvu, je pa imela, v kolikor

FOTO N. KLANJSCEK

manjša in mlajša, torej prilagodljivejša, veliko prednost pred ostalimi univerzami pri uvajanju bolonjskega programa, ki ga je Slovenija podpisala pred štirimi leti. Uspela je tudi bolje združiti akademsko tradicijo z raziskovalnim delom, torej oba stebra visokošolstva, in uvesti pluridiscipli-

narne programe, ki naravno odražajo njeno svojstveno lego.

Visokošolska reforma zahteva predvsem drugačno poimovanje, kaj je to - znanje. To ni več zbirka podatkov, marveč dodatna vrednost, ki vodi k spreminjanju sveta in skrbi za kakovost življenja. Reforma mora zagotoviti kvalitetne in evropsko primerljive programe, mobilnost tako učiteljev kot učencev k tistim točkam, ki jih najbolj zanimajo, programe na kredite in prilogo k diplomu opravljene študijske poti.

Visoka gostja je nazadnje izpostavila pričakovanja novonastale UP. Tako kot vsak prostor ustvarja svoje modele, si tudi UP prizadeva, da bi razvila svojega. Zrasla je na območju zahodne Slovenije, ki je močno odprto v širši evropski prostor in ga bo opuščanje meje ponovno zblizalo s sosednjimi centri znanja. Ta srednjeevropski laborato-

rij, kjer se vse srečuje, od kulture do jezika, od ekonomskih svetov do politike, pomeni strateško sidrišče. V njem ima UP velike razvojne možnosti, da ustvari uspešen evropski model. V svoji zasnovi je UP mrežna, danes povezuje obalna mesta, v prihodnosti naj bi še Kras in Goriško, poleg tega je vključena v slovensko univerzitetno mrežo in išče vezi z bližnjimi centri znanja, da bi v sinergiji naporov dosegala višjo kvaliteto ponudbe. Nazadnje tudi njena tesna povezava z gospodarstvom naj bi omogočila zaposljive in zanimive poklice.

V okviru UP se na treh fakultetah, dveh visokih šolah in dveh raziskovalnih institutih izvajajo izobraževalni in raziskovalni programi humanističnih ved, managementa, vzgojnih ved, turizma, zdravstva, naravoslovja in informacijskih ved. Univerza trenutno šteje več kot 4.300 študentov in skoraj 300 visokošolskega in strokovnega osebja.

Harjet Dornik

Doberdob / Občni zbor SKD Hrast V novo leto z novimi močmi

SKD Hrast je v novo leto stopil z doto pestrega in heterogenega delovanja iz stariga leta 2003. V sredo, 14. januarja, so člani na občnem zboru društva podali obračun dela in začrtali smernice za prihodnje mesece. Občni zbor je bil volilnega značaja. Člani so, sicer z nekaj novimi, mlajšimi okrepitvami, skoraj v celoti potrdili prejšnji odbor.

V upravni odbor so bili izvoljeni Claudio Peric v funkciji predsednika, Andrej Černic (podpredsednik in odgovoren za stike z javnostjo), Maurizio Peric in Lucia Marušič (tajnika), Marko Jarc in Stanke Ferfolja (blagajnika), Matej Ferfolja (gospodar), Katja Ferletič (gospodar in odgovorna za mladinsko dejavnost), Zulejka Devetak in Mateja Černic (odgovorni za mladinsko dejavnost) ter Hilarij Larenčič in Dario Bertinazzi (odgovorna za zbor in glasbene dejavnosti). V nadzorni svet so bili izvoljeni Arnaldo Ferfolja, Mario Ferletič, Franc Ferfolja, Aldo Jarc in Ivan Černic.

V predsedniškem poročilu in obračunu delovanja je potrjeni predsednik Claudio Peric izpostavil društvene dosežke na zborovskem področju. Aktivnosti SKD Hrast so močno povezane z istoimenskim pevskim zborom, ki ima za sabo zelo naporno leto. Leto 2003 je bilo posebej slovesno, saj je društvo slavilo 35-letnico neprekinjenega delovanja. Člani so pomembni jubilej primerno proslavili s celovečernim koncertom v doberdobski cerkvi in s priložnostno brošuro. V sklepnem delu sončnega leta 2003 so pevci MePZ Hrast nastopili na različnih revijah ljudskih in nabožnih pesmi v Rudi in v

Novi vasi pri Portorožu. Ob že tradicionalni Cecilijanki je doberdobski pevski zbor v božičnem času pristopil še k posebnim pobudi, slavnostnemu božičnemu koncertu. Božični glasbeni podvig so pod taktirko Hilarija Larenčiča oblikovali orkester Ars Atelier, pevski zbor Hrast in Lojze Bratuž ter solopci Alessandra Schettino, Matejka Bukavec, Patrizia Belloni, Roberto Miani in Damjan Locatelli.

Predsednik se je dirigentu zahvalil za delo, opravljeno na področju zborovstva, in nato prešel na smernice, s katerimi naj se sooča novi odbor. Podčrtal je potrebo po koordiniranem delu, ki naj ga opravlja homogena ekipa z jasno zastavljenimi cilji. Omenjeni dejavniki so porok za kakovostno delovanje društva na vseh področjih. Na dan je prišlo več idej in pobud, s katerimi naj se društvo sooča v prihodnjih mesecih: posebej je bila izpostavljena problematika dejavnosti na mladinski ravni. Iz vrst udeležencev občnega zbora je izšel predlog, da bi društvo organiziralo nekaj pobud, namenjenih otrokom in mladim. Ob tem je bila seveda izpostavljena potreba po povezovanju z že obstoječimi vaškimi realnostmi, ki se posvečajo dejavnostim osnovnošolcev, srednješolcev in višješolcev. Izpostavljena je bila tudi pomembnost seznanjanja javnosti s pobudami društva, ki naj se ne omejuje na slovenske tiskane medije, ampak naj se razširi tudi na italijansko krajevno časopisje. Poseben izziv je v tem smislu izvenela tudi ideja o spletni strani, ki bi omogočila društvu povezavo na medmrežju.

AC

Gorica / Peti občni zbor SD Sončnica Iskanje še drugih oblik prisotnosti

V soboto, 24. januarja, so se člani SD Sončnica zbrali na rednem občnem zboru v Domu F. Močnik. Predsednica Mirjam Bratina je v uvodnem poročilu podala pregled delovanja in poudarila, da je vztrajno načrtovanje za družine v današnjem času nujno in da je povezovanje le-teh pomembno in smiselno. Ugotovila je, da so bile lanske pobude odmevne in dobro obiskane, in izrekla toplo zahvalo odbornikom, ki so nesebično vlagali energije v uspešno delo za družine.

Odbor, ki je z lanskim letom postal devetčlanski, je od zadnjega občnega zbora izpeljal vse načrtovane dejavnosti. Februarja je ponudil pet kvalitetnih predavanj, tokrat v Domu F. Močnik, ki so zaradi predlaganih tem in znanih predavateljev pritegnila veliko poslušalcev. Med družabnimi pobudami gre omeniti pustovanje na Drevoredu, družinski izlet na starševski dan v Logatec in Hotedrišico, 8. Dan družine po Gorici, lepo uspeši dvodnevni izlet po Dolenjski in martinovanje na Razdrtem.

Pred Veliko nočjo in Božičem so se nekateri člani zbrali tudi na duhovnih obnovah, ki sta ju vodila p. Mirko Pelicon in p. Janez Poljanšek.

Med lanskimi pobudami je bila posebno zahtevna organizacija poletnega centra "Srečanja 2003" v Zavodu Sv. Družine bodisi zaradi programiranja dejavnosti skozi dolgi pet tednov bodisi zaradi velike udeležbe otrok. Nazadnje je Sončnica priredila še plesni tečaj za mlade pod vodstvom Andreja Zagheta.

O vseh preteklih dejavnostih je predsednica spregovorila med letom po nekaterih medijih in v eni župniji.

Iz predsedniškega poročila je razvidno, da je bilo tudi v lanskem letu delovanje kvalitetno

in raznoliko ter da je ustrezalo potrebam pomembnega dela naše zamejske skupnosti. Glede prihodnjega programa pa odbor načrtuje vključiti poleg že ustaljenih pobud, ki so razpoznavni znak te skupnosti, še druge oblike prisotnosti v našem prostoru, predvsem na socialnem področju. Posebno o teh novostih je bil govor med kasnejšo razpravo. Predsedniško poročilo je s finančnimi podatki dopolnil blagajnik Mauro Leban, njegovo delo pa je potrdil predsednik nadzornega odbora Andrej Vogrič. Prisotni so torej odobrili še obračun in proračun, nakar je sledil poseg finančnega svetovalca Stojana Pahorja z Opčin, ki je spregovoril o oblikah zavarovanja v družini. Zaustavil se je posebno o polici družinskega poglavarja in oblikah življenjskega zavarovanja.

HD

Iskrivi smeh na ustih vseh v KC Lojze Bratuž Zakonska nezvestoba in debele laži nasmejale gledalce

Niz veseloiger ljubiteljskih odrov *Iskrivi smeh na ustih vseh* v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in Zveze slovenske katoliške prosvete se je v nedeljo, 1. t.m., zaiskril v barvito zabavni tonih, ko so na odru nastopili mladi igralci Dramskega oddelka PD Štandrež s svojo letošnjo zelo uspelo uprizoritvijo, komedijo Marca Camoletti *Pizama za šest* v razgibani režiji Emila Aberška, že petindvajset let zvestega sopotnika štandreških komedijantov. Igra je doživela premiero v štandreški župnijski dvorani 24. januarja. Igralci Cristian Benedetti, Danijela Puia, David Vižintin, Verena Brajnik, Vanja Bastiani in Peter Povšič, ki se je letos pridružil skupini in izzval smeh s svojim krepkim likom, tudi zato ker se le-ta izraža (škoda da ne dosledno) v narečju, so z odločnostjo in navdušenostjo ugriznili v zapleteni tekst, ga dobro premleli in osvojili. Z izrazito mimiko, premišljenimi odrskimi premiki in besednimi poudarki so natančno razčlenili komične situacije, tako da se vrtoglavo pletejo pred gledalci, ki komaj utegnejo dohajati naglo se spreminjajoči zaplet. Kar najbolj prepričljivo so ori-

sali svoje dramske osebe in pri tem čim boljše naglasili komične zadrege, v katerih se znajdejo protagonisti. Nekateri izmed nastopajočih so še posebno dobro izkoristili humorono-ironične trenutke tekstovne podlage, jih učinkovito udeležili in pri tem pokazali osebno izvajalsko rast. Nedvomno je iz njihove igre zelo velika veselje do gledališkega nastopanja. Zaradi vsega tega je bil nedeljski aplavz precejšnjega števila gledalcev pristen in odkrit in je segel tudi do vseh, zmeraj prisotnih zakulisnih ustvarjalcev.

Predstavo je spremljal gledališki list z duhovito naslovnio fotografijo, Aberškovim zapisom o avtorju in delu, s črno belimi posnetki z različnih, še živih predstav in s kronološkim zaporedjem nastopov.

Nedeljskemu srečanju je sledilo torkovo nagrajevanje natečaja Mladi oder. Na tem večeru sta Božidar Tabaj in Majda Zavadlav odigrala enodejansko *Čau, čau rex!* v režiji Janeza Starine. Zadnja predstava Iskrivega smeha bo 12. t.m., ko bo štandreški Dramski odsek predstavil delo Alda Nicolaia *Stara Garda* pod režijsko taktirko Janeza Starine.

IK

Predavanja 2004

DOM FRANC MOČNIK
GORICA, UL. SAN GIOVANNI 9

■ Silva Kastelic: VZGOJA ZA KULTURO JEZIKA
Ponedeljek, 9. februarja, ob 20.30 uri

■ Majda Cossutta: KEMIČNI DODATKI V SODOBNI HRANI
Ponedeljek, 16. februarja, ob 20.30

■ Roberta Sulčič: PROBLEMATIKA ODVISNOSTI V DRUŽINI
Torek, 2. marca, ob 20.30

■ Julijana Bekš: VZGOJA ZA ZDRAVO SPOLNOST
Torek, 9. marca, ob 20.30

Slovenska gledališka skupina iz Argentine nastopila v Štandrežu Svetal sij ljubezni v igri Barka brez ribiča

Številno občinstvo je v soboto, 31. januarja, napolnilo župnijsko dvorano A. Gregorčič v Štandrežu in z iskreno toplino zaploskalo mladim igralcem gledališke skupine Slovenska vas, ki deluje v istoimenskem društvu in okraju, ki si ga je pred več kot petdesetimi leti okrog dvesto slovenskih izseljenskih družin izbralo za svoj dom v daljnem mestu Buenos Airesu v Argentini. Mladi iz tretje ali celo četrte generacije izseljencev so se odpravili na obisk in dramsko turnejo v rodne kraje svojih staršev oz. dedov in se na tem potovanju po Sloveniji najprej ustavili na Goriškem, saj imajo nekateri tu tudi sorodnike. Pomoč za gostovanja in njihovo organizacijo so našli pri društvu Slovenija v svetu (SVS), ki mu predseduje Boštjan Kocmur. Pri nas sta nastop poleg SVS soorganizirala Zveza slovenske katoliške prosvete in Prosvetno društvo Štandrež. Mladi ljubiteljski gledališčniki zvesto nadaljujejo društveno dramsko tradicijo, v kateri je bilo doslej odigranih že nad sto klasičnih in modernih del

FOTO: BUMBACA

iz slovenske in svetovne dramatike. Tudi z gledališkim delovanjem vzorno gojijo svoje korenine in veliko ljubezen do materne jezika.

Deset igralcev in šest zakulisnih delavcev je postavilo na oder dramo španskega avtorja Alejandra Casona *Barka brez ribiča* (iz l. 1945, ko je bil avtor izseljenec v Buenos Airesu) v režiji Martina Sušnika, ki je odigral tudi glavno vlogo Ricarda. V drami surovi pridobitniški svet, pri katerem so podkupovanja, zavisti, hinavščine in podle spletke na dnevnem redu, trči, zaradi

posega nadnaravne sile - samega zlodeja - v preprosto življenjsko realnost ribičev neke vasice na mrzlem severu, ki so tesno povezani z morjem, in jim barka pomeni vse premoženje in jamstvo za preživetje. Ti dve popolnoma nasprotujoči si stvarnosti združuje ljubezen, ki vzklije med poslovenim in ženo umorjenega ribiča, zaradi katere protagonist doživi katarzo.

Nelahka dve uri trajajoča predstava terja od igralcev mnogo zbranosti in napora; v njej ima namreč glavno vlogo beseda. In ravno v tej so

se nastopajoči najbolje izkazali, saj smo iz natančno naučenih replik razbirali željo in voljo po jasni in dobri izgovarjavi ter seveda čim boljšem tolmačenju sporočilnosti igre.

Ko se je zastor zastrl in se je umirilo ploskanje, je igralce nagovoril predsednik ZSKP Damjan Paulin. Zahvalil se jim je za lep umetniški večer in jim v spomin izročil knjižni dar, publikacije o Gorici in o kulturnem utripu Štandreža, ter nepogrešljivi slovenski šopek. Član skupine Martin Sušnik pa je gostiteljem poklonil zbornik, ki je izšel ob petdesetletnici delovanja društva Slovenska vas. Boštjan Kocmur se je goriški Zvezi in društvu Štandrež zahvalil za tako tople sprejem argentinskih rojakov, ki so ob ogledu Gorice obiskali tudi Kulturni center Lojze Bratuž in prostore Katoliške knjigarnice na Travniku.

Doživet večer se je z argentinskimi gosti v prijetnem vzdušju nadaljeval v spodnjih prostorih župnijske dvorane ob domačem prigrizku in rujni kapljici.

Iva Koršič

Niz razstav likovnikov na obeh straneh meje Projekt Umetniki dveh manjšin

Minuli teden so v Kulturnem domu v Gorici predstavili projekt *Umetniki dveh manjšin*, ki povezuje slovensko manjšino v Italiji in italijansko v Sloveniji. O njem sta spregovorila predsednik Italijanske unije iz Slovenije Maurizio Tremul ter direktor Kulturnega doma Igor Komel s sodelavci. Glavni cilj projekta je spodbuditi razmišljanje o enotnem kulturnem prostoru, saj sta slovenska in italijanska skupnost povezovani element. Obe manjšini sta dovolj močni, da lahko povežeta naroda in državi. Zato ideja, da bi predstavili sedem italijanskih umetnikov iz Slovenije in sedem slovenskih iz Italije.

Umetniška dela in likovnike za razstave so izbrali likovni kritiki Joško Vetrh, Erna Tončinič

in Sergio Moles. Projekt Kulturnega doma Gorica predvideva realizacijo treh likovnih razstav v času vstopa Slovenije v EU, prva razstava bo namreč postavljena od 8. aprila do 8. maja v galeriji Kulturnega doma v Gorici, galeriji Artes v Novi Gorici in Beneški galeriji v Špetru. V Kopru bodo razstave v maju in juniju, v Piranu julija in avgusta 2004.

Slovensko manjšino v Italiji bodo zastopali Klavdij Palčić, Deziderij Švara, Franco Vecchiet (Trst), Hijacint Jussa in Claudia Raza (Benečija), Dimitri Cej in Vladimir Klanjšček (Gorica), italijansko skupnost pa bodo zastopali Bruno Paladin, Mauro Stipanov, Claudio Uguschi, Fulvia Zudič, Virgilio Giuricin, Quintino Bassani, Rajko Apollonio.

GMD: predstavitev v Ajdovščini

V Lavričevi knjižnici v Ajdovščini je bila v ponedeljek, 2. t.m., vsakoletna predstavitev Mohorjeve zbirke, tokrat s poudarkom na knjigi Lide Turk *Le šepet je, ki ga slišimo o njem*. Avtorica je spregovorila o svojem delu, medtem ko je msgr. Oskar Simčič predstavil celotno zbirko in se spomnil pred kratkim preminulih sodelavcev prof. Martina Jevnikarja in Marka Vuka. Večer je doživel lep obisk.

Sončnica: predavanje o vzgoji za kulturo jezika

V okviru predavanj, ki jih organizira skupnost družin Sončnica, spada tudi predavanje mag. Silve Kastelic *Vzgoja za kulturo jezika*, ki bo v ponedeljek, 9. februarja, ob 20.30 v domu Franc Močnik v ulici San Giovanni 9 v Gorici. Silva Kastelic, prof. slovenščine in nemščine ter mag. jezikovne didaktike, poučuje slovenščino na Srednji šoli v Ljubljani. Ukvarja se tudi z lektoriranjem v okviru Centra za slovenščino na Filozofski fakulteti. Govorila bo o vlogi jezika pri oblikovanju identitete mladostnika.

Števerjan: predavanje o krvodajalstvu

Pripravljalni odbor za ustanovitev sekcije krvodajalcev v Števerjanu vabi na predavanje z naslovom: *Zakaj se izplača darovati kri*. Predaval bo prof. Raffaele Catapano, primarij transfuzijskega oddelka v goriški bolnišnici. Vabljeni v četrtek, 12. februarja, ob 20. uri v Sedejev dom v Števerjan!

DAROV

ZA NOVI glas: Franc Pivk 2,00; N.N. 20,00 €.

ZALACNE v misijonih: v spomin na pok. Marčela Humarja žena 50,00; v spomin na pok. malo Gajo Ciglič starši Komjanc, Patrik, Ivan in Katrin 50,00 €.

ZA ŠKOFIJSKO gimnazijo v Vipavi: v spomin na pok. Emilia Valantiga Štefka 100,00 €.

ZA ŠTEVERJANSKO cerkev: N.N. 40,00; N.N. 25,00; N.N. za novi kip Jezusovega krsta 20,00; N.N. 25,00; Danijel Miklus za ogrevanje 20,00; N.N. 50,00; v spomin na Marčela Humarja žena Vera 50,00; N.N. 40,00; N.N. 100,00 €.

ZACERKEV na Jazbinah: Marta Komjanc Zuri 40,00; romarja ob obisku cerkve 50,00 €.

ZACERKEV sv. Ivana: v spomin na moža Miljota Valantiča žena Otilja in sin Andrej z družino 100,00 €.

OBVESTILA

VABIMO VAS na potovanje z Novim glasom v Santiago de Compostela in Kastilijo od 20. do 28. aprila 2004. Potovali bomo z letalom do Madrida, pot nadaljevali po severozahodni Španiji z avtobusom. Vpisovanje se konča 16. februarja! Informacije na naših uredništvih v Gorici (tel. 0481 533177) in Trstu (tel. 040 365473).

PASTORALNO SREDIŠČE sv. Ivana v Gorici vabi na sklop predavanj p. Marijana Šefa Kristus ozdravlja naše notranje rane: petek, 6.2., ob 20. uri: Zdravljenje notranjih ran; sobota, 7.2., ob 20. uri: Molitev za ozdravljanje notranjih ran.

ACM Gorica vabi k maši za cerkevno edinstvo v ponedeljek, 9. t.m., ob 16.30 v Zavod sv. Družine. Maša bo v čas svetima Cirilu in Metodu, zavetnikoma Evrope

DRUŠTVO SLOVENSKE upokojencev za Goriško vabi člane in prijatelje na 8-dnevno krožno potovanje po Tuniziji od 19. do 26. aprila. Prijave samo še v soboto, 7. t.m., od 10. do 12. ure na sedežu v Križni ulici 3. Za veljavni vpis predujem 200,00 € na osebo, ostali znesek bo treba poravnati na sedežu dne 17. marca od 10. do 12. ure. Potrebna je veljavna osebna izkaznica ali potni list. Informacije: tel. 0481 882024.

ČESTITKE

3. februarja je slavila svoj šesti rojstni dan Karin Preschern. Čestitamo ji in vso srečo želimo sestrična Erika, nona Ema in nono Joško, teti Betty in Bogdana ter strica Giovanni in Alex.

Naš dragi nono Joško in naša teta Iva sta 4. februarja v Rupi sedemdesetletnico slavila. Čestitamo jima vsi domači.

Dragi nono Joško, kdor poje rad, je v srcu vedno mlad. Naj te Bog ohrani v zdravju in veselju še na mnoga leta, ti iz srca želijo vnuki Marco, Karin in Erika.

SOŽALJE

Svet slovenskih organizacij izreka svojemu podpredsedniku za Goriško Janezu Povšetu iskreno sožalje ob izgubi drage matere.

Člani uredništva in uprave našega tednika izražajo sodelavcu Janezu Povšetu sožalje ob smrti matere.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ DRAMSKI ODSEK

ABONMA LJUBITELJSKIH GLEDALIŠKIH SKUPIN
ŠTANDREŽ 2003

Aldo Nicolai

STARA GARDA

PREMIERA: sobota, 7. februarja 2004, ob 20.30

ABONMAJSKA PREDSTAVA: nedelja, 8. februarja 2004, ob 18. uri

Ob Dnevu slovenske kulture

Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu
REZERVACIJE IN INFORMACIJE: tel. 0481 20678 od 12. do 14. ure
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
DRAMSKI ODSEK

Aldo Nicolai

STARA GARDA

REŽIJA Janez Starina

Četrtek, 12. februarja 2004, ob 20.30

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

SKRD JADRO

vabi na ronško proslavo

DNEVA SLOVENSKE KULTURE

PROGRAM:

- predstavitev tržaške ljudske noše
- nastop ženske pevske skupine Stu ledi iz Trsta
- predstavitev enajstega društvenega glasila Jadro 2003
- nastop MePZ Starši ansamble iz OŠ iz Romjana

Župnijska dvorana v Romjanu
petek, 13. februarja 2004, ob 20. uri

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Nova premiera Dramskega odseka PD Štandrež Zadnje priprave na Staro gardo

Štandreški komedijanti pripravljajo novo dramsko presenečenje. Odrski veterani Marko Brajnik, Božidar Tabaj in Majda Zavadlav te dni izostrujejo drobne odtenke trpke komedije v dveh delih *Stara garda* italijanskega avtorja Alda Nicolaia. Delo odpira aktualno vprašanje današnje družbe in drugačna igralska obzorja. Prav o tem je na eni izmed januarskih vaj tekla beseda z režiserjem predstave Janezom Starino. "Mislim, da gre za sijajen tekst," je dejal, "igrali so ga že v Trstu in Ljubljani, a teh predstav nisem videl. Ko sem tekst bral, se mi je zdel zelo lepo napisan in smešen, a ko smo začeli vaje, so se začele v njem razkrivati globlje poante. Odkrila se je strahotna želja dveh starčkov po mladosti. Nevzdržno se oba vračata v otroštvo,

saj obema gre že na otročje. Z otroki se mladi radi ukvarjajo, s starimi pa ne. Ko so jim starčki v napoto, jih "odložijo" v kakšen dom kot kovečev v garderobo," kot pravi Nicolai. Upam, da bo naše dramsko iskanje uspešno. Z igralci smo našli skupni imenovalce, saj smo predstavniki iste generacije. Božo in Marko me včasih med vajami tako pretreseta, da ju moram nadzorovati, če želimo ohraniti tudi vedrino, ki diha iz igre. Moram priznati, da sem nad delom zmeraj bolj navdušen. Trudimo se, da bomo *Stara garda* kar najbolje uprizorili. Navdušen sem, ker vsi trije izvajalci odkrivajo nove igralske izraze." Premiera bo v župnijski dvorani v Štandrežu v soboto, 7. t.m.; reprizi pa v nedeljo, 8. t.m., v isti dvorani in v centru Bratuž 12. t.m.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VGOJO EMIL
KOMEL v sodelovanju s KULTURNIM CENTROM
LOJZE BRATUŽ in z ZDRUŽENJEM
CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Srečanje z glasbo 2003/2004

OPERNO GLEDALIŠČE GIUSEPPE VERDI - TRST

G. Donizetti

PYGMALION

LIRIČNA SCENA V ENEM DEJANJU

J. Haydn

LA CANTERINA

GLASBENI INTERMEZZO V DVEH DEJANJIH

Franco Gervasio, režija in kostumi

Pier Paolo Bisleri, scena

Daniele Belardinelli, koncertni mojster, dirigent

KC Lojze Bratuž, Drevored 20. septembra 85 - Gorica
Četrtek, 5. februarja 2004, ob 20.30

Koroški književnik

Florijan Lipuš: Prešernov nagrajenec

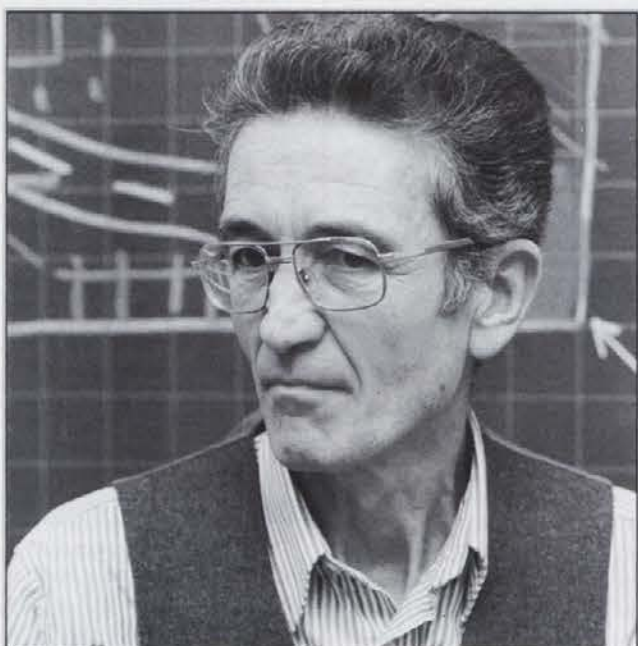

FOTO V. GOTTHARDT

Potem ko je pisateljevo najbolj znano delo *Zmote dijaka Tjaža* doživelo sedem ponatisov ter prevode v nemški, francoski in italijanski jezik, potem ko so bila tudi vsa njegova pomembnejša dela prevedena v nemški jezik, potem ko je segel po celi vrsti prestižnih nagrad in priznanj, kot so lahko Zlata ptica (Ljubljana, 1972), Literarna nagrada Slovenske prosvetne zveze (Celovec, 1973), Nagrada Prešernovega sklada (Ljubljana, 1975), Pospesovalna nagrada za literaturo Zveznega ministrstva za pouk in umetnost (Dunaj, 1982), Kulturna nagrada dežele Koroške (1995), Častni križ za znanost in umetnost (Dunaj, 2002), je koroški pisatelj Florijan Lipuš letos deležen najvišjega slovenskega priznanja - Prešernove nagrade za življenjsko literarno delo. Prejel jo bo na predvečer praznika slovenske kulture v Cankarjevem domu v Ljubljani.

In dejansko je Florijan Lipuš eden najbolj prodornih in umetniško najbolj pronicljivih in uspešnih koroških ustvarjalcev, saj preliva v svoja dela koroško dušo, čutenje, kulturo in jezik. V njegovih delih se prepletajo številni avtobiografski elementi, ki pa niso zgolj odraz njegovega življenja, ampak raztezanje v širšo perspektivo, ki zaobjema cel koroški življenjski prostor. Lipuš je v svojih delih segel bolj ali manj v vsa obdobja svojega življenja, začevši ravno z dijakom Tjažem. Manjkalo je samo zgodnje otroštvo; to vrzel je zapolnil s svojim zadnjim krajšim romanom oz. novelo, *Boštjanov let* (2003). V intervjuju za *Delo* je pisatelj povedal: "S to knjigo je moje literarno ustvarjanje odključano. Ker hočem tako! Krog je zaključen. Kar je povedano, je povedano!" Z delom je torej Lipuš moral seči globoko v svojo dušo, prodreti daleč v preteklost in podoživeti hude trenutke vojnega dogajanja. Nedvomno je v delu najbolj pretresljivo neskončno čakanje malega Boštjana na mater, ki so jo naci-

sti odpeljali v nemško taborišče v Ravensbruck in od koder se ni nikoli več vrnila. Branje te knjige je sicer zelo zanimivo in pretresljivo, a je obenem zaradi neobičajnega besednega izražja tudi oteženo, saj preprostu nekoroškemu bralcu so številne besedne zveze in izrazi skoraj tuji. Lipuš razkriva kopico narečnih besed, njegovi opisi dogajanja in stvarnosti okoli malega Boštjana so izredno podrobni in natančni: "To je jezik, ki se govori v okolici Železne kaple. Se pravi v grabnih, ki segajo po obeh straneh doline navzgor. To je moj ponotranjeni jezik teh grap. Besede same pa so takšne kot resnično živijo. To so besede, ki sem jih govoril v otroštvu in vsi okrog mene tudi."

Poleg zadnjega dela je Florijan Lipuš izdal še vrsto drugih romanov in novel: *Črtice mimogrede* (1964), *Zgodbe o čuši* (1973), *Odstranitev moje vasi* (1983), *Jalov pelin* (1985), *Prošnji dan* (1986), *Srčne pege* (1991), *Stesnitev* (1995), *Sršeni* (1996). V vseh teh delih zaživi protagonist v mestnem internatu ali na va-

škem trgu, sproti odkrivamo njegova čustva in spoznavamo njegovo doživetje okolja. Lipuš seveda ne more prezreti nemške asimilacije oz. narodnostnega problema koroških Slovencev, veliko bolj pa se približuje notranjim problemom slovenske skupnosti na Koroškem. Posebno oster je do zaostalega moralizma in političnega sestava pa tudi do patriarhalne cerkve. Oblikovno in stilno se Lipuš oddaljuje od tradicionalnih mohorjevih večernic in v koroško slovensko literarno ustvarjanje vnaša podoben modernistični literaturo. To najbolj izstopa v njegovem doslej verjetno najpomembnejšem delu *Zmote dijaka Tjaža*, ki je izšlo leta 1972 v Mariboru. Zgodba je pisana v tretji osebi, o Tjažu pa pripovedujejo različne osebe, vsaka s svojega vidika: večji del pripovedi pripada sicer sošolcu, o njem pa piše tudi njegovo dekle; v predzadnjem poglavju pa prevzamejo besedo še odgovorni v dijaškem domu, v katerem je živel. V *Zmota dijaka Tjaža* se pisatelj sicer oddaljuje od tipičnih zamej-

skih tematik narodnostnega značaja in se raje spopada z notranjimi težavami doraščajočega mladostnika; zgodba bi se lahko prav tako dogajala tudi kje drugje. Osrednja tematika se giblje okoli Tjaževega upornišva zoper omejujoče semeniške norme zavodnega življenja. Sporočilo dela pa je v tem, da je "zadrti konservatizem, reči smemo, starokopitna klerikalna vzgoja zavirala, mrtvila ali notranje pohabljal koroškega slovenskega izobraženca vse v naš čas, dušila njegovo osebnost in jo pripravljala za odpoved, poslušnost, pokorščino, seveda pokorščino oblasti in uveljavljenemu redu stvari; erotika (ena najbolj prepovedanih in najdlje nesvobodnih con) pa je bila prvi člen te vzgojne zarote zoper razvito in zahtevno osebnost." (Ivan Kores).

Ob svojem pisateljskem delu je bil Lipuš poklicno osnovnošolski učitelj, od leta 1960 do leta 1981 pa izdajatelj in urednik revije *Mladje*, s katero so mladi koroški pisci začeli temeljito prenovitev koroške književnosti iz pretežno konservativne, v glavnem poučne tradicije, v modernistično pisanje novodobne, umetniško zahtevnejše in tudi bolj kritično misleče literature.

Za konec pa še Lipušev citat o sebi iz že omenjenega intervjuja: "Saj veste, kako je bilo včasih. Dogajale so se hude stvari, a nihče se ni brigal zanje. Zgodilo se je pač, vzelo se je, pa nobenih posledic. Prepričan sem, če bi se mi kot otroku zgodilo danes, kar se mi je takrat, bi dobil strokovno pomoč. Teda česa takega pač ni bilo - ne s strani lastnega doma, kolikor ga je ostalo, ne s strani kasnejših ustanov, ki jih je bilo kar nekaj, ne s strani znancev in prijateljev. Tako sem se celo življenje reševal sam: s pisanjem. Če bi ne imel daru, da sem se lahko izražal z literaturo, ne vem, kako bi se moje življenje obrnilo. Danes gledam na svet bolj optimistično kot nekoč. Navdaja me občutek notranje svobode, ki me nekoč ni."

Jadranka Cergol

Nov roman Marije Vogrič

Tek po zunanjem krogu

Delo, po mnogih sestavinah sodeč avtobiografsko, je izšlo v samozaložbi leta 2003. Lektoriral ga je Jože Hočevar, grafično oblikoval Leopold Mihelič, natisnila pa tiskarna Euroadria.

Dogajanje je postavljeno v sedemdeseta leta, to je v tako imenovana "zrela leta" samoupravnega socializma, ko se je družba začela dušiti pod razbohoteno birokratizacijo in institucionalizacijo, ki je začela dobesedno ubijati ustvarjalnost ljudi. To je bil tudi čas, ko so oblasti znotraj enopartijskega sistema po potrebi tudi krojile volilne rezultate in "ko so se poštenjaki začeli zatekati v zasebnost, karieristi pa so hrabro stali na braniku partije in socializma."

Glavna junakinja romana je Klara, ki je sicer sestavni del lokalne politične elite, vendar je s svojo doslednostjo, kritičnostjo in neprizanesljivostjo hkrati njena slaba vest, da bi jo na koncu zaradi njene motilnosti izločili iz svojega kroga. Kot nezakonska hči dekletke in dnarice iz hribovske vasi je rasla v revščini in ponižanosti ter v osnovni šoli požirala zgodbe o tolimskih puntarjih in Vorančevih samorastnikih, ki so jo usodno zaznamovale za vse življenje. Ob delu in družinskih obveznostih se je z muko dokopala do izobrazbe. Socializem ji je bil tako pisan na kožo in ni samo verjela vanj, ampak ga je skušala tudi vsakodnevno udeležati. S tem nabojem v sebi se je pojavila v mestu in se z vsem svojim človeškim žarom poglajala v družbeni metež. Česar koli se je lotila, povsod je bila uspešna. Za seboj je puščala globoko zoro brazdo, ki je vzbujala v njeni okolici zavist. S svojim uporniškim nabojem, tankim čutom za resnico in pravičnost ter s svojo kritičnostjo, trmo in nepopustljivostjo pa je neprestano bredla v spopade z ožjim oblastniškim okoljem. Saj je s svojimi odmenimi javnimi nastopi nepri- zanesljivo nastavljal ogle- dalo posameznim vplivnim akterjem na družbeni sceni.

To se ji je dogajalo v času, ko so se je ob ukinitvi okrajev začeli otepati na vseh mogočih ravneh in posegali celo v njeno osebno življenje ter ga javno secirali, vsem na oči. Mnoge bi- tke je sicer dobila, a za visoko ceno, saj si je s tem nabirala armado nasprotnikov, ki so jo čakali za vsakim vogalom. Kasneje kot direktorica delovne organizacije je bila vsak dan bolj utrjena od "spopadanja z mlini na veter", predvsem od ukvarjanja z gorami pravilnikov, ki jih je bilo treba potiskati skozi vse mogoče organe (partija, sindikat, delavski

sveti, zbori delavcev, referendum idr.) Vse to ji je kradlo čas za pravo delo, ji sesalo energije ter jo puščalo prazno. Temu se je pridružil "primitivizem delavskih kontrol" in "karikatura sindikata kot podaljšane roke partije."

Dogajanje jo je zamajalo in počasi se je znašla na razpotju. Začutila je, da delavska država, taka kot je, ne more preživeti, saj se je dobesedno dušila v lastnih nesmislih. Okosteneli oblastniški aparat, ujet v primež vsakodnevnega kompromis- sarstva in prepojen s karieristi in oportunisti vseh vrst, ni zmožni več čiščenja in še manj katarze. Začela je dvomiti, ali "sploh obstajajo idealni modeli družbene ureditve" in še bolj "idealni nosilci njene uresničitve". Tudi socialistična vzgoja, ki je prisegala na ateizem, je doživela polom, saj je družba skoraj brez vsakršnih zav- vor drsela v samodestruk- cijo. V teh kriznih letih, ki jih je še poglobila izguba ma- tere, je začela razumeva- ti človekovo potrebo po takšnem ali drugačnem Bo- gu, čeprav je sama razči- stila z vero že v mladosti. Ko pa je v tej razdvojenosti začutila, da nosi pod srcem tretjega otroka, jo je spet blagodejno oblila materina sreča, jo ponovno trdno po- vezala z družino in svet je naenkrat spet postal lep. Obnovila je številna prija- teljstva iz mladosti, ki jih je v preteklosti zanemarila. Po- vrnila se je k pisanju, ki jo je mikalo že v mladosti, a so jo delo, kariera in družbene obveznosti odvrčale od njega. In življenje je kar na- enkrat dobilo nov smisel. Nadaljevanje zgodbe bomo verjetno našli v naslednji knjigi Vogričeve, ki je tik pred zdajci.

V uvodnem in zaključnem delu romana se zgodba razpleta prepričljivo, saj so notranje zorenje in odločitve glavne junakinje org- gansko povezane z doga- janjem v njenem okolju. Vmesna poglavja pa so po- sejana z nekaj vložki, ki vna- šajo v delo stranske zgodbe, ki nimajo z dogajanjem v romanu direktne zveze. Me- stoma je dogajanje tudi preveč suhoparno zapisni- ško in pusti bralca hladne- ga. V vsebinskem pogledu pa je roman prava osvežit- ev, saj se pionirsko loteva časa, ki je še tik za nami, a se obnašamo, kot da ga ni bilo, čeprav nas je usodno zazna- moval.

Milan Gregorič

GLOSA JURIJ PALJK

O fotokopiji

Pravzaprav povoda za pi- sanje teh vrstic ne bi imeli, če nas minuli ponedeljek v poš- nem nabiralniku, ki je pritrjen na stavbo Katoliške knjigarne na Travniku v Gorici, v kateri ima sedež naše uredništvo, ne bi, poleg obvestil in zapisov za novo številko Novega glasa, pričakala tudi skrbno prepog- njena fotokopija večjih dimen- zij, na kateri je upodobljen, nih- če drug kot sam Duce, Benito Mussolini v svoji znani vojaški drži, s čelado na glavi seveda, kot se za pravega rimskega vojskega spodobiti.

Fotokopijo so nam najbrž v našem nabiralniku pustili naši stari znanci, ki so seveda z njo skušali sporočiti vsem nam, ki smo slovenskega rodu in pripravljamo naš teden, da vedo, kdo smo, in nam seve- da sami zato povedo, kdo so sami, a jim tega ne bi bilo tre- ba početi, ker dobro vemo, kdo so povečini Slovencem ne-

naklonjeni, če že ne sovražni ljudje v Gorici in širše v deželi.

Fotokopija, za katero nam Slovar slovenskega knjižnega jezika pove, da je "kopija, na- rejena s fotografskim sredst- vom", je dobre izdelave in v na- šem primeru simbolične nara- ve, ker vemo, kaj je Benito Mus- solini pomenil za naš narod v času fašizma, in vemo tudi, kdo so bili njegovi privrženci nekoč in tudi to, kdo so danes. Preprosto to povzamemo v mi- sel, da gre za ljudi, ki jih naša pri- sotnost moti, milo rečeno.

Če hočemo biti samo mal- ce bolj povedni, bomo se do- dali, da so nam "prijatelji" hoteli s fotokopijo Benita Mus- solinija sporočiti, da so še tu. Ne gre zgolj za izzivanje, am- pak za preprosto sporočilo, da vedo, kje smo in kaj delamo,

predvsem pa, da vedo, kdo smo.

Hvala Bogu, da vedo, ker na srečo le živimo v času, ko se nam ni potrebno skrivati, vsaj v Gorici na Travniku ne, ker je naša prisotnost v Gorici javna, znana in pri večini ljudi

tudi dobrodošla, povsem nor- malno sprejeta in sprejemljiva in to tako pri naših ljudeh kot pri italijanskih prijateljih.

Zapisa o fotokopiji Benita Mussolinija ne bi bilo, ker smo včasih v našem nabiralniku že dobili kake podobne simbole in znake nestrinjanja z našo slovensko javno prisotnostjo na glavnem trgu v Gorici, a smo se tokrat vseeno odločili, da vsaj zabeležimo njegovo prisotnost in to zato, da opo- zorimo tudi naše bralce, kako je danes v Gorici ozračje sicer drugačno, kot je bilo nekoč, a obenem tudi na to, da je v isti Gorici še veliko ljudi, ki naše, slovenske prisotnosti ne mara.

Da nas nekateri ne marajo, vemo, da nam hočejo to na- zloben način dokazati, smo vi- deli tokrat sami, a tega, da bi to vzeli kot tiho grožnjo, si vse- eno ne upamo in tudi ne sme- mo misliti.

paljk@noviglas.it

Prvič odločneje v slovenski politiki do Hrvaške

Primer izbranih čedalje bolj obremenjuje politične odnose

Potrditev tako imenovanega Vatikanskega sporazuma bo po prepričanju Slovenske škofovske konference utrdila ugled države

Slovenska politika v obdobju pred vstopom Slovenije v EU bolj kot kdaj prej kaže svoje svetle in temne plati. Parlament in vlada sta uspešna pri izvajanju zaključnih nalog in priprav pred vključitvijo Slovenije v evropsko povezavo, naraščajoči občutek samozavesti pa se kaže tudi na mednarodnem

področju, denimo, v odnosih do Hrvaške. Premier Anton Rop je na srečanju predsednikov vlad t.i. štirilateralne, to je Slovenije, Italije, Madžarske in Hrvaške, 30. januarja, sicer podprl prizadevanje slednje za vstop v EU in po možnosti tudi v zvezo NATO, toda je bil prvič tudi bolj odločen in jasen glede odnosov in sodelovanja med Slovenijo in Hrvaško. Svojega sogovornika iz Zagreba, predsednika vlade Ivo Sanaderja, je namreč opozoril, da pri reševanju gospodarskih in okoljskih vprašanj Jadranskega morja ne more odločati sama, ampak imata pravico pri tem sodelovati tudi Slovenija in Hrvaška. Takega mnenja je bil tudi italijanski premier Silvio Berlusconi in morda je bil Anton Rop tudi sprčo te podpore odločnejši v svojih stališčih. Slovenski predsednik vlade je hrvaškemu premieru tudi povedal, da bo Slovenija v primeru, da bo vprašanje meje med državama predano mednarodnemu razsodišču (arbi-

trazi), zahtevala, da se preuči celotna meja, torej na kopnem in na morju, in ne le na morju (predvsem v Piranskem zalivu, na sliki), za kar se zavzemajo v Zagrebu.

V Sloveniji pa se politika ubada z zadevami in vprašanji, ki bremenijo oz. zastrupljajo odnose med strankami, kar v bistvu kaže, da politični in družbeni odnosi, ki jih poizkušajo uveljavljati nekateri politiki, ne dosegajo meril in načel, ki veljajo v Evropski uniji. To ugotovitev najbolj ponazarja primer t.i. izbranih, ki bi jim dali vladni stranki LDS in ZLSD tudi tiste pravice in olajšave, do katerih sploh niso upravičeni. Takim težnjam nasprotujeta zlasti opozicijski stranki, SDS pod vodstvom Janeza Janše in Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka, predsednika dr. Andreja Bajuka. Morda bodo o izbranih odločali tudi slovenski državljani na referendumu, ki naj bi bil 28. marca. Vladne stranke bi rade problematiko t.i. izbranih čimprej premostile, to je odpravile z dnevnega reda, da jim zadeva, ki so jo sicer vzpodbudile same, ne bi škodila pri volitvah v evropski in slovenski parlament. A ta cilj bo težko uresničljiv tudi zato, ker

so izbrani nezadovoljni s t.i. sistemskim zakonom o svojem položaju in domnevnih pravicah in se utegnejo ponovno obrniti na Ustavno sodišče, da bi razsodilo njim v prid. Pri tem večino očitno manj zanima ureditev statusa, to je ponoven vpis izbranih v seznam tujcev s stalnim prebivališčem v Sloveniji, kot

Slovenski škofje so v izjavi, ki jo je podpisal predsednik Slovenske škofovske konference, nadškof in metropolit dr. Franc Rode, zapisali, "da bo ratifikacija tako imenovanega vatikanskega sporazuma, ki jo je 28. januarja opravil Državni zbor, utrdila mednarodni ugled slovenske države. Hkrati bo sporazum,

ko ga bo potrdil še Sveti sedež, služil kot pravna osnova za reševanje odprtih vprašanj med Republiko Slovenijo in Katoli-

ško cerkvijo. Za slovensko katoliško zavest je pomemben poudarek v uvodu sporazuma o večstoletni zgodovinski povezanosti med slovenskim narodom in Katoliško cerkvijo."

V ponedeljek, 9. t.m., bo v Afganistan odpotovalo šest pripadnikov specialne enote slovenske vojske, ki bodo tam pol leta sodelovali v operaciji za podporo miru, International Security. Dva tedna pozneje, in sicer 25. t.m., bo v misijo odšlo še dvanajst vojakov naše vojske. Poveljnik 1. brigade polkovnik Branimir Furlan je dejal, da bo to najzahtevnejša aktivnost po vzpostavitvi slovenske samostojnosti leta 1991. Za odhod v Afganistan so se vsi vojaki in častniki prostovoljno odločili. Prejemali bodo več kot milijon dolarjev plače na mesec.

Marjan Drobež

**SLOVENSKI VOJAKI
ODHAJAJO NA DOSLEJ
NAJZAHTEVNEJŠO MISIJO,
V AFGANISTAN**

valca je bila 24. in ponovitev 27. januarja v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica oz. v prostorih Mestne galerije. Z odrezavimi, po lonescovem zgledu na absurd in toniranimi replikami sta daleč stran od vsake vulgarosti razvijala vse finese presenetljivo humornega teksta, ki je tekel kot po maslu in na več mestih spravljal gledalca v neustavljivi smeh ob premišljenih satirčnih strelcih, ki so padale vsepovsod, še najbolj na družbenopolitični obod. Vožnjo v avtobusu in gnečo na njem sta tako dobro prikazala z gibi in mimiko, da se je gledalcu zadelo, kot da je še sam potnik tistega natlačenega mestnega prevoznega sredstva. Njuno zelo prepričljivo igranje so spremljali učinkoviti glasbeni efekti in glasba Mirka Vuksanovića.

Upati je, da bodo tema nastopoma sledili še drugi, saj bi bila prava škoda arhivirati tako posrečeno, bleščečo satirčno enodejanko, ki je zelo redek pojav na slovenskih odrih.

Iva Koršič

Prenovljen hotel Sabotin v Solkanu

Družba HIT je lastnica tudi hotela Sabotin v Solkanu, ki so ga temeljito prenovili in povečali. Nekdanje prostore hotelske uprave so preuredili v sobe za goste; v sobe in druge prostore so namestili novo opremo ter montirali požarne stopnice. Sedaj imajo skupaj 68 sob, v katerih je 132 ležišč. Od omenjenega števila sob jih je bilo 42 obnovljenih, tako da so v njih uredili tudi čajno kuhinjo. Največ ugodja je zagotovljena v apartmajih, ki jih imajo v hotelu pet. V hotelu imajo lastno restavracijo s 150 sedeži, tri prostore za zaključene družbe, zunanji zastekljen vrt in parkirni prostor za motorna vozila.

Gostje hotela Sabotin imajo prost dostop v zabavišna in igralniška centra Perla in Park v Novi Gorici, do katerih zagotavljajo brezplačno vožnjo z avtobusom. Polpenzion stane 1.500 dolarjev na osebo, polni penzion pa 3.000. Družba HIT je v prenovo in posodobitev hotela Sabotin vložila okoli 220 milijonov dolarjev.

Zanimiv članek v reviji za vojaško zgodovino Slovenije

V Vipavi je JLA izvajala tudi vojaški in politični nadzor nad gibanjem domačega prebivalstva

Prispevek o vojaški zgodovini Zgornje Vipavske doline je napisala Magda Rodman

V novi številki revije o vojaški zgodovini Slovenije, ki jo izdaja Center za vojaško-zgodovinsko dejavnost pri Generalštabu slovenske vojske, je objavljen tudi daljši pregleden članek z naslovom Primorska je ohranila slovenstvo. V njem avtorica Magda Rodman iz Vipave opisuje in ocenjuje vojaško zgodovino Zgornje Vipavske doline, ki je bila pestra in zanimiva. Posebej podrobno obravnava obdobje po drugi svetovni vojni, ko se je za slovenskimi osvoboditelji v nekdanjem središču omenjenega dela doline namestila jugoslovanska vojska, ki je tam ostala vse do razpada nekdanje skupne države leta 1991, torej dolgih 46 let.

Vipava je po drugi svetovni vojni tudi zaradi prisotnosti vojske v svojem razvoju močno zaostajala. "Naši ljudje so se rojevali v hišah med tujimi vojašnicami. V sebi so nosili in še nosijo vojaško preteklost te doline. Verjetno pa je bila prav Zgornja Vipavska dolina najbolj pod udarom vojaške zasedbe, saj je moral biti tudi ves javni prostor na voljo vojaščini. Tudi mene so že od rojstva spremljale vojaške žične ograje, vojašnice, strelišča, vadišča in podobni objekti, ki so bili na razdalji petnajstih kilometrov vse od Podnanosa do Ajdovščine", je zapisala v svojem pričevanju. Članek Magde Rodman, ljubiteljice in preučevalke domače zgodovine, se takole nadaljuje: "Znan je izrek, da je Vipava imela 'više vojnika nego stanovnika'. V nekaterih obdobjih je bilo pri nas nastanjenih do 4.500 pripadnikov vojske, kar je bilo trikrat več od števila domačega prebivalstva. Armada se je vse bolj širila z vojaškimi strelišči, igrišči, vadišči in strelskimi jarki. Vojska je v Vipavi preglašila besedo domačega prebivalstva, s številnimi marši skozi trg od jutranjih do večernih ur in z udarnimi vojaškimi 'psalmi' v tujem jeziku, zato je bila Vipava znana po vsej Sloveniji kot vojaška vas. Kljub njeni čudoviti naravi je bila neprivlačna za razvoj gospodarstva in za turizem. Najhuje pa je bilo to, da nam je vojska vsiljevala tujo etiko in moralo. Naselje se je začelo in končalo z vojašnico, vmes so to vlogo prevzeli še Lanthierjev grad in kar nekaj stanovanjskih blokov za oficirske družine. Torej je bila vojaška slika Vipave popolna.

Ne gre tudi pozabiti na vse prisilne oddaje, nacionalizacije in odvzema zemlje, celo pašnikov na Nanosu, za vojaške namene. Takih odvzemov je bilo v Zgornji Vipavski dolini največ na Primorskem in z njimi je jugoslovanska vojska postopno postajala največja posestnica zemlje ali največja kmetijska zadruga. Najhuji pa je bil vojaški in politični nadzor, ki ga je izvajala vojska nad gibanjem domačega prebivalstva."

Magda Rodman je v svojem opisu vojaške zgodovine Vipave oziroma Zgornje Vipavske doline posegla tudi v preteklost, denimo, v čas Napoleona, ki je imel svojo enoto v Vipavi. Strateška lega in pomen Vipave ter njene okolice sta opisana že v tretjem zvezku jožefinskega vojaškega zemljevida, 1804. leta, kjer je zapisano, "da so v Vipavi zgradbe solidne za skladiščenje, zlasti grad in graščinsko poslopje. Tukaj se da nastaniti cel bataljon vojske." V Vipavi sta imeli večji vojaški postojanki tudi Avstro-ogrska država in Italija. Zadnji italijanski vojaki so se iz Vipave postopoma umikali po razpadu te države 9. septembra leta 1943. Že 25. septembra istega leta so v Vipavsko dolino vkorakali Nemci, ki so se tam zadrževali vse do aprila 1945. Prebivalci Vipave so osvobodilno partizansko vojsko prvič pozdravili 3. decembra 1944. Sledili pa sta še domobranska in četniška vojska. Avtorica prispevka, objavljenega v reviji o vojaški zgodovini Slovenije, je zbrala tudi vtise primorskih ljudi, ki so služili v raznih vojskah. Stanko Mikuš, delavec, ji je na primer dejal: "Nikoli si nisem mislil, da bo jugoslovanska vojska tako na tiho odšla iz Vipave. Tako je tudi italijanska vojska po kapitulaciji zapustila naše kraje. V življenju sem izkusil in spoznal avstrijsko, italijansko, angleško, delno tudi francosko vojsko. Nazadnje sem bil še v partizanih. Zato lahko ocenim, da so bile vse te vojske bolj kulturne od jugoslovanske."

Kot je v svojem prispevku poudarila avtorica, so slovenski vojaki, ki so nastanjeni v vojašnici Janka Premrla-Vojka, "mirni, vojašnica urejena, v njej s ponosom pokažejo vojni muzej. Mislim, da živimo v lepem sožitju in prav je tako."

M.

Gledališka skupina Grupa brez hrupa Neverjetni Uglasevalec

Nihče bi si ne predstavljal, da se v tišem, zadržanem knjižničarju, piscu in ljubiteljskem režiserju Darku Komacu, ki ga v zamejskih gledaliških krogih poznamo kot umirjenega režiserskega spremljevalca goriške gledališke skupine Oder 90, skriva tako ujedljiva satirčna žilica, ki bi ji zavidal sam Boris Kobil.

Z ostro prišiljenim persom je sestavil slabo uro trajajočo satirčno komedijo, ki med vrsticami ali povsem odkrito biča slovenske politične glave in z bistro duhovitostjo ter prefinjeno ironijo prerešeta domače in svetovne družbene križe in težave. Vsa svoja kritična opazovanja in razmišljanja postavi v usta dveh protagonistov, ki se naključno srečata na prepolnem avtobusu in se pač začeta pogovarjati tudi o svojih poklicih. Tako izvemo, da je eden izmed njih državni uradnik na ministrstvu za fekalije, drugi pa

strastno zavzet uglasevalec... stranišnih školjk, ki so seveda povsem različne od japonskih. Svoje strokovno znanje podpira z ugotovitvami in dokazi z umetniškega in znanstvenega zornega kota tako prepričljivo in muzikološko poučeno, da se moramo gledalci čuditi, nasmejati in resnično uživati ob podkovanih tezah in razlagah.

Komac je svoje delo sam zreziral in za svoja lika ne bi mogel izbrati boljših izvajalcev; vlogi protagonistov je namreč zaupal posrečeni igralski dvojici, Janezu Starini in Jožetu Hrovatu, članoma SNG Nova Gorica, ki sta že imela kar nekaj izkušenj v dvojici (kdo bi pozabil v glasbo zazrttega župnika in vaškega organista v igri Tistega lepega dne?). Tokrat sta se prvič predstavila v novo ustanovljeni gledališki skupini Grupa brez hrupa, ki deluje v okviru Gledališča na vrhvi. Krstna izvedba Uglase-

DRUŠTVO ZA OHRANJANJE IN VAROVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE "GORA", GMD in OŠ OTLICA

vabijo na predstavitev slikanice

Franca Černigoja in Silve Karim

CIN-CIN-CIN CENE

Otroške ljudske 'Od Čavna tja do Nanosa'

Sobota, 7. februarja 2004, ob 18. uri
v prostorih osnovne šole Otlica

13

ČETRTEK,
5. FEBRUARJA
2004

NASVETI VARČEVALCEM

Stojan Pahor

Obveznice (1)

V naših dosedanjih prispevkih smo večkrat govorili o obveznicah, vendar nismo nikoli poglobili značilnosti tega vrednostnega papirja.

Pri nakupu obveznic varčevalec dejansko posodi denar pravni osebi (členi 2410-2420 C.Z.). V zameno za kredit slednja obljubi določeno obrestno mero v vnaprej predvidenih obrokih in ob poteku trajanja obveznice povrne glavnico. Izdajatelj tega vrednostnega papirja so lahko različni subjekti. S tega vidika poznamo naslednje vrste obveznic: državne, podjetniške, hipotekarne, obveznice krajevnih uprav in zveznih agencij (angl.: federal agency securities) ter obveznice tujih držav (foreign government bonds).

Državne obveznice (angl.: government bonds) so dolžniški vrednostni papirji, za katere jamči država z vsem svojim premoženjem. Ker ima država možnost zbiranja sredstev s pomočjo davkov in tiskanja denarja, so državne obveznice najvarnejša oblika naložb. Skoraj ni verjetno, da obresti in glavnica ne bi bile plačane ob zapadlosti. Posledično sledi za nekaj odstotnih točk nižja obrestna mera in s tem povezana donosnost v primerjavi z ostalimi vrstami obveznic. Vlagatelj vsekakor mora biti pozoren, da je izdajatelj te oblike dolžniškega vrednostnega papirja stabilna država. Primer argentinskih državnih obveznic je marsikoga nekaj naučil. Najbolj razširjene državne obveznice v Italiji so: BOT (Buoni

Ordinari del Tesoro), CCT (Certificati di Credito del Tesoro) in BTP (Buoni del Tesoro Poliennali).

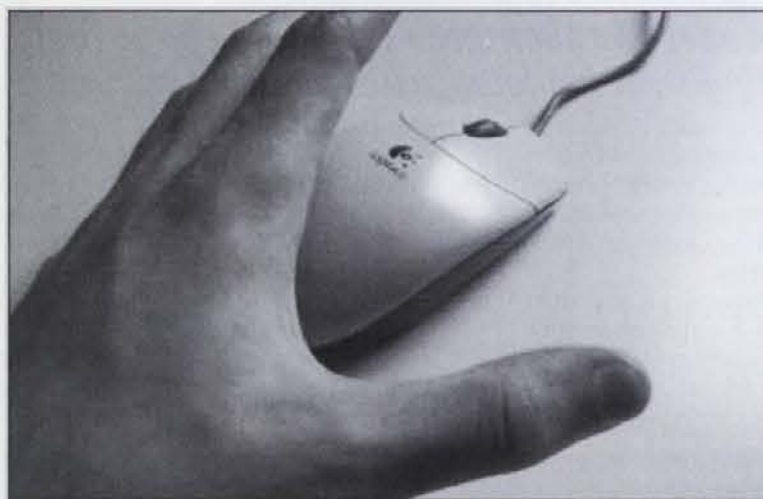
V skupino **obveznic krajevnih uprav** (angl.: municipal bonds) spadajo tiste, ki jih izdajo zvezne države, dežele, občine ter pokrajine za financiranje in izgradnje javnih projektov (šol, avtocest, bolnišnic, itd.). Ponujajo atraktivne, redne in predvidljive dohodke iz naslova obresti, visoko stopnjo varnosti, veliko možnost izbire med različnimi skupinami in pa likvidnost.

Podjetniške obveznice (angl.: corporate bond) so dolžniški vrednostni papirji, ki jih izdajajo javna ali zasebna podjetja. Z zbranimi sredstvi lahko izpeljejo načrtovane projekte, kot so: nakup opreme, zgradbe, širitev poslovanja in podobno. Trg podjetniških obveznic je velik in zelo likviden. Zelo visoka obrestna mera v primerjavi z drugimi vrstami obveznic lahko včasih zavede investitorja (npr.: podjetji PARMA-LAT in CIRIO).

Hipotekarne obveznice (angl.: mortgage and asset backed bonds) predstavljajo lastniški interes finančnih institucij nad hipotekarnimi krediti, ki jih dajejo za nakup nepremičnin. Ko hipotekarni dolžniki poravnajo svoje obveznosti, dobi vlagatelj obresti in glavnico na svojo investicijo. Največji kupci teh vrednostnih papirjev so veliki institucionalni vlagatelji.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Računalništvo / Prava gospodarska katastrofa Virus Mydoom najbrž prihaja iz Rusije

Računalniški virus Mydoom, ki se v zadnjih dneh naglo širi po svetovnem spletu in ste ga zagotovo prejeli s kako elektronsko pošto na dom in v vaš računalnik tudi sami, po poročanju svetovnih agencij in Slovenske tiskovne agencije skoraj zagotovo prihaja iz Rusije.

Rusko protivirusno podjetje Kaspersky Labs je namreč pred dnevi odkrilo, da prva elektronska sporočila, okužena s tem spletnim črvom, ki se širi prek elektronske pošte, prihajajo z naslovov ruskih internetnih ponudnikov. Možnost, da Mydoom res prihaja iz Rusije, je po mnenju podjetja kar 80-odstotna in nekateri za tem nečednim poslom vidijo rusko mafijo. Obenem pa v ruskem

protivirusnem podjetju poudarjajo, da še vedno obstaja 20-odstotna možnost, da gre za poskus prevare. Ustvarjalci virusa bi namreč lahko bili tudi iz kakšne druge države, saj obstaja možnost, da so v Rusiji le odprli elektronski predal in nato prek tega naslova na svetovni splet poslali hitro se razširjajoči Mydoom.

Računalniški podjetji Microsoft in SCO Group, pod okrilje slednjega sodi operacijski sistem Unix, sta razpisali skupno 500.000 dolarjev nagrade za informacijo, ki bi pripeljala do aretacije ustvarjalcev Mydooma. Po besedah predstavnikov Microsofta gre v tem primeru namreč za zelo resno kriminalno dejanje.

Novi virus se širi prek elektronske pošte in programa za izmenjavo datotek Kazaa, prihaja pa z elektronskih naslovov, ki na prvi pogled vzbujajo vtis uradnega oziroma zaupanja vrednega vira. Prejemnika okuženega elektronskega sporočila poskuša prepričati, naj odpre priloženo priloženo (s končnicami exe, zip, scr ali pif). Če prevara uspe, se na okuženi računalnik namesti poseben program, katerega cilj je napad na spletno strani Microsofta oziroma podjetja SCO Group (t.i. denial-of-service). Napad z okuženih računalnikov, ki naj bi z obilico poslanih elektronskih zahtev po informacijah povzročil sesutje napačenih spletnih strani, naj bi se začel 1. februarja.

Sprva odkritemu črvu Mydoom.A, imenovanemu tudi Novarg, se je v sredo pridružila še njegova različica Mydoom.B. Po ocenah največjih svetovnih protivirusnih podjetij je Mydoom sprožil doslej najhujšo epidemijo na svetovnem spletu, okuženih je že vsaj milijon računalnikov.

Čeprav naj bi individualni uporabniki računalnikov te dni že prejeli manj okuženih elektronskih sporočil, se črv po ugotovitvah podjetja Panda Software še vedno hitro širi. Kar vsako peto sporočilo naj bi namreč še vedno nosilo zloglasnega črva. Takšen izbruh je po vsem svetu tudi močno upočasnil internetni promet.

Strokovnjaki sicer poudarjajo, da avtorji črva najbrž niso hoteli upočasniti internetnega prometa, temveč predvsem uporabiti okužene računalnike za razširjanje nezaželene elektronske pošte.

SLOVENIJA

Izdala ju je Pošta Slovenije v seriji
Znamenite osebnosti

Znamki z motivom pesnikov Edvarda Kocbeka in Srečka Kosovela

Priložnostna znamka z narodno nošo iz Vipavske doline

Pošta Slovenije je v seriji znamk, ki jih posveča tudi dogodkom, zanimivostim in pomembnim osebnostim iz slovenske preteklosti, v letošnji seriji Znamenite osebnosti izdala znamki z motivom pesnikov Edvarda Kocbeka in Srečka Kosovela. V tem letu namreč mineva sto let od rojstva obeh pesnikov. Predstavljena sta v biltenu, ki objavlja vsebino in pomen posameznih poštinskih znamk, iz njega pa povzemamo razmišljanja o njunem poslanstvu, kot ga je opredelil avtor magister Bojan Bračič.

Edvard Kocbek je bil po ustanovitvi Osvobodilne fronte po kapitulaciji Jugoslavije leta 1941 v njej predstavnik krščanske skupine. Imel je visoke funkcije v osvobodilnem gibanju, vendar se je bil leta 1952 zaradi sporov s tedanjo oblastjo prisiljen umakniti iz politike, nato pa so ga upokojili. Po umiku iz političnega življenja je bil do začetka šestdesetih let izločen tudi iz kulturne javnosti. Leta 1963 je objavil zbirko Groza, ki ima med njegovimi deli posebno mesto, torej pesniških zbirk, od katerih je Pentagram nastal v glavnem že v partizanih, pa je bilo objavljenih šele v Zbranih pe-

smih leta 1977. Štiri novele Strah in pogum so edina dela Kocbekove pripovedne proze. Z njimi je avtor, s sliko neherojskih partizanskih usod z njihovo duhovno in moralno problematiko, prvi na Slovenskem končal z ideologizirano obravnavo narodnoosvobodilnega boja. Zelo pomembni sta tudi knjigi vojnih dnevnikov *Tovarišja* in *Listina*, ki sta po splošni sodbi najbolj pristni in celoviti pričevanji o narodnoosvobodilnem boju.

O Srečku Kosovelu je zapisano, "da je bil ena najpomembnejših osebnosti slovenske zgodovinske avantgarde. Poleg pesmi je pisal črtice, pesmi v prozi, eseje, članke in literarne kritike. V razmeroma

kratkem času je ustvaril veliko besedil, vendar je bilo tedaj le malo del objavljenih. Njegova zbrana dela so bila objavljena šele v letih od 1964 do 1977, zato je Srečko Kosovel vplival na razvoj modernizma v Sloveniji šele po drugi svetovni vojni.

Izdali so tudi priložnostno poštino znamko, na kateri je predstavljena narodna noša iz Vipavske doline.

M.

Sadjarstvo / Vinogradništvo

Ustanovljen Konzorcij Brda

Pospeševal naj bi razvoj tega sadjarsko-vinogradniškega območja, skrbel za trženje pridelkov in skrbel za prepoznavnost Brd v Sloveniji in po svetu

Na Dobrovem, središču Brd, so ustanovili Konzorcij, to je zavod, ki naj bi načrtno pospeševal vse dejavnosti, važne za vsestranski napredek tega območja z okrog šest tisoč prebivalci. Ustanovitev je narekovalo spoznanje, da v Brdih pridelujejo kakovostna vina, imajo tudi druge pridelke, kot so zlasti češnje in breskve, in tudi nove možnosti za razvoj kmetijstva. Premalo preučena pa so tržišča v Sloveniji in v tujini, ki zato terjajo nadaljnjo obdelavo. Z vsem tem se

bo ukvarjal Konzorcij, ki bo skrbel tudi za povečanje prepoznavnosti Brd v državnem in mednarodnem okolju.

V skupini, ki je pripravila ustanovitev novega zavoda, so bili tudi najbolj znani vinogradniki oz. vinarji. To so Aleš Kristančič iz Višnjeveke, Aleš Kristančič-Movja s Ceglega, Stojan Ščurek s Plešivega, Dragomir Bergantič iz Gornjega Cerovega, Ivan Peršolja iz Šmartnega, Ervin Kocijančič iz Neblega, Duška Prin-

čič-Domenis iz Gornjega Cerovega, Dejan Peršolja iz Kozane in zadružna vinska klet na Dobrovem. V Konzorcij pa se je včlanila tudi Občina Brda.

V Brdih, kjer je vinogradništvo najstarejša in najbolj razvita dejavnost, za sedaj svoja vina brez večjih težav prodajajo po vsej Sloveniji, večje količine pa ga izvozijo tudi v razne tuje države. Na celotnem območju deluje več kot sto zasebnih vinarjev, ki svoj pridelek samostojno stekleničijo in vina z lastno blagovno znamko uspešno tržijo. Bodisi vinska klet na Dobrovem kot tudi zasebni vinogradniki oz. vinarji se na razne načine pripravljajo na morebitni "vdor" tujih vin v Slovenijo, kar se bo lahko zgodilo po 1. maju letos, ko bo Slovenija postala članica EU.

M.

V Sloveniji ustanavljanje Lokalnih akcijskih skupin

Nova oblika boja zoper razširjanje in uporabo drog

Gre za nevladne in nepolitične organizacije, ki preventivno delujejo tudi na drugih področjih

Sedanja doktrina in izkušnje v boju zoper dovoljene in prepovedane droge v Sloveniji naj bi dokazovale, da je potreben celovit napred in pristop vseh, ki v krajevnih okoljih na kakršenkoli način delajo z mladimi in njihovimi družinami. Klasični sistem tako imenovanega "boja proti alkoholizmu in drogi" v sedanjih razmerah ni več uspešen oziroma sploh ne deluje. Po mnenju strokovnjakov, predvsem zdravnikov specialistov, je preventivno delovanje potrebno usmeriti v takšno osveščanje čim večjega števila ljudi, da bi jih usmerjalo k življenju brez droge (mamil) oz. da bi bila v

primerih uporabe drog njihova raba čim manj tvegana.

Sedaj v državi ustanavljajo t.i. Lokalne akcijske skupine, pri čemer sodeluje tudi Urad republike Slovenije za droge. Novi organi naj bi najprej zbrali zanesljive in po možnosti uradne podatke o razširjenosti drog in njihovi uporabi v Sloveniji. Po veljavnih predpisih, predvsem glede na Zakon o varovanju osebnih podatkov, na primer zdravniški, šole in izvedenci za zdravljenje uživalcev mamil ne smejo dati nikakršnih podatkov o uporabnikih ali zdravljenicah. Po nacionalnem programu boja zoper droge bodo

Lokalne akcijske skupine takšne podatke lahko pridobile in jih uporabljale pri svojem preventivnem delovanju.

V Sloveniji so doslej ustanovili že 28 lokalnih akcijskih skupin, ki spadajo pod okrilje državnega urada za droge in ki aktivno delujejo. Omenjeni organi so posvetovalnega značaja, delujejo pa po usmeritvah in navodilih županov ali občinskih svetov. Mestni svet Ljubljane je za delovanje tamkajšnje lokalne akcijske skupine v svojem proračunu namenil 5 milijonov tolarjev. Lokalne akcijske skupine imajo status nevladne in nepolitične organizacije, ki sodelujejo tudi v boju zoper druge škodljive razvade oziroma pojave, kot so, denimo, alkoholizem in samomor. Kaže, da bodo na Goriškem Lokalno akcijsko skupino najprej ustanovili v občini Sempeter-Vrtojba.

M.

Evropsko prvenstvo v roketu Slovenci osvojili zlata vredno srebrno odličje

Slovenija slavi svoje nove športne junake, čeprav je slovenska moška rokometna reprezentanca v finalnem obračunu zaključnega turnirja na domačih tleh klonila z Nemčijo 25:30. Kljub temu so slovenski rokometarji na evropskem prvenstvu osvojili zlata vredno srebrno odličje, njihov podvig pa je vreden vsega spoštovanja - poroča Slovenska tiskovna agencija.

"Finale se ne igra, finale se zmaguje," je na sobotni tiskovni konferenci po fantastičnem polfinalnem zmago-slavju nad Hrvaško dejal slovenski selektor Tone Tiselj, na nedeljski jutranji tiskovni konferenci na Brdu pri Kranju pa še dodal, da bodo njegovi izbranci prvič na zaključnem turnirju v finalu z Nemčijo lahko igrali povsem sproščeno. Slovenija je po pričakovanju začela z udarno sedmerko: na vratih Beno Lapajne, na krilnih položajih An-

drej Kastelic in Vid Kavtičnik, na mestu krožnega napadalca Zoran Lubej, na zunanjih položajih pa Aleš Pajovič, Boštjan Ficko in Renato Vugrinec. Tako kot na prvi tekmi so se slovenski rokometarji v napadu morali soočiti z visokim nemškim obrambnim živim zidom, na čelu z 211 centimetrov visokim Volkerjem Zerbejem. Ta je nemudoma Vugrinecu in družini povzročil hude preglavice, čeprav so si priigrali vodstvo z 1:0 in 2:1.

Nemci so bili od izenačenja na 2:2 in vodstva s 3:2 v četrti minuti popolni gospodarji tivolskega parketa. Z občasnimi, a "smrtonosnimi" prebliski Torstena Jansena, Floriana Kehrmana, Pascala Hensa ali Daniela Stephana so našim rokometnim juna-

kom povzročili v obrambi hude preglavice. Tiselj se je že uvodoma zavedal vseh težav, svoje igralce je vseskozi skušal z besedami in menjavami stimulirati ter jih dvigniti v igri. Njegova prva zamenjava je bil vratar Lapajne, ki v uvodnih šestih minutah ni zbral nobene obrambe, zamenjal pa ga je Dušan Podpečan. A tudi to ni pomagalo, Nemci so iz minute v minuto višali prednost. V 8. minuti so vodili 6:3, v 12. 8:4, v 17. 10:5, najvišje vodstvo pa so si priigrali v 30. minuti, ko so prvič vodili s šestimi goli prednosti (16:10).

Začetek drugega polčasa se ni začel spodbudno, Nemci so namreč prednost v 34. minuti povišali na sedem golov (18:11). Tislevi bojevniki

so se v nadaljevanju vendarle zbrali, z agresivno igro v obrambi in učinkovitim napadom - razigrana sta bila predvsem Pajovič in Zorman, ki sta dosegla po dva gola - v 39. minuti znižali na 15:19.

Slovenski igralci so se s strahovitim in peklenskim ritmom hoteli kosati z izkušenim in vsemi žavbami premazanim tekmečem. Prav po zaslugi bliskovitih akcij se je Slovenija v dvainštirideseti minuti približala na tri gole zaostanka (18:21), vendar je bilo jasno, da tega ritma ne bodo zdržali. Nemci so le tri minute kasneje spet ušli na varnih šest golov prednosti (24:18). V zadnjih petnajstih minutah so se slovenski rokometarji borili kot levi in na vse načine skušali ogroziti močnega in kakovostnega tekmeča. Blizje, kljub izjemnemu trudu in želji, ni mogla...

Peta številka Pastirčka Z novoletnimi željami po miru, ljubezni in strpnosti

Med mrazom, slano, burjo in snežinkami je na šolske klopi priplesala januar-ska, peta, številka Pastirčka. Še vsa blesti v veselem, upov polnem novoletnem ozračju.

Ze na prvi strani nešteto zvezdic spremlja najlepša voščila za srečno novo leto, ki jih iz srca kliče pesmica Zore Saksida

Novoletna želja.

Vojan T. Arhar pa je sestavil Pastirčkov koledar: v lirčne verze je preličil značilnosti vseh dvanajstih mesecev.

Praznični, nedavno minuli dnevi se sevajo iz lepih, skrbno izdelanih risbic (21!), ki polnijo običajnih osem strani Pastirčkove pošte; v nekaterih izmed njih so še odmevi na jesenski čas, v nekaterih pa se že z veliko sramežljivostjo javljajo prvi znaki pomladi. Tudi v pisemcih je še veliko misli na minuli božični čas, a tudi dve iskreni izpovedi papežu Janezu Pavlu II. in Materi Tereziji, slednji je Nataša, petošolka iz OŠ J. Abram Pevma, namenila rado vedno vprašanje. Oglasili so se tudi sošolci Urške Čebren, avtorice risbice z letošnje naslovne strani, z zahvalo in čestitkami za rubriki Časnikarski kotiček in Kuža Pazi.

Bela starka zima se prav prešerno bohoti v zgodbi v verzih Zima Zlate Volarič, o zimski radosti otrok ob pripravljanju snežakov in drsanju po zasneženih klancih. Teh se veselita tudi medvedka Piki in Miki, ki vabita najmlajše Pastirčkove bralce, naj

jima pomagajo narediti čim lepšega snežaka. Navihani muc Janka Dolenc je kolo zamenjal s sanmi, ko je zagledal cesto, vso pobeljeno z bleščečimi se snežinkami. Ta mrzli, svetlikajoči se skrivnostni svet je tudi domovina nežne punčke prosojnega obrazka, snežne deklice, v istoimenski prav-

ljčni zgodbi Marize Perat, ki jo je lutkar prinesel v svoje gledališče. V njem se je počutila zelo žalostno, a ne za dolgo, kajti po prvi predstavi so jo snežne vile v rahlih meglicah odnesle s seboj. Berta Golob v svojem prispevku Ceste vodijo k Bogu razmišlja, kako je svet prepreden s cestami in križišči. Vsaka izmed njih ima svoj cilj, a vse lahko vodijo k našemu Stvarniku, saj, če ga povabimo k sebi, hodi z nami in nam pomaga v stiski.

Na zabavno-poučno struno je ubranih šest utrinkov o svetnikih in svetopisemski kviz, ki ob rastlinah preverja znanje Svetega pisma. Nevidno ogledalo nagovarja otroško vest, Veliki otroški leksikon na knjižni polici pa spodbuja ukaželjne bralce k prelistavanju svojih gesel.

Za prijeten skok v novo leto sta poskrbela Pastirčkov zabavnež Packo, ki tokrat govori o "klobasizaciji", in Super-KuharHari s tuninimi zviti.

V januarski številki je še veliko prijetnega za bistro oči in drobne risarske ročice.

Iva Koršič

Goriški vrtiljak: Mehurčki navdušili otroke in njihove spremljevalce

Goriški vrtiljak je z izbiro Mehurčkov v izvedbi SNG Nova Gorica in izredno domiselni režiji Primoža Beblerja z eno predstavo, kot še nikoli doslej, povsem zadovoljil obiskovalce Polžkovega in Malega Polžkovega abonmaja v Gorici. V Kulturnem centru Lojze Bratuž so novogoriški gledališčniki s čisto mladimi soigralci dva dneva zaporedoma, v četrtek, 29., in v petek, 30. januarja, z dvema jutranjima ponovitvama (mehurčki je veliko več kot sedežev v dvorani!) z razigranim, radoživim prikazom priljubljenih Župančičevih pesmic o neugnanem fantičku Cicibanu, ki ima izredno rad naravo, očarali malčke iz vrtcev, prvo in drugošolčke in učence ostalih treh razredov osnovne šole iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva ter špeterske dovozične šole. Z njimi so ob živahnem, poetično iskričnem prikazu stihov z zelo dognanim ritmičnim poudarkom glasbene spremljave Mirka Vuksanovića uživali tudi učiteljice in učitelji in vsi zelo pohvalili celotno postavitev.

Žal vsega tega niso bili deležni učenci zadnjih treh razredov OŠ iz Sovodenj in Doberdoba, ker so prav v tem tednu (!) odšli na zimovanje.

IK

Tretja Otroška urica v Feiglovi knjižnici: Miška kaško kuhala

Kakšno imenitno čudo so prstki, vedo že čisto majhni dojenčki, ki se z njimi najrajši igrajo in raziskujejo svoj mali, veliki svet. Kako pa se z njimi otroci lahko zabavajo z različnimi izštevankami in igrkami, ki izvirajo iz ljudskega izročila, sta nad petdesetim malčkom, njihovim mamicam in redkim očkom v zelo privlačni obliki prikazala igralca Lutkovnega gledališča Zapik iz Ljubljane na tretji Otroški urici, ki je bila v Feiglovi knjižnici v Gorici 26. januarja, z drobnimi prizori pod naslovom Miška kaško kuhala. Pred malimi radovedneži so se pojavile lutke v obliki prebrisanih in porednih prstkov. Z njimi in z drugimi lutkarskimi pripomočki ter glasbeno spremljavo na svojevrstne instrumente sta odigrala pet prstnih igrk, ki so se končale s skupnim igranjem. Otroci so živahno sodelovali in tako najlepše izkazali svoje zadovoljstvo s pravljničnim srečanjem, polnim lepih doživetij.

Prihodnja Otroška urica bo v ponedeljek, 16. t. m., ob 17. uri. Gregor + Simona je naslov zgodbi, ki jo bosta pripovedovali Vesna Tomsič in Luisa Gergolet.

IK

Gospodar prstanov - borba med dobrim in slabim na filmskem platnu

Gospodar prstanov - Kraljeva vrtnitev (ZDA, 2004) 201 min.

Režija: Peter Jackson
Igrajo: Sean Astin (Sam), Billy Boyd (Pipin), Dominic Monaghan (Merry), Orlando Bloom (Legolas), Ian McKellen (Gandalf), Cate Blanchett (Galadriel), Elijah Wood (Frodo), Miranda Otto (Eowyn), Liv Tyler (Arwen), Viggo Mortensen (Aragorn), Andy Serkis (Gollum), Hugo Weaving (Elrond).

Scenarij: Frances Walsh, Philippa Boyens, Peter Jackson
Fotografija: Andrews Lesnie
Glasba: Howard Leslie Shore
Montaža: Annie Collins, Jamie Selkirk

Z Gospodarjem prstanov se je januarja 2002 začela ena največjih kinematografskih odisej vseh časov. 50 let po izidu knjige je Tolkienovo delo končno doživelo svojo prestavitve na veliko platno, in to po zaslugi enega izmed najbolj obetajugih in vizionarnih mladih režiserjev

vseh časov, Petra Jacksona (Nebeška bitja).

Tolkienova knjižna uspešnica je pustila pečat na številnih generacijah bralcev in se je uvrstila med klasične zgodbe o borbi med dobrim in zlim. Čeprav je pisatelj "Srednji svet" povsem izmišljen in opisane dogodivščine so le sad velike domišljije, se J.R.R. Tolkien vseskozi dotika povsem človeških vprašanj, kot so npr. ljubezen in prijateljstvo, zvestoba lastnim idealom, destruktivnost sle po moči in oblasti. Vse osebnosti so oblikovane do zadnjih podrobnosti, tako da bralec, oziroma gledalec preprosto verjame, da so hobiti, orki, škrtje in čarovniki resnično živeli neke in nekoč pred našim časom.

Jedro vseh treh filmov trilogije predstavlja dolgo potovanje hobita Froda (Elijah Wood), ki si prevzame nalogo, da uniči začarani prstan in s tem reši svet pred pogubo. Prstan namreč svojemu gospodarju zagotavlja neomejeno moč

in oblast. Pri njegovem poslanstvu Frodu pomagajo prijatelji hobiti, čarovnik Gandalf (Ian McKellen) in cela vrsta drugih osebnosti.

Tretji film je ravnokar izšel v naših kinodvoranah. Z zadnjim delom trilogije se potovanje družine zaključuje. Bratovščina prstana se poda v eno izmed najbolj krutih bitk vseh časov, tako da bi Frodu in njegovemu prijatelju Samu (Sean Astin) omogočila dostop do brezna, kjer naj bi uničila zakleti prstan. Izid njeguna poslanstva pa je skoraj do konca negotov, saj prstan postaja iz minute v minuto težji. Eden izmed najbolj privlačnih in psihološko odlično obdelanih likov v filmu je gotovo osebnost zlobnega Golluma (na sliki), ki mu je pohlep po moči prstana zmedel um in izmaličil telo. Njegovi blazni samogovori se bodo prav gotovo vklesali v spomin marsikateremu gledalcu. Gollumova prisotnost ob Frodu deluje vseskozi kot

svarilo pred oblastjo, ki ga ima prstan nad človekom.

S tehničnega in vizualnega vidika predstavlja film pravo mojstrovino. Akcijski prizori so obdelani do zadnje malenkosti. S pomočjo sodobnih računalnikov je režiserju uspelo prikazati bitko med tisoči orkov in rohanskimi jezdec. Za izdelavo filma, ki je bil posnet v Novi Zelandiji, so ustvarjalci potrebovali skoraj dve leti in je prav gotovo ena izmed najdražjih produkcij vseh časov. Vsi igralci so se odlično izkazali, vendar pa je treba posebej pohvaliti Seana Astina, ki je odlično poosebil zvestega hobita Sama, in pa znane angleškega gledališkega igralca Iana McKellena, ki je odigral vlogo Gandalfa. Ženski liki so v filmu nekoliko potisnjeni v ozadje, vendar je treba gotovo omeniti nepozabno in pogumno Mirando Otto (Eowyn). Film si je gotovo vredno ogledati v celoti, saj predstavlja pravo poslastico bodisi za oboževalce Tolkieno-

ve knjige kot za druge gledalce, ki do sedaj še niso spremljali zgodbe o prstanu. Iz filma lahko izluščimo marsikatero plemenito misel, ki zadeva medsebojne odnose v današnji družbi. Vredno se je tudi nekoliko zamisliti nad vznemirljivim dejstvom, da je pravo zlo pogosto neopaz-

no in da se večkrat skriva v posamezniku, prav tako kot se v filmu dogaja z navadno preprostim prstanom.

Film je že doživel uspeh na podelitvi znamenitih nagrad Golden Globe, ki navadno napovedujejo tudi zmagovalce Oskarjevih nagrad.

Peter Raseni

NA REŠETU

Vodja programskega oddelka Radia Trst A je prehodila dolgo pot

Pred nekaj tedni je Novi glas objavil dolgi in lep intervju z Natašo Sosič, vodjo programskega oddelka tržaškega radia. V njem je podala sliko današnjega stanja programov ter se zaustavila pri namenih in željah za bodočnost. Zanimiv je bil tudi začetek intervjuja, iz katerega so bralci zvedeli za pot, ki jo je Nataša Sosič prehodila v ustanovi: l. 1969 je na natečaju dobila tajniško mesto na radiu Trst A in "spoznala uredniško delo v vseh programskih resorjih", ob delu diplomirala na tržaški univerzi, nato postala programistka režiserka in pred dobrim letom vodja slovenskega programskega oddelka. Z vsemi referencami, ki ji ga daje več kot tridesetletno kvalitetno opravljeno delo v ustanovi, poznavanje dela na vseh področjih programskega oddelka in še diploma iz ekonomije pa ni postala direktor z isto avtonomijo, kot jo je imel dr. Benedič. Zakaj ne? In zakaj smo vsi skupaj tako mirno to sprejeli in še sprejemamo? To

so vprašanja, ki so se mi postavljala in mi grenila sicer prijetno branje. Pa pustimo za danes polemične tone! Danes bi se ustavila pri skrbi za lep jezik, ki jo ima Nataša Sosič pri vodenju sporedov in ki je razvidna že iz naslova intervjuja: "Skrbeti moramo za lep jezik!" Sosičeva se namreč zaveda, da mora ta skrb veljati za vse govorjene oddaje in za vse radijske delavce. Posebej poudarja, da je "vloga poklicnih radijskih govorcev, kot so napovedovalci, primarnega pomena". Seveda se s temi mislimi strinjamo vsi poslušalci, toda zakaj je napovedovalcev vedno manj?

Njene misli o lepem jeziku bi rada vzela za izhodišče za današnji zapis o treh oddajah, ki se tako ali drugače tičejo jezika. No, pravzaprav prva ni cela oddaja, ampak samo delček oddaje. Gre za rubriko Vsaka vas ima svoj glas, ki je pred kratkim poživila jutranjo oddajo Radioaktivni val in je na sporedu ob torkih in četrkih. Prav čestitala bi tistemu ali tisti (Luan-

ni?), ki je imel(a) to posrečeno zamisel "prevajati" stavek iz knjižne slovenščine v narečje oz. narečja. Zanimivo in prijetno je poslušati, kako posamezni stavki zvenijo v narečju na raznih koncih našega zamejstva. In lepo je, da je ta rubrika spodbudila marsikatero poslušalca, da je dvignil telefon in se aktivno vključil v oddajo. Narečje je podlaga knjižnemu govoru, zato je ohranjanje pravega, čistega narečja - prof. Jože Faganel bi rekel organskega govora - zelo važno za ohranjanje slovenščine. In tako smo pri drugi oddaji: Slovenščina - naš jezik, ki jo od januarja pripravlja prof. Faganel in je na sporedu vsak četrtek ob 14.10 s ponovitvijo ob sobotah ob 9. uri. Koncept oddaje se razlikuje od tistega, ki ga je imela pred njim na primer ga. Lelja Rehar. Prof. Faganel je razširil tematiko, s tem da je dal neko splošno vizijo o govoru, postopno pa svoj pogled zožuje na vse zahteve dobrega govora. Prof. Faganel namreč ugotavlja, da je bil dolgo zapisani jezik daleč pred govorom in da nas je "govorna renesansa", ki so jo sprožile nove tehnike ohranjanja govora - magnetofonski posnetki, radio, televizija, našli nepravilne. Ni nam namreč že prišlo do zavesti,

"da terja uporaba govorne jezika vsaj toliko učenja kot študij zapisanega in da tudi za govorni jezik velja enako pomembna jezikovna norma, standard, kot za zapisanega".

Že v šoli so me učili - in me tudi prepričali! -, da si izboljšaš jezik, če dosti bereš. Morda tudi zato zelo rada poslušam oddajo Ivane Placer Poti do branja (na sporedu ob petkih ob 17.10 s ponovitvijo ob sobotah ob 9.15.). Pred kratkim je bila njen gost prof. Magda Jevnikar. Njen odnos do knjige, kako je brala nekoč, kako bere danes, kaj siče v knjigi, kako se vrača k nekaterim knjigam kot k prijateljem... - vse je bilo zanimivo. Najbolj pa mi je bila všeč njena zmožnost čudenja (Kako je uspelo pisatelju to tako dobro napisati?) in pa njena velika vedoželjnost. Skoraj zavidala sem ji, ko je pripovedovala, kako je zadovoljna, da lahko letos sledi lekcijam na univerzi v Ljubljani, ker je zaradi štipendije oproščena pouka. Kakšen užitek je zanj, da lahko bere knjige, ki jih potem profesorica strokovno na lekcijah obravnava. Prepričana sem, da bo po vmitvi v razred z novim elanom posredovala svojim dijakom veselje do branja in - do lepe slovenščine.

NLP

32. literarni natečaj Mladike

Komisija literarnega natečaja Mladike, ki se je sestala 17. januarja 2004 na sedežu Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3 v Trstu, je obravnavala 53 prispevkov v prozi in 60 ciklusov pesmi, ki so v roku prispeli na uredništvo revije. Komisija je po temeljiti razpravi in oceni dospelih prispevkov podelila te nagrade:

PROZA

Prvo nagrado prejme novela Branka, ki je prispela pod geslom Ledene rože. To je dobro napisan in zanimivo pričevalec sestavek o slovenskem povojnem življenju in usodi glavne junakinje, ki je znala kljubovati hudi telesni prizadetosti. Avtorica je Irma Marinič Ozbalt iz Kanade.

Drugo nagrado prejme novela Zdrava, Marija, ki je prispela pod šifro Aleksa. To je pripoved o izobraženki, ki je bila prisiljena poiskati delo v Trstu kot hišna pomočnica, ter o odnosu, ki se je razvil med njo in njenima delodajalkama. Avtorica je Marta Pavlovič iz Ljubljane.

Tretjo nagrado dobi novela Drugi odhod (pod šifro Zvezdana). V noveli gre za občuteno razmišljanje žene, ki je postala vdova in mora ob razkritju, da je imel mož nezakonskega sina, spet razmisliti o skupnem življenju. Avtorica je Sila Mizerit iz Domžal.

Za objavo komisija priporoča še novele, ki so jih napisali: Zmaga Palir, Marjan Marinšek, Cvetka Sokolov, Marija Šedivy, Vita Varl, Darinka Kozinc, Ana-Marija Kunstelj, Manka Kremenšek Križman, Nadja Kreft, Alenka Bezljaj.

POEZIJA

Prvo nagrado dobi ciklus Pesmi, ki je prispel pod šifro Ruj; v njem je podana istrska motivika z zanimivimi metaforami, precejšnjo izvirnostjo in drznimi jezikovnimi povezavami. Avtor je Franjo Frančič iz Pirana.

Drugo nagrado prejme ciklus pesmi, ki je prispel pod šifro Zemlja. Pesmi pripovedujejo o ljubezni, kakor jo avtorica doživlja v vsakdanjem življenju v nešteti odtenkih in z bogatim besednim zakladom. Avtorica je Miljana Cunta iz Šempetra.

Tretjo nagrado prejme ciklus pesmi pod geslom Cipresa. Gre za razmišljanje o smislu življenja in o smrti s tenkočutnostjo, ki se ne boji poglobiti se v lastno notranjost. Avtorica je Ingrid Lemut Vostra iz Kopra (ali Prage).

Komisija priporoča za objavo še pesmi, ki so jih sestavili: Irena Žerjal, Jelena Korošec, Rezka Povše, Zlatka Levstek, Mihaela Mravljak.

16

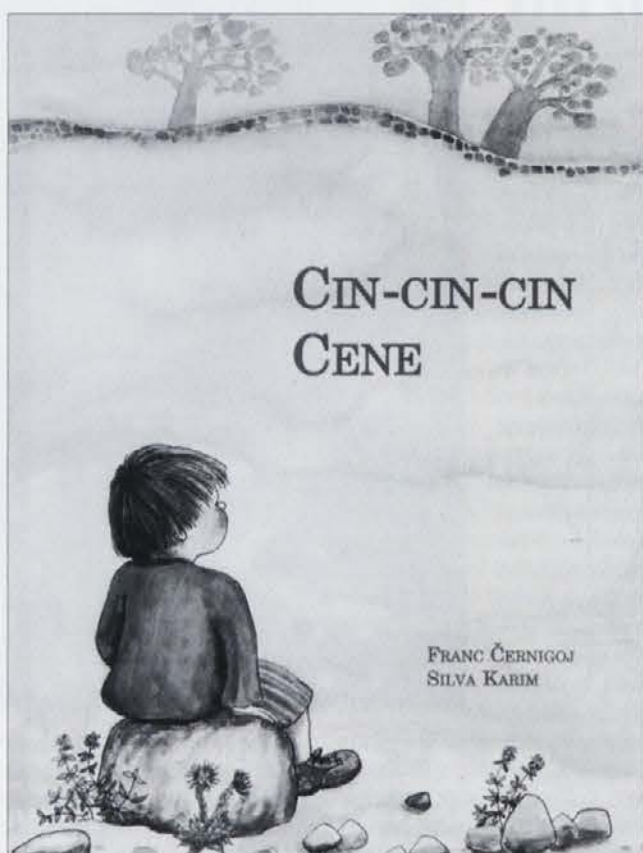
ČETRTEK,
5. FEBRUARJA
2004

NOVO PRI GORIŠKI
MOHORJEVI DRUŽBI

CIN-CIN-CIN CENE

Franc Černigoj - Silva Karim

Otroške ljudske 'Od Čavna tja do Nanosa'

ZAPISI OB INTERVJUJAH NA RADIU TRST A

Vida Valenčič

Ko se dotakneš osebe

VEIT HEINICHEN - PISANJE KRIMINALK (IN TO BEST-SELLERJEV) NA BELI VERANDI NAD TRŽAŠKIM ZALIVOM

Kriminalk nisem nikoli vneto brala. Navsezadnje smo v današnjem času tako prežeti s strahom, da ti res ni treba iskati še dodatnega stimulansa, da začutiš svojo ranljivost in minljivost...Nedvomno pa je prah, ki ga je v Trstu dvignil neki Veit Heinichen, tu živeti Nemec, ki piše kriminalke, vzbudil v meni zanimanje. Kdo je Heinichen? Kaj piše in kako doživlja to naše obmejno mesto, z vso svojo specifikom, s svojimi problemi, nikoli pozabljenimi zamerami in periferičnostjo tako za Italijo kot za slovenski prostor?

Najprej je bilo tu branje. "Die Toten vom Karst" (v ital. prevodu "I morti del Carso"). Seveda, že sam naslov je čisto poseben. Za kakšno trupla na Krasu pa gre? In potem se zelo hitro spustiš v srž zgodbe - kriminalka ne dopušča nikakršnega lagodnega ritma, moraš jo goltati, drugače ni prava kriminalka, predvsem pa odkriva različne obraze protagonistov.

Potem je končno prišel dan, rdeče obkrožen na koledarju. Mraz ti gre skozi obleke, čisto do živga. Na Obalni cesti iščeš hišo, ki je Heinichena očarala, in ko stopaš po stopnicah, ki te vodijo proti beli hiši, te radovednost že tako prežema, da ne veš, če sopihaš zaradi upehanosti, koncentriranosti, ker se boš čez nekaj stopnic moral sporazumevati v nemščini, ali pa zaradi banalne ženske radovednosti, kako razmišlja pisec kriminalk. Najstarejša hiša na Obalni cesti (če izzameš železniško postajo), tako mi zagotavlja živahni nemški sogovornik, medtem ko mi razkazuje razgled in me že takoj prepriča, da "saj televizija sploh ni potrebna, ko pa jo imam zunaj!". Na stenah raznorazne slike, umetniške fotografije, ki jih je Heinichen sam naredil, ko je živel v Parizu, uokvirjene polaroidke hotelskih sob, dreves in cest, ki so jih videle njegove oči, umetniška sestavljenka človeškega obraza, narejena iz štirih

ali petih žebeljev, ki jo je sam naredil, na steni studia pa plan. V detajlu sestavljen plan naslednje kriminalke, v kateri bo komisar Proteo Laurenti spet pokazal delček samega sebe. Sploh pa mi je bil ta Proteo, s svojimi osebnimi krizami, kosi že hladne pice na mizi, neprepanimi nočmi, težavami s svojim najstniškim sinom in ženo, ki se je zatreskala v zavarovalnega agenta, simpatičen že od prve strani. "Policist je sploh humana figura, čeprav ga odkrivam šele zdaj, v svojem življenju nisem bil na policijo pretirano navezan! Vseeno pa spoznavam, kako so policisti vse prej kot kaki osamljeni heroji, tudi moj Proteo je človek z dobrimi lastnostmi in hibami".

Plan za "Proteo 4", kot se s svojim screen-saver-jem kiti računalnik, postavljen ravno pred okno. Na steni sosledje malih lističev: osebe, kraji, jedi, dogodki, fraze. Heinichen kot kapitan, nekoč baje lastnik te bele hiše z verando, s pogledom na ves Tržaški zaliv.

Posebnež, ta Heinichen, zaradi svoje dolgoletne založniške dejavnosti več tega, kar gre za med. Saj. Sladokusci kriminalk mi zagotavljajo, da ni to nobena kriminalka, da je skrupulasta sestavljenka baedekerskih informacij o mestni stvarnosti, osnovana na tako šibki zgodbi, da je joj. Že res, vseeno pa je močno vzbudil mojo pozornost, verjetno tudi zaradi svojega pogleda na noir kot na enega najboljših pripovednih sredstev za prikazovanje današnje stvarnosti, ki se namaka in izživlja v nasilju. Heinichenov pogled na potencialno trženje tukajšnje kulture je zdravorazumski, oplemeniten z izkušnjami, ki si jih je nabral v širše-evropskem prostoru. Zakaj si Trst ne zaviha rokavov in trži samega sebe kot mesto, ki je gostilo številne umetnike različnih narodnosti in miselnega nazora? Pomislimo le na angleški Liverpool, proletarsko mesto, naravnano na sivo barvo neba in življenja, ki si je od Beatlesov dalje znalo ustvariti neko umetniško dušo in jo tudi primerno tržiti!

Radovednost v očeh, vedno večja, iz leta v leto, nekaj talenta, tržne veščine...avgusta letos bo nemška televizija ZDF snemala v Trstu film, povzet po njegovih kriminalkah. Prime time seveda.